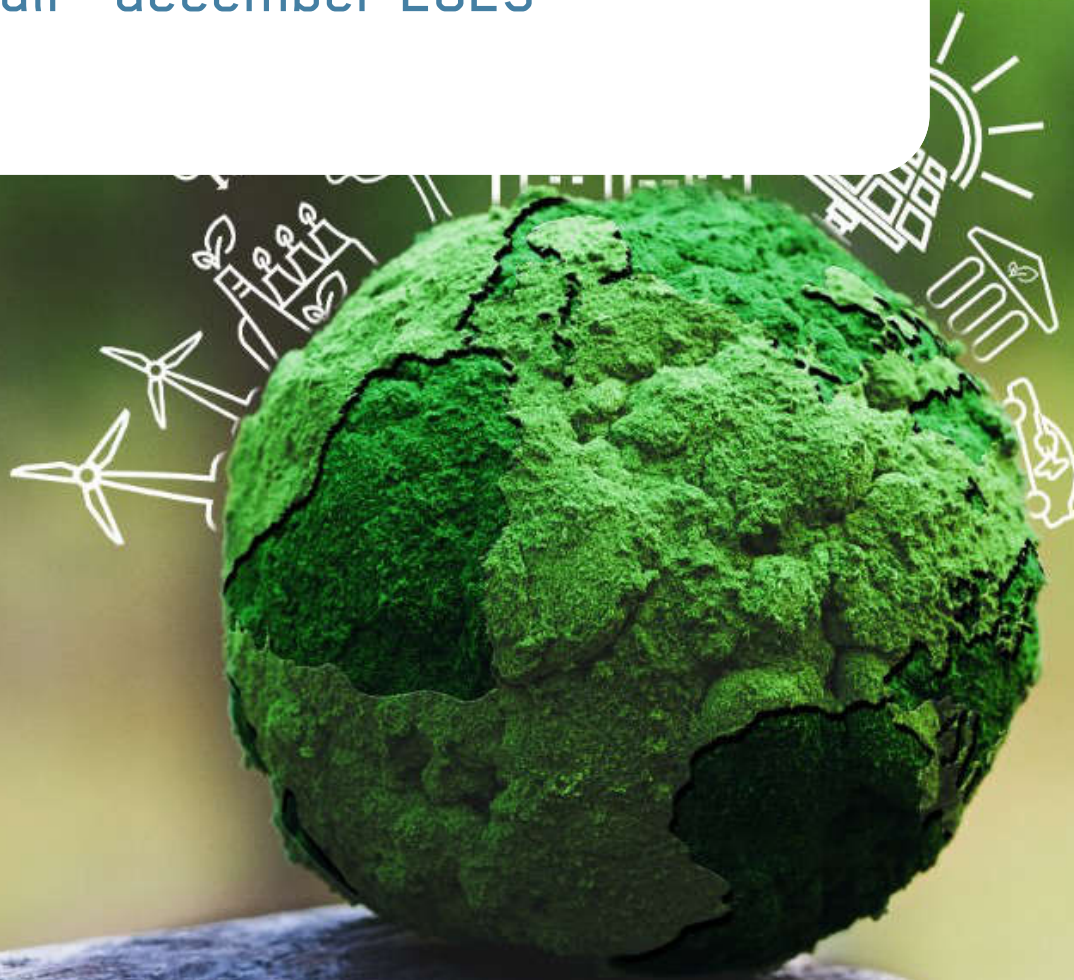

Verantwoord en Duurzaam Beleggen Pensioenfonds ING

Juli - december 2025

Inhoudsopgave

1.	Inleiding Verantwoord en Duurzaam Beleggen	04
2.	ESG-integratie	11
3.	Screening	13
4.	In- en uitsluitingscriteria	14
5.	Engagement	18
6.	Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen	25
7.	Impact	31
8.	Bijlagen	34
8.1.	Uitgangspunten Global Compact	34
8.2.	Nederlandse Corporate Governance Code (versie 2022)	35
8.3.	Uitsluitingslijst per Q1 2026	36
8.4.	Engagement	44
8.7.	Lijst van ondernemingen	131
8.8.	Collectieve initiatieven	135
8.9.	Afkortingenlijst	141

Kerncijfers MVB halfjaarverslag Pensioenfonds ING

Doelstellingen Klimaat

We hebben bij Pensioenfonds ING de ambitie uitgesproken om de broeikasgasuitstoot van onze beleggingen te reduceren in lijn met het klimaatakkoord van Parijs. In 2050 is het streven een broeikasgasneutrale beleggingsportefeuille. Hiermee willen we een duurzame bedrijfsvoering en maatschappij bevorderen. Hiertoe hanteert het Fonds voor zowel de aandelenportefeuilles alsmede de bedrijfsobligatieportefeuille CO₂-reductiedoelen. Ook hebben we het doel om ten minste 10% van de nominale staatsobligaties te beleggen in groene en sociale obligaties. Onze externe vermogensbeheerders AXA en BlackRock hebben deze doelstelling behaald. Hiermee willen we de klimaattransitie bevorderen.

Thema's

Pensioenfonds ING heeft 5 thema's:

- **Klimaat & milieu**
- **Gezondheid**
- **Mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie**

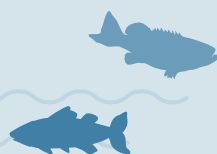
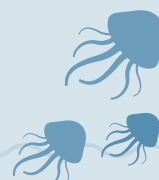

524

vergaderingen
gestemd

Stemcijfers

- 3.840** Agendapunten
- 524** Aandeelhoudersvergaderingen
- 27%** Stemmen tegen het management

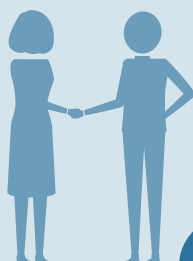
61
DIALOGEN

Thematische engagement

Kleding en circulariteit	8
Access to Healthcare	8
Ontbossing	7
Goede Voeding	6
Nature Action	6
Preventie Mensenrechtenrisico's	6
Klimaattransitie Luchtvaart	5
Just Transition	5
Water impact en afhankelijkheid	5
Klimaattransitie Chemie	5

Nieuw opgestarte thema's

- Ontbossing
- Klimaattransitie Chemie
- Preventie Mensenrechtenrisico's

63

DIALOGEN MET 43
ONDERNEMINGEN

Normatieve engagement

Mensenrechten	29
Arbeidsnormen	20
Milieu	9
Corruptie	5

2.031

ISSUERS EN 45
LANDEN WAARIN
WIJ NIET INVESTEREN

Uitsluitingen

- 946** Toepassing Paris Aligned Benchmark
- 442** Staatsbedrijven
- 367** Steenkool, teerzanden, schalieolie- en gas en Arctisch olie- en gas
- 140** Controversiële wapens
- 83** Normschenders en goed bestuur
- 46** Tabak
- 45** Landen
- 7** Palmolie

1. Inleiding Verantwoord en Duurzaam Beleggen

‘Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die voorziet in de huidige behoeften van iedereen zonder dat het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien wordt aangetast’

Pensioenfonds ING onderkent dat de financiële sector een belangrijke rol speelt in duurzame ontwikkeling door het toewijzen van kapitaal aan ondernemingen en overheden en geeft zijn rol in deze duurzame ontwikkeling vorm in het duurzaam beleggen beleid.

Verantwoord en Duurzaam beleggen is een integraal onderdeel van het beleid van Pensioenfonds ING. Wij hechten waarde aan onze maatschappelijke verantwoordelijkheid als institutionele belegger. De deelnemer staat centraal; Pensioenfonds ING belegt immers voor zijn of haar pensioen. Pensioenfonds ING hecht daarom veel waarde aan de mening en voorkeuren van de deelnemers. Deelnemers geven in het bijzonder aan waarde te hechten aan deze thema's: Mensenrechten, Milieu en klimaat, Arbeidsomstandigheden, Anti-corruptie en Gezondheid. Deze thema's zijn uitgewerkt in het beleid.

Op de website van Pensioenfonds ING vindt u beleidsdocumenten en rapportages waarnaar in dit rapport wordt verwezen. Deze inleiding geeft een kort overzicht van de achtergrond van verantwoord beleggen.

1.1. Wat houdt verantwoord beleggen in?

Verantwoord beleggen (hierna: MVB) is een integraal onderdeel van het beleid. Pensioenfonds ING heeft met zijn beleggingen (indirecte) impact op ecologische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Pensioenfonds ING ziet het als zijn maatschappelijk verantwoordelijkheid om een beleggingsportefeuille te voeren die voldoet aan de leidende internationale normen en waarden – en gelooft dat dit bereikt kan worden binnen de randvoorwaarde die geldt: de financiële doelstellingen staan voorop.

Wat zijn de uitgangspunten?

In 2009 werden de Principles for Responsible Investment (PRI) ondertekend, die integratie van duurzaamheid voorstaan. Het is belangrijk dat het beleid van Pensioenfonds ING minimaal voldoet aan (inter)nationale standaarden zoals door de Verenigde Naties en OESO uitgevaardigd, en voldoet aan wet- en regelgeving en codes waaraan Pensioenfonds ING zich heeft gecommitteerd. Pensioenfonds ING en de deelnemers hechten in het bijzonder waarde aan deze thema's:

- Mensenrechten
- Arbeidsnormen
- Milieu
- Anticorruptie

Het VN Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes (zie bijlage). Deze principes vinden hun oorsprong in internationale verdragen zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en principes van de International Labour Organisation (ILO). Het VN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun eigen invloedssfeer kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Door de jaren heen is het beleid verder uitgebreid.

Wat doet Pensioenfonds ING?

Voor het MVB-beleid hanteert Pensioenfonds ING een aanpak waarbij gebruik wordt gemaakt van de volgende instrumenten. De instrumenten, de gemaakte keuzes en de recente ontwikkelingen worden ieder besproken.

1. **ESG-integratie.** CO2-doelstellingen is een voorbeeld naast labelled bonds en GRESB-scores. Om klimaattransitierisico's te verlagen gelden voor aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles CO2-reductiedoelstellingen.
2. **Screenen.** we kijken of bedrijven zich houden aan de regels;
3. **Uitsluiting.** van producenten van controversiële wapens, producenten en gebruikers van fossiele brandstoffen, structurele schenders van UN Global Compact en OESO, palmolie en het uitvoeren van een landenbeleid;
4. **Engagement.** aangaan van de dialoog met ondernemingen om veranderingen te realiseren;
5. **Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.** Er is bij het stemmen een focus op onze speerpunten milieu & klimaat, gezondheid, mensenrechten, arbeidsomstandigheden en anti-corruptie.
6. Impact beleggen: **doelstellingen voor green- en social bonds**

1.2. Reikwijdte van het Verantwoord Beleggen beleid

Het Verantwoord Beleggen beleid strekt zich in principe uit tot de gehele beleggingsportefeuille. De instrumenten en effectiviteit van het beleid variëren per beleggingscategorie. Bij de selectie en monitoring van vermogensbeheerders is (integratie van) MVB een criterium. Ten aanzien van de ondernemingen waarin wij beleggen kijken wij onder meer naar: de strategie, de financiële en niet financiële prestaties en risico's, de kapitaalstructuur, maatschappelijke en ecologische effecten en de corporate governance van de ondernemingen.

Het Verantwoord Beleggen beleid van Pensioenfonds ING is van toepassing in discretionaire mandaten, zie onderstaande tabel. Dit betekent dat binnen deze mandaten het beleid van Pensioenfonds ING van toepassing is. Pensioenfonds ING maakt voor het beheer van haar vermogen gebruik van externe vermogensbeheerders. Wanneer Pensioenfonds ING gebruik maakt van beleggingsfondsen van externe vermogensbeheerders, is het niet altijd mogelijk om een eigen MVB-beleid toe te passen.

Achmea IM stemt namens Pensioenfonds ING op basis van het stembeleid van het Fonds. Daarnaast gaan zij de dialoog aan met ondernemingen namens Pensioenfonds ING. In onderstaand MVB overzicht is weergegeven welke instrumenten van toepassing zijn in de fondsen en mandaten van Pensioenfonds ING.

TABEL 1.2.1 OVERZICHT ESG-INSTRUMENTEN EN TOEPASSING IN DE BELEGGINGSPORTEFEUILLE

		Staatsobligaties	Aandelen Wereldwijd	Aandelen Opkomende Markten	Bedrijfsobligaties	Obligaties Opkomende markten	Hypotheeken en Landbouwgrond ¹	Vastgoed
		Mandaat	Mandaat	Mandaat	Mandaat	Mandaat	Fonds	Fonds
1	Stemmen (stembeleid Pensioenfondsen ING)	n.v.t.	Ja	Ja	NA	NA	NA	NA
2	Normatieve dialoog op de thema's mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti corruptie)	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.
3	Thematisch engagement	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.
4	Uitsluitingen							
	Normschenders (mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en corruptie)	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.
	Controversiële wapens	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.
	Fossiele brandstoffen: steenkool, teerzanden, Schalieolie- en gas en Arctisch olie- en gas	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.
	Tabak	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.
	Palmolie	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.
	Landenbeleid met uitsluiting staatsbedrijven	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	n.v.t.	n.v.t.
6	ESG-integratie, waaronder CO2 doelstelling	Ja	Ja ²	Ja ³	Ja ⁴	Nee	Nee	Ja ⁵
7	Doelstelling green- en social bonds: minimum percentage (10%)	Ja	n.v.t.	n.v.t.	In onderzoek	Nee	n.v.t.	n.v.t.
8	Vastgoed. GRESB ⁶ : In 2030 heeft minimaal 95% van de portefeuille een 4 sterren GRESB-rating	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Ja

¹ Moedigen hypotheekleners aan om huis te verduurzamen (via additioneel LTV budget) en voor het verpachten van landbouwgrond worden groene leascontracten en het verrichten van bodemonderzoek aangemoedigd.

² MSCI World PAB index maximeert de broeikasgasuitstoot van de beleggingen. De broeikasgasuitstoot van de portefeuille mag niet meer zijn dan de PAB index. Op de lange termijn de broeikasgasuitstoot verlagen naar netto nul in 2050.

³ MSCI Emerging Market Climate Paris Aligned Index maximeert de broeikasgasuitstoot van de beleggingen. De broeikasgasuitstoot van de portefeuille mag niet meer zijn dan de PAB index. Op de lange termijn de broeikasgasuitstoot verlagen naar netto nul in 2050.

⁴ Het verlagen van de broeikasgasuitstoot van de portefeuille ten opzichte van de index.

- ⁵ Het aantal vastgoedfondsen dat een commitment heeft afgegeven voor 2026 inzake een CO2-neutrale strategie op basis van scope 1 en 2. Scope 3 uitstoot dient uiterlijk voor 2030 te zijn opgenomen in de klimaatstrategie van alle vastgoedfondsen.
- ⁶ Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB): we beleggen alleen in vastgoedfondsen die deelnemen aan GRESB.

1.3. Recente ontwikkelingen

Pensioenfonds ING stelt zich op als een actieve en betrokken belegger. Ook in het tweede halfjaar van 2025 hebben we verder invulling gegeven aan onze speerpunthema's. Enkele acties die we met betrekking tot verantwoord en duurzaam beleggen in het tweede halfjaar van 2025 hebben uitgevoerd zijn:

ESG-risicobeheer: beter zicht op risico's én impact

Wij willen goed begrijpen welke risico's onze beleggingen lopen door onder andere klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en maatschappelijke ontwikkelingen. Tegelijkertijd kijken we kritisch naar de impact die de bedrijven waarin we beleggen hebben op de wereld om hen heen. Daarom hebben we een aanpak ontwikkeld voor ESG-risicobeheer, gebaseerd op het principe van dubbele materialiteit:

- Wat betekenen veranderingen zoals extremer weer of nieuw klimaatbeleid voor de waarde van onze beleggingen?
- En wat is de impact van onze beleggingen, bijvoorbeeld bij investeringen in de vlees- of fossiele industrie?

In het tweede halfjaar hebben we een materialiteitsanalyse uitgevoerd om de blootstelling van de liquide portefeuille van Pensioenfonds ING aan financieel materiële ESG-risico's in kaart te brengen. Hiermee kunnen we onze risico's beter inzichtelijk maken.

Voorbeeld van belangrijkste bevindingen:

- Governance draagt het meest bij aan het openstaande risico, gevolgd door Sociale factoren en Klimaat.
- Bedrijven die goed scoren op Governance-factoren, scoren vaak ook goed op sociale en milieuthema's. Governance wordt daarom vaak gezien als een proxy voor sterk ESG-risicobeheer.

Wij evalueren de ESG-risicobeoordeling jaarlijks, zodat we waar nodig kunnen bijsturen.

Aanscherping uitsluitingscriterium rondom tabak

Ons uitsluitingsbeleid voor tabak, onderdeel van het speerpunthema Gezondheid, is in het tweede halfjaar geëvalueerd en aangescherpt. De omzetgrenzen zijn verlaagd van 50% naar 20% voor productie, en ook services rondom tabak vallen nu onder een grens van 20%. Dit doen we omdat tabak per definitie schadelijk is voor de mens. Engagement kan deze situatie niet veranderen naar een niet-schadelijk product of dienst. Een gebalanceerde aanpak die zowel productie als distributie reguleert, is effectiever voor het verbeteren van de volksgezondheid zonder negatieve bijwerkingen op de portefeuille.

Nieuw tabakscriterium:

- Bedrijven die meer dan 0% van hun omzet halen uit de productie of fabricage van tabaksproducten (zoals sigaretten, kauwtobak en e-sigaretten) worden uitgesloten van belegging.
- Het pensioenfonds belegt niet in bedrijven die meer dan 20% van hun omzet indirect halen uit tabak via verkoop of distributie van tabaksproducten.
- Bedrijven die meer dan 20% van hun omzet halen uit het leveren van producten die essentieel zijn voor de tabaksindustrie worden eveneens uitgesloten.

Aanhoudende tegenwind voor ESG in de VS

In de tweede helft van 2025 kwam de Amerikaanse beurswaakhond SEC met een rigoureuze beslissing om zich, in ieder geval voor komend stemseizoen, afzijdig te houden van de 'no-action' procedure. Deze procedure is een cruciaal onderdeel van het proces om een aandeelhoudersresolutie in te dienen. Normaal gesproken toetst de SEC op objectieve wijze of aandeelhoudersvoorstellen volgens de juridische kaders rechtmatig zijn ingediend. Daarmee voorkomt de SEC dat bedrijven resoluties onterecht kunnen uitsluiten. Het wegvallen van deze objectieve toets geeft bedrijven nu de directe vrijheid om zelf te bepalen of zij aandeelhoudersvoorstellen weren, zonder dat de SEC hen daarop kan corrigeren. In eerste instantie lijkt dit ongunstig voor actieve aandeelhouders die via resoluties druk willen uitoefenen op bedrijven met zwakke ESG-prestaties. Maar het negeren van aandeelhoudersresoluties kan ook een extra juridisch – of reputatie risico zijn en de relatie met aandeelhouders op scherp zetten. Als blijkt dat veel ondernemingen de relatie met hun

aandeelhouders niet op de spits willen drijven, valt het effect van dit SEC besluit wellicht mee. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwgezet en zijn benieuwd hoe dit zich zal uitwerken in het komende stemseizoen.

Ook vaardigde de Amerikaanse overheid in december 2025 een decreet uit dat toezichthouders oproept de regels voor 'proxy voting' adviseurs te herzien. De mogelijke gevolgen hiervan zijn nog niet bekend omdat de regels nog worden uitgewerkt. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwgezet. Verder wordt in 2026 de indieningsdrempel verhoogd. Vooral kleinere beleggers kunnen minder snel voorstellen indienen of her-indienen. Kortom, dit betekent meer tegenwind voor ESG-beleggers.

Ook in de EU staat ESG-regelgeving onder druk

De recent voorgestelde wijzigingen binnen de EU zetten de eerder ingezette duurzaamheidsregulering onder druk. Hoewel de Corporate Social Responsibility Directive (CSRD) al tot duidelijk betere duurzaamheidsrapportages leidde en zelfs voor ondernemingen van buiten Europa als leidraad moet gaan gelden, kiest de EU nu voor het verlichten van administratieve lasten. Het zogenaamde Omnibus-pakket beperkt de reikwijdte van deze rapportage richtlijn tot een kleiner aantal vooral grotere ondernemingen. En ook de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) wordt sterk ingeperkt en geldt alleen nog voor zeer grote ondernemingen. Met daarnaast ook een beoogde afzwakking en vertraging van de EU-ontbossingsrichtlijn staat het ambitieniveau voor het EU-duurzaamheidsbeleid duidelijk onder druk.

Start nieuwe thema's klimaat, mensenrechten en ontbossing

Ter vervanging van de deze zomer afgesloten engagementthema's startten we 3 nieuwe thema's: Aanpak Ontbossing, Klimaattransitie Chemie en Preventie Mensenrechtenrisico's. Er zijn in deze periode geen thema's afgesloten. Met deze nieuwe thema's adresseren we wederom relevante duurzaamheidsrisico's in de beleggingsportefeuille. Meer over deze thema's in de afzonderlijke thematische engagementhoofdstukken.

Escaleren richting de aandeelhoudersvergadering

Net als voorgaande jaren hebben we onze engagementuitkomsten vertaald naar ons stembeleid en de toepassing daarvan in het stemgedrag. Zo hebben we in november de Amerikaanse vermogensbeheerder Green Century gesteund bij het indienen van een aandeelhoudersresolutie bij PepsiCo. Samen met het Duitse Allianz GI traden we op als mede indiener van de resolutie die de onderneming vroeg om het opstellen van een rapport over de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies. Meer over deze resolutie in het hoofdstuk over het thema Nature Action.

Koers houden

Kortom, er zijn veel ontwikkelingen op het gebied van verantwoord beleggen en verantwoord ondernemen. In Europa, maar vooral in de VS. Daar staat tegenover dat de risico's rond klimaat, biodiversiteit maar ook mensenrechten en gezondheid niet afnemen, maar eerder aan urgentie winnen. Dat maakt een stevig stembeleid en actief engagement belangrijker dan ooit. We blijven de ontwikkelingen op de voet volgen en de actief aandeelhouderschapstrategie waar nodig aanpassen om koers te kunnen houden in uitdagende omstandigheden.

1.4. Hoe legt Pensioenfonds ING verantwoording af?

Het Fonds legt op verschillende manieren verantwoording af aan deelnemers. Allereerst rapporteert het Fonds over de uitgangspunten en uitkomsten van het duurzaam beleggen beleid via de verklaring beleggingsbeginselen en het jaarverslag. Aanvullend rapporteert het Fonds via kwartaalberichten over engagement en stemgedrag. Ook via de website, het magazine en de digitale nieuwsbrief houden we deelnemers op de hoogte van onze activiteiten op het gebied van verantwoord en duurzaam beleggen.

1. Verantwoord en Duurzaam beleggen-beleid;
2. Stembeleid;
3. Onze beleggingen;
4. Stemgedrag van het Fonds (Vote Disclosure Systeem). U kunt hier zien hoe per aandeelhoudersvergadering is gestemd.
5. Duurzaamheidsinformatie over de pensioenregeling

2. ESG-integratie

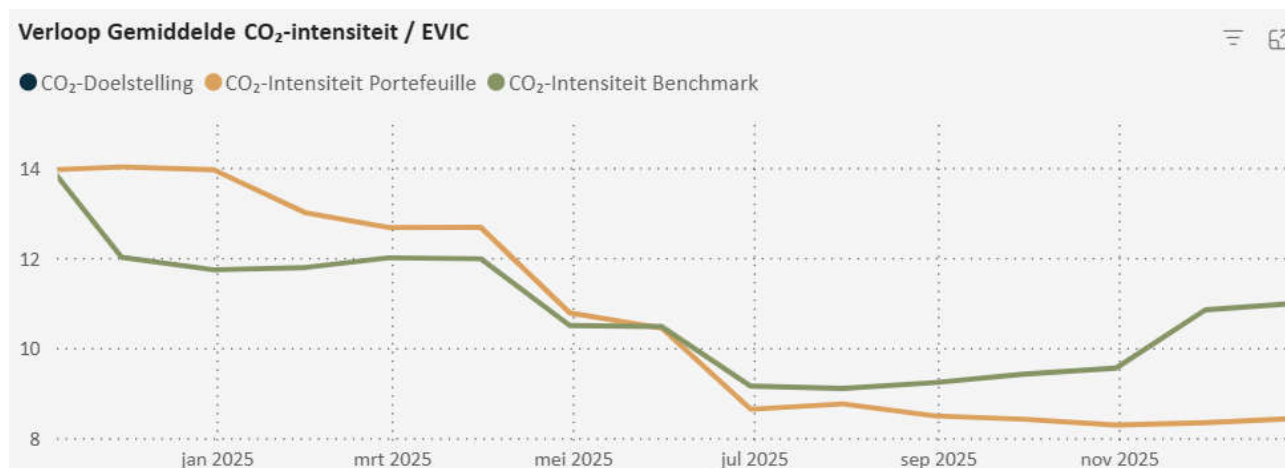
Verlagen milieuvoetafdruk en net-zero ambitie

De ambitie van Pensioenfonds ING is een langetermijn-CO₂-neutraalpad waarbij wordt gestreefd een bijdrage te leveren om de opwarming van de aarde niet verder te laten oplopen dan rond de 1,5 graden, ten opzichte van de pre-industriële periode. Om klimaattransitierisico's te verlagen gelden voor aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles CO₂-reductiedoelstellingen. Sinds 2022 zijn op een deel van onze beleggingen CO₂-doelstellingen van kracht. We zijn begonnen met de aandelenbeleggingen en daarna bedrijfsobligaties en vastgoed. De Europese wetgeving over klimaatbenchmarks geldt als leidraad voor de langetermijn CO₂-reductiedoelstellingen.

Aandelen en bedrijfsobligaties: CO₂ intensiteit van de beleggingsportefeuille

De volgende grafiek toont de CO₂-prestaties van de portefeuille t/m 31-12-2025:

- De blauwe lijn geeft inzicht in het verloop van de gefinancierde broeikasgasemissies (CO₂/EVIC). EVIC is de Enterprise Value Including Cash. De CO₂/EVIC lijn geeft geaggregeerd weer hoeveel scope 1+2 broeikasgasemissies een onderneming per jaar uitstoot voor elke euro aan financiering. Dit wordt gewogen naar het gewicht van de onderneming in de portefeuille.
- De oranje lijn betreft de CO₂-reductie doelstelling van de portefeuille. In de figuur is te zien dat de CO₂/EVIC van de portefeuille het afgelopen halfjaar ruim onder de CO₂-doelstelling bewoog.

Vastgoed

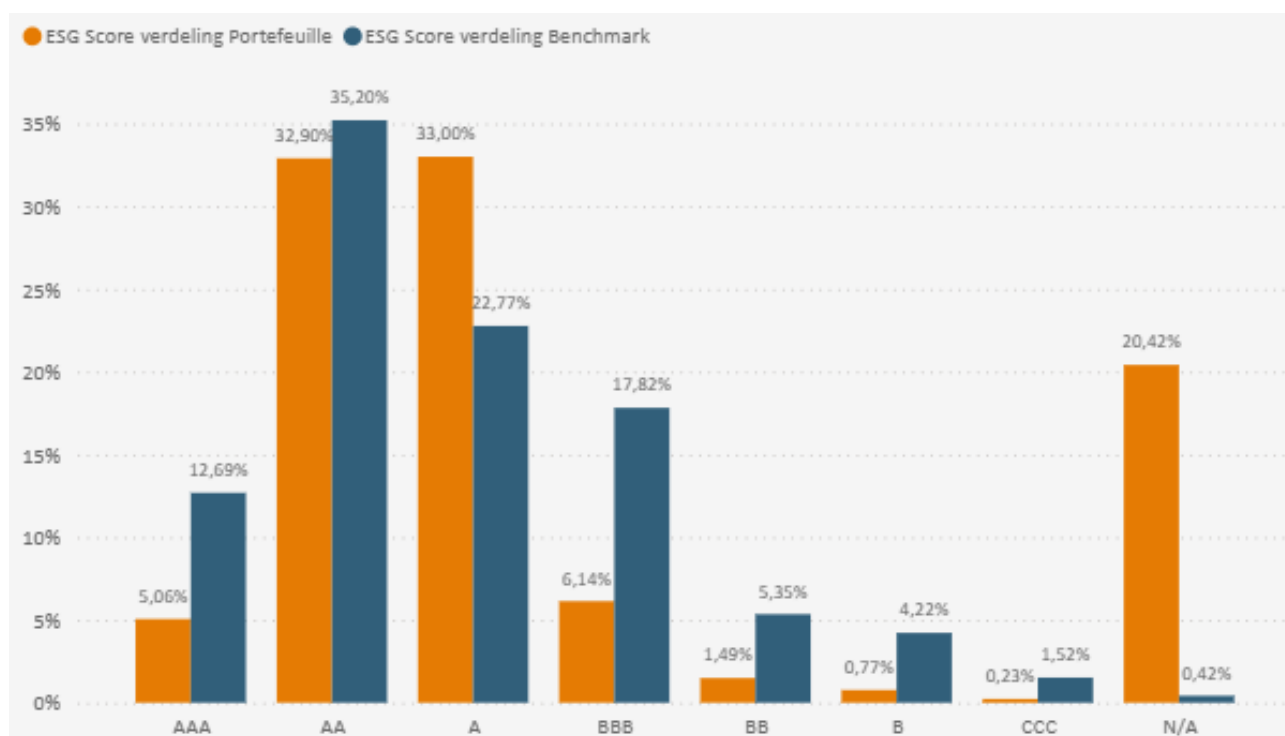
Wat de vastgoedbeleggingen betreft: de vastgoedfondsen verbinden zich voor 2026 aan een CO2 neutrale strategie die in lijn is met het klimaatakkoord van Parijs op basis van scope 1 (eigen activiteiten) en scope 2 (afname van producten en diensten van derden) uitstoot van broeikasgassen. Scope 3 (een activiteit door andere partijen in de waardenketen) uitstoot dient voor 2030 te zijn opgenomen in de klimaatstrategie van de verschillende vastgoedfondsen. Daarnaast is het streven dat 95% van de vastgoedfondsen, die een GRESB-rating hebben, eind 2030 ten minste een 4 sterren-rating hebben.

Overzicht ESG-ratings van de beleggingsportefeuille
Pensioenfonds ING stuurt niet direct op de ESG-ratings van de portefeuille. De inspanningen van vermogensbeheerders op het gebied van duurzaamheid zouden mogelijk een positieve invloed kunnen hebben op de ESG-ratings.

De volgende grafiek toont de ESG-ratings verdeling van de portefeuille per 31-12-2025. De ESG-risico's van de portefeuille worden inzichtelijk gemaakt aan de hand MSCI ESG-ratings. De MSCI ESG-ratings beogen de veerkracht te meten van een bedrijf tegen financieel relevante ESG-risico's. Bij het opstellen van de ESG-ratings, probeert MSCI op hoofdlijnen antwoord te geven op 2 vragen:

- Welke negatieve externe ESG-effecten die bedrijven in een sector genereren, kunnen leiden tot onverwachte kosten voor bedrijven?
- Welke sector specifieke ESG-kwesties kunnen kansen voor bedrijven worden?

De ESG-ratings lopen van AAA-CCC, waarbij geldt dat een onderneming een hogere rating krijgt naarmate deze beter de financieel relevante ESG risico's weet te beheersen of ESG-gerelateerde kansen weet te benutten ten opzichte van de sectorgenoten. De ESG-score van een bedrijf is dus altijd relatief.

3. Screening

Pensioenfonds ING heeft in juni 2021 een due diligence beleid¹ opgesteld. Dit beleid is terug te vinden als [bijlage van het MVB-beleid](#). Pensioenfonds ING heeft Achmea IM aangesteld als ESG dienstverlener en heeft Achmea IM de opdracht gegeven om uitvoering te geven aan het MVB-beleid van het Pensioenfonds. Uit hoofde daarvan voert Achmea IM onder andere het due diligence beleid uit en geeft zij uitvoering aan het stem- en engagement activiteiten. Periodiek legt Achmea IM verantwoording af aan het pensioenfonds.

Door onze beleggingsportefeuille (wereldwijde aandelen en bedrijfsobligaties) te screenen identificeren wij (potentiële) negatieve impact op de samenleving en het milieu. Dit zijn de belangrijkste (potentiële) ongunstige effecten van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Ter beoordeling wordt vervolgens gekeken naar de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of het milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de schending.

De uitkomsten van de due diligence screening worden gecategoriseerd naar thematische aandachtgebieden en beoordeeld op de mate van betrokkenheid van de onderneming en het effect op de samenleving en/of het milieu. De thematische aandachtsgebieden van Pensioenfonds ING zijn mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie.

Wanneer er een (potentiële) negatieve impact wordt geïdentificeerd, gaan wij de dialoog aan met de onderneming. Als na verloop van tijd blijkt dat een onderneming geen progressie maakt in het voorkomen/verhelpen van de negatieve impact, gaan wij over tot het uitsluiten van de onderneming. Daarnaast is een aantal ondernemingen al op voorhand uitgesloten in verband met structurele schendingen en het niet opstaan voor dialoog om de schending op te heffen. De resultaten van de due diligence screening en de actie die is

ondernomen door het pensioenfonds staan vermeld in onderstaande tabel:

	Aantal	Nieuwe
	ondernemingen	normatieve
	uitgesloten op	dialogen
	normatieve	
	gronden	
Mensenrechten	48	8
Arbeidsnormen	14	4
Milieu	26	4
Anti-corruptie	0	2

In hoofdstuk 4 van dit MVB halfjaarverslag is terug te vinden welke ondernemingen zijn uitgesloten en is tevens aangegeven op basis van welke norm en schending dit plaatsvond. In het hoofdstuk Engagement van dit MVB-halfjaarverslag staat de voortgang van het normatieve engagement programma vermeld. Hierin staan ook de namen vermeld van de ondernemingen waarmee de dialoog is gestart, gegroepeerd per thematisch aandachtsgebied.

¹ Het due diligence beleid is in lijn met de vereisten van het IMVB-convenant.

4. In- en uitsluitingscriteria

Voor het vaststellen van het beleggingsuniversum maakt Pensioenfonds ING gebruik van in- en uitsluitingscriteria. Pensioenfonds ING heeft een normatief kader waarmee het beleggingsuniversum gedefinieerd wordt. Hierbij nemen we de financiële doelstellingen in acht. Het kader vult de normen en waarden van Pensioenfonds ING nader in en laat zien waar Pensioenfonds ING voor staat. In dit hoofdstuk worden de criteria en definities toegelicht.

4.1. Uitsluitingsgronden

In onderstaand overzicht zijn de uitsluitingsgronden uiteengezet. In de bijlagen kunt u de uitgesloten bedrijven per 1 juli 2025 vinden.

Uitsluitingscriterium	Definitie	Data	Update	Bijlagen
Controversiële wapens	• Antipersoonsmijnen; • clustermunitie, chemische- en biologische wapens; • witte fosfor; • wapens met verarmd uranium; • kernwapens. Bij het bepalen van de definitie van controversiële wapens zoekt Pensioenfonds ING daarbij aansluiting bij internationale verdragen die door Nederland zijn ondertekend en bij het beleid van de Nederlandse overheid. Jaarlijks stuurt de AFM een nieuwe definitieve indicatieve uitsluitingslijst (risicoradar) rond. Deze is van toepassing en staat in de bijlagen.	ISS ESG	Halfjaarlijkse update	Zie de bijlagen voor de uitsluitingslijst.
Tabak	Betrokkenheid van individuele bedrijven wordt vastgesteld aan de hand van omzet gegenereerd uit de productie en distributie van tabaksgoederen. Alle tabaksproducenten worden uitgesloten van belegging.	ISS ESG	Halfjaarlijkse update	Zie de bijlagen voor de uitsluitingslijst.
Steenkool	Pensioenfonds ING hanteert een restrictief beleid ten aanzien van steenkool. Het steenkoolbeleid is gericht op het delven en het gebruik van thermisch steenkool (inclusief bruinkool, bitumen, antraciet en stoomkolen). Ondernemingen worden uitgesloten van belegging als: De omzet van een onderneming is voor meer dan 5% afkomstig uit aan steenkoolgerelateerde activiteiten. De winning van thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen) en de verkoop ervan aan externe partijen zijn relevant bij het bepalen van de aan steenkool gerelateerde omzet. Inkomsten uit kolenhandel worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in deze berekening.	MSCI	Halfjaarlijkse update	Zie de bijlagen voor de uitsluitingslijst.

	De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is van elektriciteitsopwekking uit thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen).			
Teerzanden	Ondernemingen worden uitgesloten van belegging indien de omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit de extractie en verwerking van teerzanden voor de winning van olie.	MSCI	Halfjaarlijkse update	Zie de bijlagen voor de uitsluitingslijst.
Schalie- olie en gas	Ondernemingen worden uitgesloten van belegging indien de omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit de extractie en productie van schaliegas en -olie.	MSCI	Halfjaarlijkse update	Zie de bijlagen voor de uitsluitingslijst.
Arctisch olie- en gas	Ondernemingen worden uitgesloten van belegging indien de omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit de extractie en productie van Arctisch gas en -olie.	MSCI	Halfjaarlijkse update	Zie de bijlagen voor de uitsluitingslijst.
Normschenders	Pensioenfondsen ING sluit ondernemingen uit die op grove en structurele wijze internationaal breed gedragen normen op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie schenden. Het Pensioenfonds spreekt van een structurele schending wanneer de schending ook na dialoog na ten minste twee jaar nog altijd niet (in voldoende mate) is opgeheven.	ISS ESG	Jaarlijks	Zie de bijlagen voor de uitsluitingslijst.
Landen	Landen die op de EU en VN sanctielijst staan.	EU en VN sanctielijst	Jaarlijkse update	Zie de bijlagen voor de uitsluitingslijst.
Palmolie	Bij meer dan 5% omzet uit Palmolie wordt de mate van RSPO certificering beoordeeld. Hierbij wordt een grens gehanteerd van meer dan 50% RSPO gecertificeerde palmolie moet zijn.	MSCI	Halfjaarlijks	Zie de bijlagen voor de uitsluitingslijst.
Goed bestuur	Pensioenfondsen ING belegt in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur (good governance). Ondernemingen die op dit vlak zeer slecht presteren, worden op voorhand uitgesloten. Daarbij wordt minimaal gekeken naar de wettelijke vereisten op het gebied van: • Goede managementstructuren; • Betrekkingen met werknemers; • Beloning van het betrokken personeel; • Naleving van de belastingwetgeving. Hier bovenop wordt, zowel vóór als na het aankopen van beleggingen, het MVB-beleid toegepast. Bij het bepalen of ondernemingen goed presteren op het gebied van goed bestuur, maakt Pensioenfonds ING gebruik van ESG-data van derden. Mocht een onderneming waarin wordt belegd na verloop van tijd niet goed presteren, dan wordt deze alsnog uitgesloten volgens het gestandaardiseerde uitsluitingsproces.	MSCI	Jaarlijks	Zie de bijlagen voor de uitsluitingslijst.

4.2. Insluitingsgronden

In onderstaand overzicht staan de de insluitingscriteria per grond.

Grond	Criteria	Data	Update
Paris Aligned Benchmark (PAB)	De Europese 'Climate benchmark regulation' stelt eisen aan benchmarks waaraan voldaan moet zijn voordat deze geclassificeerd worden als een Paris Aligned Benchmark (PAB). Pensioenfondsen ING maakt gebruik van de criteria die gehanteerd worden in PAB-benchmarks. Bedrijven worden opgenomen in het beleggingsuniversum wat betreft: - fossiele brandstoffen: wanneer de omzet voor minder dan 1% bestaat uit de exploratie, mijnwinning, extractie, distributie en raffinage van steen- en bruinkool; - fossiele brandstoffen: als de omzet voor minder dan 10% bestaat uit de exploratie, extractie, distributie en raffinage van olie; - fossiele brandstoffen: als de omzet voor minder dan 50% bestaat uit de exploratie, extractie, distributie en raffinage van gas. - broeikasgasintensiteit: als de omzet voor minder dan 50% bestaat uit het opwekken van elektriciteit waarbij de broeikasgasintensiteit meer is dan 100 gram CO₂e/kWh.	MSCI	Halfjaarlijkse update
Toets van landen op basis van mensenrechten, arbeidsnormen en corruptie	De onderzoeksresultaten van de volgende instituten worden gebruikt om de landenprestaties inzichtelijk te maken. We sluiten bij alle drie de indices uit vanaf de volgende grenscriteria - Mensenrechten: Freedom House met de Freedom in the World index (Score >6), - Arbeidsnormen: ITUC met de ITUC Global Rights index (score 5+); - Corruptie: Transparency International met de Corruption Perception Index (CPI<19).	EU en VN sanctielijst, Freedom House, ITUC en Corruption Perception Index	Jaarlijkse update
Staatsbedrijven van uitgesloten landen	Wij kiezen er voor staatsbedrijven (bedrijven die voor meer dan 50% van de staat zijn) uit te sluiten omdat we niet wensen bij te dragen aan het financieren van landen die mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie niet in voldoende mate waarborgen.	MSCI	Halfjaarlijks

4.3. Samenstelling uitsluitingslijst

Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens en tabaksproducenten. Normschenders wordt jaarlijks geüpdatet. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele belegbaar universum. Wanneer het onderzoeksbureau betrokkenheid vaststelt is dat reden tot uitsluiting.

Twee maal per jaar screenen wij het beleggingsuniversum via MSCI voor het criterium steenkool, teerzanden, Schalieolie- en gas, Arctisch olie- en gas en palmolie. Inkomsten uit kolenhandel en transport worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in de berekening.

Ondernemingen die zijn aangemerkt als betrokken bij de verschillende uitsluitingscriteria plaatsen wij op de geactualiseerde uitsluitingslijst. Eventueel aanwezige holdings in het criterium verkopen wij. Portefeuillemanagers mogen geen nieuwe holdings aankopen van uitgesloten ondernemingen zolang de onderneming op de uitsluitingslijst staat. Inkomsten uit kolenhandel en transport worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in de berekening.

5. Engagement

Het voeren van dialogen met ondernemingen is een belangrijk deel van het Verantwoord en Duurzaam beleggen beleid. Voor de aandelenbeleggingen stelt Pensioenfonds ING zich op als actief aandeelhouder. Bij de dialoog gebruikt Pensioenfonds ING zijn eigendomsrechten en belangen actief om met bedrijven constructief een dialoog te voeren.

Het streven van een onderneming naar winstmaximalisatie kan op gespannen voet staan met internationale richtlijnen voor verantwoord ondernemen, zoals het 'UN Global Compact', de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen of de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights'. Wanneer ondernemingen deze richtlijnen systematisch schenden, wordt gedrag onverantwoord. Daarmee ontstaat er een risico voor de continuïteit van de onderneming en houdbaarheid van winstrealisatie op de langetermijn. Daarom is het in het voordeel van de onderneming en haar belanghebbenden dat richtlijnen voor verantwoord ondernemen worden gerespecteerd. Om die reden gaat Pensioenfonds ING in dialoog met deze ondernemingen. Inzet: het duidelijk stellen van kaders, het ontwikkelen van kennis en het definiëren van 'good practices'. Zo draagt Pensioenfonds ING bij aan het bewaken van het juiste evenwicht, aan langetermijnwaardecreatie en beschermt het haar belangen en die van haar klanten.

5.1. Overzicht thematisch- en normatief engagementprogramma

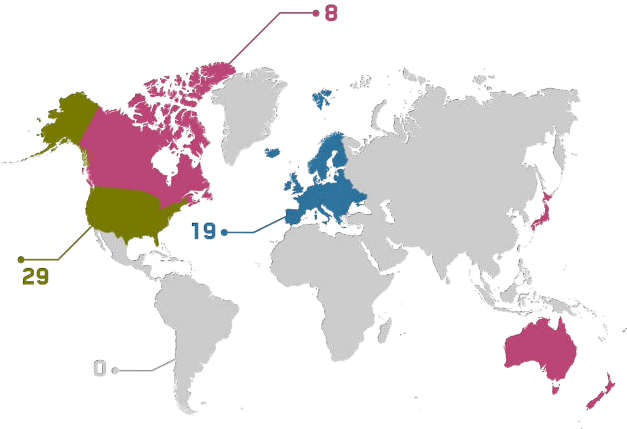
5.1.1. Overzicht thematisch engagementprogramma

Het thematische engagementprogramma van Pensioenfonds ING is gericht op het verhogen van sociale, milieu- en governancestandaarden in sectoren, ketens of bij ondernemingen, die deel uitmaken van het beleggingsuniversum. Het engagementprogramma sluit aan bij de speerpunten en MVB-strategie van Pensioenfonds ING. We doen gedegen onderzoek om ondernemingen te selecteren waarmee de dialoog het meest kansrijk is.

In de tweede helft van 2025 bestaat het thematische engagementprogramma uit 10 thema's, die zich in verschillende fases bevinden. In deze thema's zijn 56 ondernemingen opgenomen. In de onderstaande tabel is de opbouw van het programma weergegeven. In de thematische sub-hoofdstukken wordt voor elk thema nader ingegaan op de doelstellingen, gesprekken en uitkomsten.

De ondernemingen zijn verspreid over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen Europa, Verenigde Staten en Wereld overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). De wereldkaart geeft de regionale verdeling weer van ondernemingen in het thematische engagementprogramma.

Figuur 5.1.1.1 REGIOVERDELING

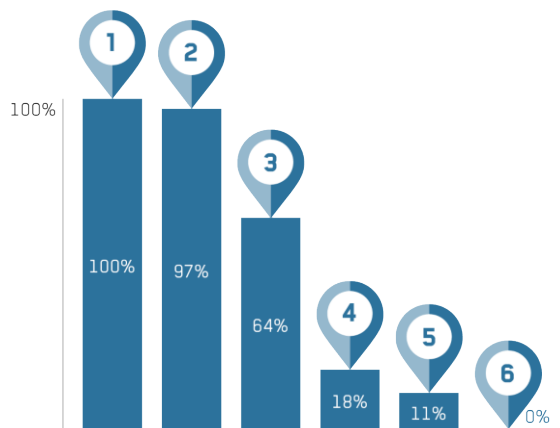
TABEL 5.1.1.1 ENGAGEMENTTHEMA'S

Thema	Speerpunt	Gestart	Sectoren/ketens
Aanpak Ontbossing		2025 H2	Ontbossingsgevoelige sectoren
Access to Healthcare		2023 H1	Farmaceutische sector
Goede Voeding		2024 H1	Restaurants/supermarkten/producten voeding en dranken
Just Transition		2025 H1	Autofabrikanten en mijnbouw
Kleding en Circulariteit		2023 H1	Textiel, kleding, luxe goederen en retail
Klimaattransitie Chemie		2025 H2	Chemiesector
Klimaattransitie Luchtvaart		2025 H1	Luchtvaartmaatschappijen en luchtvrachtvervoerders
Nature Action		2024 H1	Nature Action 100 benchmark
Preventie Mensenrechtenrisico's		2025 H2	Ondernemingen met een hoge blootstelling aan mensen- of arbeidsrechtencontroverses
Waterimpact en -afhankelijkheid		2025 H1	Chemische industrie

Voortgang wordt gerapporteerd aan de hand van mijlpalen. Deze worden nader toegelicht in de bijlage: Thematische dialoog.

De voortgang van het thematisch engagementprogramma is als volgt:

Figuur 5.1.1.2 MIJLPAALVERDELING

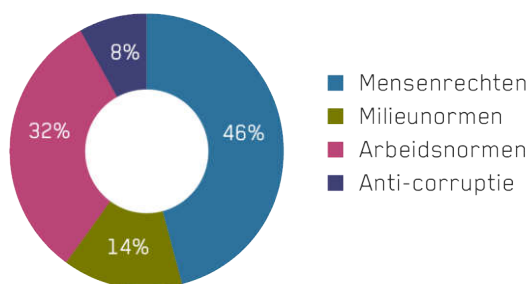
1. Analyse van het bedrijf
2. Het initiëren van de dialoog
3. Het voeren van de dialoog
4. De toezegging van de onderneming
5. Het aanpassen van het beleid en proces
6. Het afronden van de dialoog

Vanwege de korte looptijd van een aantal relatief nieuwe engagementthema's hebben veel ondernemingen mijlpaal 4 en de daaropvolgende mijlpalen nog niet behaald. Toezeggingen met betrekking tot beleidsaanpassingen en de implementatie daarvan verwachten we in de tweede helft van het engagementtraject.

5.1.2. Overzicht normatief engagementprogramma

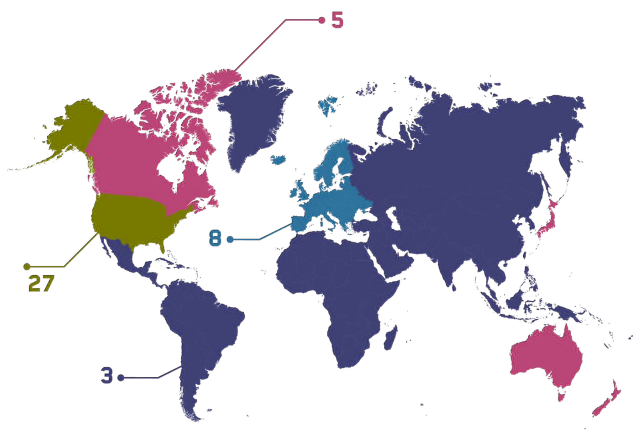
Pensioenfonds ING vindt het belangrijk om in gesprek te gaan met ondernemingen, die internationaal breed gedragen normen schenden. We noemen dit Normatief engagement. Per eind december 2025 maken 43 ondernemingen deel uit van het normatieve engagementprogramma. Met deze ondernemingen spreken we over 1 of meerdere norm-gerelateerde controverses. Het aantal controverses waarover we spreken kan daarom afwijken van het aantal ondernemingen in het normatieve engagementprogramma. In totaal lopen er 63 dialogen. In het afgelopen halfjaar is met 18 ondernemingen een nieuwe dialoog (opnieuw) gestart. De ringdiagram toont hoe het programma is opgebouwd.

Figuur 5.1.2.1 Normgebied

De ondernemingen zijn verspreid over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen Europa, Verenigde Staten en Wereld overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). De wereldkaart geeft de regionale verdeling weer van ondernemingen in het normatief engagementprogramma.

Figuur 5.1.2.2 ondernemingen naar regio

Voortgang lopende dialogen

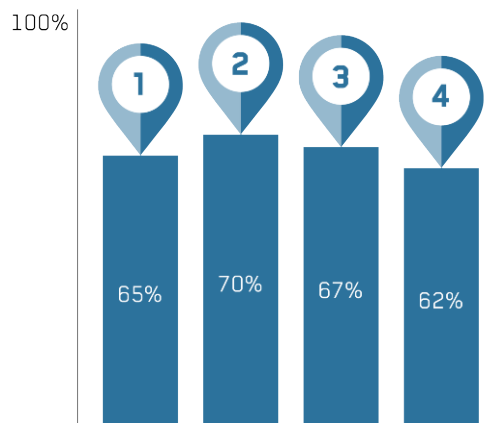
Voor normatieve dialogen onderscheiden we 4 mijlpalen, zoals weergegeven in de onderstaande tabel. De voortgang per mijlpaal wordt vervolgens in iedere dialoog getoetst aan de hand van 4 indicatoren: (1) er zijn geen maatregelen genomen, (2) er zijn maatregelen geïnitieerd, (3) er is een toezegging gedaan en (4) een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd. De methodologie voor normatief engagement wordt verder toegelicht in de [bijlage: Normatieve dialoog](#).

TABEL 5.1.2.1 MIJLPALEN

Mijlpalen	
1	Het delen van relevante informatie
2	Implementatie van beleid
3	Herstel en verhaal
4	Opheffen en/of voorkomen

De statistieken over de voortgang hebben betrekking op het volledige normatieve engagementprogramma. De voortgang van het normatief engagementprogramma is als volgt:

Figuur 5.1.2.3 MIJLPAALVERDELING²

1. Het delen van relevante informatie
2. Implementatie van beleid
3. Herstel en verhaal
4. Opheffen en/ of voorkomen

² De staven in de diagram weergeven het percentage dialogen waarin stappen zijn gezet (indicator 2, 3 en 4) op de mijlpalen. Wanneer een mijlpaal niet relevant is voor een dialoog, is de dialoog buiten beschouwing gehouden.

5.2. Escalatieoverzicht

Geëscaleerde dialogen

De onderstaande tabel geeft de escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) weer die in de tweede helft van 2025 zijn genomen in zowel thematische als normatieve dialogen. In het derde kwartaal vindt het laagste aantal aandeelhoudersvergaderingen plaats. Hoofdzakelijk staan er tussentijdse benoemingen van bestuurders of goedkeuringen van overnames geagendeerd. In het 4e kwartaal vind in Australië en Nieuw-Zeeland de piek van het aandeelhoudersvergaderingen seizoen plaats. In de overige regio's is het een rustig kwartaal qua stemmen.

TABEL 5.2.1 OVERZICHT GEËSCALEERDE DIALOGEN

Onderneming	Reden van escalatie	Genomen maatregel ¹
PepsiCo	Onvoldoende voortgang engagementthema Nature Action.	Indienen aandeelhoudersresolutie.

¹ Zie voor verdere duiding tegenstem het 'Voting Disclosure Systeem'

Uitgelichte escalatie: Pepsico

Hoewel PepsiCo verschillende stappen zet op het gebied van biodiversiteit deed de onderneming geen toezeggingen ten aanzien van het uitvoeren van – en rapporteren over – een biodiversiteitsrisico- en impact analyse. Daarom hebben we eind november als mede-indiener een aandeelhoudersresolutie ingediend bij Pepsi, in samenwerking met Green Century en Allianz GI. De resolutie vraagt de onderneming om een dergelijke impact en risico-analyse uit te voeren en daarover verslag uit te brengen. Een gesprek met PepsiCo over de resolutie en voorwaarden voor het eventueel intrekken van de resolutie heeft inmiddels plaatsgevonden en de onderneming toonde zich bereid om stappen in de gewenste richting te overwegen. Een definitief voorstel moet nog volgen.

Te escalaren dialogen

De eerste helft van het jaar, waarin de meeste aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen in Europa, Japan en de Verenigde Staten plaatsvinden, is de drukste stemperiode. Alle thematische en normatieve dialogen die in aanmerking komen voor escalatie zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

TABEL 5.2.2 OVERZICHT TE ESCALAREN DIALOGEN

Onderneming	Reden van escalatie
Alphabet Inc.	Geverifieerde controverse Corruptie. Vermeende controverses Arbeidsnormen en Mensenrechten.
Amazon.com, Inc.	Geverifieerde controverse Corruptie en Arbeidsnormen. Vermeende controverses Arbeidsnormen (4x) en Corruptie.
Delta Air Lines, Inc.	Onvoldoende voortgang engagementthema Klimaattransitie Luchtvaart.
Elsewedy Electric Co.	Geverifieerde controverse Milieunormen.
Eni SpA	Geverifieerde controverse Milieunormen. Vermeende controverses Milieunormen en Arbeidsnormen.
Expeditors International of Washington, Inc.	Onvoldoende voortgang engagementthema Klimaattransitie Luchtvaart.
General Electric Company	Onvoldoende voortgang engagementthema Mensenrechten en Governance.
RATCH Group Public Company Limited	Geverifieerde controverse Mensenrechten.
Sony Group Corporation	Onvoldoende voortgang engagementthema Mensenrechten en Governance.
Starbucks Corporation	Geverifieerde controverse Arbeidsnormen.
Tingo Group, Inc.	Geverifieerde controverse Corruptie.

6. Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Pensioenfonds ING kan de corporate governance en/of activiteiten van een onderneming beïnvloeden door te stemmen op Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders (AVA's). Stemmen is voor actieve aandeelhouders een manier om ondernemingen te beïnvloeden. Als er belangrijke kwesties zijn en de onderneming is niet bereid te luisteren naar aandeelhouders of andere belanghebbenden, kan stemmen op de AVA van die onderneming een krachtig instrument zijn. Door actief gebruik te maken van aandeelhoudersrechten kan Pensioenfonds ING invloed uitoefenen op de onderneming. Het gaat hierbij om het benoemen van bestuurders, het goedkeuren van jaarstukken en in sommige gevallen kan het zich uitspreken over het beloningsbeleid. Pensioenfonds ING doet dit onder andere door deel te nemen aan de besluitvorming op de aandeelhoudersvergadering (stemmen). Door gebruik te maken van het stemrecht kan Pensioenfonds ING invloed uitoefenen op ondernemingen en invloed aanwenden om een betere corporate governance te stimuleren bij de ondernemingen. Een goede corporate governance draagt bij aan de lange termijn waardecreatie

6.1. Pensioenfonds ING als actief aandeelhouder

Zoals in de inleiding aangegeven is een pensioenfonds verplicht om een beleid te hebben ten aanzien van het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen waarin wordt belegd door Pensioenfonds ING. Daarbij wordt van de institutionele belegger gevraagd om minstens eenmaal per jaar aan te geven hoe invulling wordt gegeven aan het stembeleid. Daarnaast stelt de Corporate Governance Code dat de institutionele belegger minimaal eenmaal per kwartaal moet aangeven hoe hij stemde op de aandeelhoudersvergaderingen. In bijlage 6.2. vindt u de volledige tekst van de relevante bepalingen voor institutionele beleggers van de Nederlandse Corporate Governance code.

Pensioenfonds ING voldoet aan de bepalingen van de Corporate Governance Code. Op de website van het Pensioenfonds zijn de volgende documenten te vinden:

1. Stemrichtlijnen;
2. Rapportagetool waarbij gerapporteerd wordt hoe historisch gestemd is per aandeelhoudersvergadering.

Stemgedrag Pensioenfonds ING

Achtergrond

In de tweede helft van 2025 kwam in de Verenigde Staten extra aandacht voor de regels rond proxy voting. In december 2025 publiceerde de Amerikaanse overheid een Executive Order die toezichthouders oproept het toezicht op proxy advisors te herzien, met nadruk op transparantie, het voorkomen van belangenconflicten en de rol van ESG-factoren. De verdere uitwerking volgt nog via de toezichthouders. Er is op dit moment geen directe impact op het stemproces.

Daarnaast kondigde de Securities and Exchange Commission (SEC) aan dat zij voor het komende proxyseizoen afziet van de actieve behandeling van bepaalde no-action requests³ van ondernemingen.

Parallel hieraan lopen in de VS voorstellen en discussies die de invloed van aandeelhouders kunnen beperken. Denk aan hogere drempels voor

³ Een no-action request is een verzoek van een onderneming aan de SEC om te bevestigen dat de toezichthouder geen handhavingsactie zal ondernemen als een aandeelhoudersvoorstel wordt uitgesloten van de agenda. Het tijdelijk niet actief behandelen van bepaalde verzoeken kan ertoe leiden dat ondernemingen zelf vaker voorstellen uitsluiten, de gevolgen in de praktijk zijn nog onzeker.

indiening of herindiening van voorstellen, en signalen uit Delaware over mogelijke aanpassingen in het ondernemingsrecht. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwgezet, omdat wijzigingen in het Amerikaanse kader het stemrecht en de agendavorming op termijn kunnen beïnvloeden.

Proxy advisors, waaronder ISS, reageren met aanpassingen in hun methodologie en met educatieve initiatieven, zoals de herlancering van Protect the Voice of Shareholders, om misverstanden over hun rol weg te nemen.

Zolang de beleidsmatige uitwerking in de VS nog loopt, blijft de impact op de uitvoering van stemmingen beperkt. Tegelijkertijd benadrukken deze ontwikkelingen het belang van een stabiel, transparant en consistent stemkader in een veranderend geopolitiek landschap. Wij hanteren een eigen stembeleid dat leidend is voor onze steminstructies. Dit garandeert onafhankelijkheid en consistentie, ondanks de vele ontwikkelingen en onzekerheden.

Stemactiviteiten van Pensioenfonds ING

Wij stemden in het afgelopen halfjaar op **526 vergaderingen** op totaal **3.840 agendapunten**. Er wordt niet altijd met het management van de onderneming meegestemd. Er is **27% tegen het management gestemd**. Zie tabel onderstaande tabel voor een overzicht van de managementvoorstellen en de regionale verdeling van vergaderingen.

TABEL 6.1.1 MANAGEMENTVOORSTELLEN

	Totaal	% Tegen
Audit gerelateerd	265	22%
Aandelen gerelateerd	364	7%
Statuten gerelateerd	360	57%
Beloning	434	54%
Benoemingen	1337	17%
Bestuurders gerelateerd	267	51%
Duurzaamheid	3	0%
Klimaat	1	100%
Overig	49	22%
Niet-routinematig	84	5%
Procedureel	33	85%

Routine	490	18%
Sociaal	13	15%
Strategische transacties	61	30%
Overname gerelateerd	22	5%

TABEL 6.1.2 REGIOVERDELING

Market	Voted Meetings
Australia	29
Brazil	4
Canada	2
Cayman Islands	8
Chile	2
China	134
Denmark	4
Egypt	21
France	3
Hong Kong	3
India	143
Indonesia	8
Ireland	5
Israel	11
Italy	1
Japan	4
Jersey	2
Luxembourg	1
Malaysia	17
Mexico	9
Netherlands	5
New Zealand	4
Norway	1
Philippines	4
Poland	2
Singapore	3
South Korea	6
Spain	1
Sweden	2
Switzerland	2

Taiwan	2
Turkey	3
USA	53
United Arab Emirates	11
United Kingdom	14

Op de website van Pensioenfonds ING kunt u via het Vote Disclosure Systeem vinden hoe we gestemd hebben per aandeelhoudersvergadering.

Achmea IM voert ons stembeleid uit en past voor elke steminstructie het eigen op maat gemaakte stembeleid toe. Achmea IM maakt bij het uitoefenen van stemrechten gebruik van het stemplatform en analyses van Institutional Shareholder Services (ISS). Het stembeleid wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van wereldwijde trends op het gebied van corporate governance, ons stemgedrag bij controversiële agendapunten en overige actualiteiten.

Voordat de definitieve stem wordt uitgebracht analyseren we een selectie van de voorstellen op individuele basis. Het uiteindelijke besluit wordt genomen op basis van de specifieke feiten en omstandigheden van het agendapunt.

6.2. Agenderingsrecht aandeelhouders

Op aandeelhoudersvergaderingen kunnen aandeelhouders een voorstel agenderen, mits wordt voldaan aan de voorwaarden van het lokaal geldende agenderingsrecht. Deze aandeelhoudersresoluties kunnen betrekking hebben op de thema's klimaat, biodiversiteit, gezondheid, arbeidsrechten, mensenrechten of goed bestuur enzovoort. In het afgelopen halfjaar hebben wij **62 aandeelhoudersresoluties** beoordeeld en onze stem uitgebracht. In onderstaande tabel staat een overzicht opgenomen van het aantal aandeelhoudersvoorstellen verdeeld per thema en het % 'tegen' stemmen.

Wij toetsen de afzonderlijke aandeelhoudersvoorstellen op inhoud, wenselijkheid, werkbaarheid en effect. Wij zullen niet in alle gevallen voor een aandeelhoudersresolutie stemmen, ook al past deze binnen onze speerpuntthema's. Wanneer een aandeelhoudersvoorstel onvoldoende is onderbouwd, te voorschrijvend is of onevenredig belastend zullen wij tegen stemmen.

TABEL 6.2.1

	Totaal	% Tegen
Statuten gerelateerd	8	100%
Beloning	2	50%
Corporate Governance	5	20%
Benoemingen	15	13%
Bestuurders gerelateerd	4	0%
Duurzaamheid	3	33%
Klimaat	15	7%
Sociaal	10	20%

6.2.1. Resoluties

Belangrijke stemmingen

Inleiding

Onderstaand worden meerdere relevante stemmingen besproken die tijdens het tweede halfjaar van 2025 op de agenda stonden bij ondernemingen waarin Pensioenfonds ING was belegd. Een deel van deze voorstellen is uiteindelijk door de indienende aandeelhouders teruggetrokken voor de fysieke aandeelhoudersvergadering. Dat gebeurt doorgaans alleen wanneer de betrokken onderneming voldoende toezeggingen heeft gedaan op het onderwerp dat in het voorstel wordt aangesneden.

Ondernemingen maken dergelijke toezeggingen meestal niet openbaar. Dat is gebruikelijk, omdat zij willen voorkomen dat er een precedent ontstaat voor toekomstige aandeelhoudersvoorstellen of dat toezeggingen als formeel beleid worden gezien voordat deze volledig zijn uitgewerkt of geïmplementeerd. Ook indieners publiceren de inhoud van deze afspraken doorgaans niet, zeker wanneer het gaat om vertrouwelijke engagementgesprekken.

Hoewel de precieze afspraken dus niet zichtbaar zijn voor buitenstaanders, is een terugtrekking van een aandeelhoudersvoorstel in de praktijk een positief signaal. Het betekent dat de indieners voldoende vertrouwen hebben in de door de onderneming aangekondigde vervolgstappen, waardoor een formele stemming niet meer nodig is. Dit is zeer relevant, het laat zien dat aandeelhoudersdialoog daadwerkelijk leidt tot beweging op diverse ESG-thema's.

Klimaat

General Mills Inc - Openheid over regeneratieve landbouwpraktijken

Het aandeelhoudersvoorstel verzocht General Mills om meer openheid te geven over de vermindering van pesticiden in de toeleveringsketen als gevolg van regeneratieve landbouwpraktijken. De indieners wezen erop dat de onderneming wel de ambitie heeft om uiterlijk in 2030 één miljoen acres (ongeveer 404.700 hectare) regeneratief te bewerken, maar niet toelicht wat dit betekent voor het daadwerkelijke gebruik van pesticiden. Volgens hen is dit inzicht noodzakelijk om milieu- en gezondheidseffecten goed te kunnen beoordelen.

Het bestuur adviseerde tegen het voorstel. Het stelde dat verplicht rapporteren door boeren extra administratieve lasten met zich meebrengt en niet past bij de brede, niet-voorschrijvende benadering van het regeneratieprogramma. De onderneming wees op bestaande initiatieven rond bodemgezondheid, biodiversiteit en samenwerking met boeren, maar concrete gegevens over pesticidevermindering worden niet gedeeld.

Op basis van het eigen stembeleid heeft Pensioenfonds ING voor dit voorstel gestemd. Verdere openheid over pesticidegebruik is belangrijk om te beoordelen of General Mills haar duurzaamheidsdoelen realiseert en risico's in de keten beheerst. Deze informatie is relevant voor beleggers om claims van schijn duurzaamheid te voorkomen en om voortgang objectief te volgen.

Het voorstel kreeg steun van 28,1% van de aandeelhouders. Dit is een betekenisvol signaal, zeker gezien het negatieve stemadvies van het bestuur. De uitkomst laat zien dat een substantiële groep beleggers vindt dat betere rapportage wenselijk is om inzicht te krijgen in de milieu-impact van de keten.

Westpac Banking Corp. – Transparantie over transitieplannen

Het aandeelhoudersvoorstel vroeg Westpac om duidelijk toe te lichten hoe het nieuwe vierdelige beoordelingskader voor klimaattransitieplannen zich verhoudt tot de klimaatdoelen van het Akkoord van Parijs. De indieners wilden bevestiging dat klanten met een score A, B of C worden gezien als Parijs-consistent, omdat onder het nieuwe beleid alleen klanten met score D worden uitgesloten van nieuwe of vernieuwde financiering. Voorafgaand aan de vergadering is het voorstel ingetrokken en niet in stemming gebracht.

Het bestuur adviseerde tegen het voorstel. Het vond het bestaande klimaatbeleid en het nieuwe beoordelingskader voldoende helder. Nadere vastlegging zou volgens het bestuur de benodigde beoordelingsvrijheid beperken en onvoldoende recht doen aan sectorspecifieke verschillen. Ook stelde het bestuur dat het beleid al waarborgen bevat om te beoordelen of klanten passen binnen de klimaatambities van de bank.

Pensioenfonds ING heeft het voorstel gesteund vanwege afgenomen transparantie na recente beleidswijzigingen. De eerdere eis voor een

geloofwaardig 1,5°C-consistent transitieplan is vervangen door een breder en minder concreet beoordelingskader. Hierdoor is onduidelijk hoe de bank bepaalt welke klanten in lijn zijn met haar klimaatdoelen en hoe dat wordt vertaald naar financieringsbeslissingen. Extra toelichting over de interpretatie van de scores A, B en C is daarom van groot belang voor beleggers.

National Australia Bank (NAB) – Transparantie over ontbossingsblootstelling

Dit aandeelhoudersvoorstel verzocht NAB om (1) inzichtelijk te maken in welke mate de bank blootstelling heeft aan ontbossing via financiering van landbouwklanten en (2) deze informatie binnen redelijke termijn openbaar te maken. De indieners verwezen naar risico's rond klimaat, biodiversiteit, reputatie en krediet, en naar internationale kaders zoals de Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) en de Science Based Targets initiative (SBTi) die meer transparantie verwachten.

Het bestuur adviseerde tegen het voorstel en wees erop dat NAB al vrijwillig onderdelen van TNFD toepast en rapportages heeft die vergelijkbaar zijn met sectorgenoten. Daarnaast heeft NAB in 2025 verbeterde processen ingevoerd om vermeende illegale ontbossing te signaleren, waaronder aanvullende due-diligencecontroles en gebruik van satellietbeelden en vegetatiekaarten. Waar nodig kan financiering worden beperkt.

Pensioenfonds ING heeft het voorstel gesteund omdat systematische en kwantitatieve openheid essentieel is voor het beoordelen van langetermijnrisico's. Transparantie over ontbossingsblootstelling draagt bij aan vergelijkbaarheid, duidelijkheid richting klanten en aansluiting op internationale normen. De indieners trokken het voorstel uiteindelijk in vanwege positieve toezeggingen van de onderneming.

Strategie om gefinancierde ontbossing te elimineren

Een tweede voorstel vroeg NAB om een tijdgebonden strategie te publiceren waarin staat hoe gefinancierde ontbossing wordt voorkomen en uit gefaseerd. Gevraagd werd om duidelijke definities, drempels en opvolgingscriteria. Ook dit voorstel werd voorafgaand aan de vergadering ingetrokken na overleg met de onderneming.

Biodiversiteit en natuurgerelateerde risico's Woolworths Group Limited – Duurzaamheidsrisico's in de toeleveringsketen

Tijdens de vergadering brachten aandeelhouders drie voorstellen in gerelateerd aan duurzame ketens voor zeevruchten en rundvlees: (1) aanvullende rapportage over gekweekte zeevruchten, (2) aanscherping van het beleid voor inkoop van zeeproducten en (3) de classificatie van rundvlees als hoog-risico-product.

Op basis van de duurzaamheidsanalyse heeft Pensioenfonds ING alle voorstellen gesteund. De thema's raken aan belangrijke risico's voor biodiversiteit en milieu en zijn van belang voor verbeterde openheid en risicobeheersing.

De indieners trokken de voorstellen in voordat er werd gestemd, vermoedelijk omdat zij voldoende vertrouwen hadden in de aangekondigde verbeteringen van de onderneming. Dit wordt gezien als een positieve uitkomst. Het laat zien dat de inzet van de indieners effect heeft gehad, zonder dat een formele stemming nodig was. Voor ons bevestigt dit dat dergelijke aandeelhoudersvoorstellen een waardevol instrument zijn om duurzaamheidsrisico's onder de aandacht te brengen en beweging te creëren bij ondernemingen.

Plastics

Procter & Gamble – Rapportage over vermindering van flexibel plastic

Aandeelhouders verzochten P&G om een aanvullende rapportage over mogelijkheden om flexibel plastic verpakkingsmateriaal te verminderen, mede gebaseerd op inzichten uit *Breaking the Plastic Wave*. Zij wezen op toenemende regelgeving, milieurisico's en het feit dat circa 19% van de verpakkingen van P&G uit flexibel plastic bestaat.

Het bestuur adviseerde tegen, wijzend op voordelen van flexibel plastic voor veiligheid en transport, en op innovaties op het gebied van recycling en circulaire ketens. De onderneming meldde dat 80% van de verpakkingen recyclebaar of herbruikbaar is ontworpen en dat het gebruik van virgin petroleumplastic per eenheid met 21% is verminderd.

Pensioenfonds ING heeft voor het voorstel gestemd omdat extra openheid nodig is om te beoordelen of P&G haar duurzaamheidsdoelen haalt en om risico's rond plastics beter te duiden.

13,9% van de aandeelhouders steunde het voorstel. Dit is een duidelijk signaal dat meer inzicht gewenst is.

Mensenrechten

Marks & Spencer Group – Rapportage over Human Capital Management

Het voorstel vroeg om een afzonderlijk rapport over personeelsbeleid, waaronder loonstructuren, aantal medewerkers onder de Real Living Wage, personeelsverloop en andere elementen die bijdragen aan een eerlijke werkomgeving. De indieners vonden deze informatie belangrijk om risico's en kansen rond personeel beter te beoordelen.

Het bestuur adviseerde tegen en verwees naar bestaande rapportages en sectorpraktijk.

Pensioenfonds ING heeft voor gestemd, omdat meer openheid nodig is voor een goede beoordeling van sociale risico's en aansluit bij verwachtingen van institutionele beleggers.

30,7% van de aandeelhouders steunde het voorstel. Dit is een duidelijk signaal voor verbetering.

Microsoft Corporation

Twee sociale aandeelhoudersvoorstellen ingediend bij Microsoft vroegen om meer openheid over mensenrechtenrisico's in de onderneming haar activiteiten. Pensioenfonds ING heeft deze voorstellen gesteund.

Risico's van opereren in landen met mensenrechtenzorgen

Aandeelhouders verzochten Microsoft te rapporteren over risico's rond datacenters in landen met significante mensenrechtenproblemen, zoals Saoedi-Arabië. Ondanks tegenadvies van het bestuur stemde 27,5% vóór. Dit toont dat veel beleggers meer duidelijkheid willen over risicobeoordeling in hoog-risicolanden.

Effectiviteit van mensenrechten-due-diligence

Een tweede voorstel vroeg om een rapport over de effectiviteit van Microsofts processen om misbruik van AI- en cloudproducten te voorkomen, mede naar aanleiding van berichten over mogelijk misbruik van Azure-technologie door de Israëlische defensie. Het voorstel kreeg 26,3% steun, wederom een substantieel signaal.

Conclusie

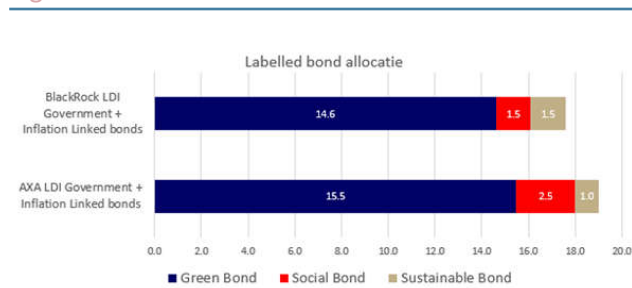
Hoewel beide voorstellen zijn verworpen, laat de steun zien dat meer dan een kwart van de aandeelhouders aandringt op grotere transparantie over mensenrechtenrisico's. De onderwerpen raken essentiële reputatie-, operationele en juridische risico's en zullen waarschijnlijk terugkomen in toekomstige vergaderingen.

7. Impact

Impactbeleggingen zijn beleggingen met een intentie om een positieve, meetbare sociale en milieu impact te maken, naast een positief, financieel rendement (Global Impact Investors Network (GIIN)). Impactbeleggingen zijn belangrijk om een positieve bijdrage te leveren aan maatschappelijke uitdagingen. Het pensioenfonds zet zich daarom in om deze bijdrage te leveren. Op dit moment doen wij dat via labeled bonds (groene en sociale obligaties).

De LDI portefeuilles hebben beide doelstellingen van minimaal 10% allocatie naar labelled bonds binnen de nominale en reële staatsobligatie portefeuille. Beide portefeuilles die deze doelstelling hanteren voldoen aan de doelstelling.

Figuur 7.1

Impact

In onderstaande tabel is te zien dat de allocatie het grootste is in Clean transportation (29%), Renewable energy (19%) en Affordable housing (10%).

TABEL 7.1 OVERZICHT ALLOCATIE

ICMA GBP / SBP Category	%
Access to essential services (e.g. health, education and vocational training, healthcare, financing and financial services)	1%

Affordable basic infrastructure (e.g. clean drinking water, sewers, sanitation, transport, energy)	0%
Affordable housing	10%
Clean transportation	29%
Climate change adaptation	3%
Eco-efficient and/or circular economy adapted products, production technologies and processes	4%
Employment generation including through the potential effect of SME financing and microfinance	5%
Energy efficiency	9%
Environmentally sustainable management of living natural resources and land use	2%
Food security	0%
Green buildings	4%
Other	7%
Pollution prevention and control	1%
Renewable energy	19%
Socioeconomic advancement and empowerment	0%
Sustainable water and wastewater management	6%
Terrestrial and aquatic biodiversity conservation	1%

TABEL 7.2

Selected Impact Metrics of GSS bond investments in portfolio	Impact Metrics Scaled to GSS Bond Investments	per US\$1m invested in pf gss bonds imp metrics
GHG Emissions Reduced (Tonnes CO2)	1.585.294	1.686

TABEL 7.3

refinancing	44%
financing	47%
refinancing/financing share not disclosed	9%

Enkele voorbeelden van labeled bonds in onze portefeuille:

Oostenrijk (Klimaat)

Deze Oostenrijkse groene staatsobligatie financiert projecten binnen meerdere milieucategorieën, waarbij schone mobiliteit de belangrijkste bestemming is. Het merendeel van de opbrengsten wordt ingezet voor investeringen in spoorinfrastructuur, waaronder uitbreiding en modernisering van het spoorwegnet. Ongeveer 75% van de middelen is bestemd voor spoorprojecten, waarbij elektrificatie centraal staat. Het Oostenrijkse spoorwegnet is momenteel circa 75% geëlektrificeerd, met een doelstelling van 85% in 2030.

Gezien de sterke focus op schone mobiliteit en de kwaliteit van de projectselectie wordt deze uitgifte beschouwd als een best-practice voorbeeld binnen het green bond-universum en is hiervoor een DARK GREEN-shading toegekend. Vanuit BlackRock is er actief contact geweest met de uitgever over de besteding en rapportage van de opbrengsten.

NWB Bank – Green (Water) Bond (Milieu & Klimaatadaptatie)

De groene waterobligaties van NWB financieren leningen aan Nederlandse waterschappen en dragen bij aan klimaatadaptatie en milieubescherming. In aanmerking komende projecten omvatten onder meer bescherming tegen overstromingen (zoals pompgemalen en waterkeringen), water- en afvalwaterzuivering (bijvoorbeeld sanering van waterbekkens, transport en reiniging van afvalwater, verwijdering van rioolslib), alsmede energierugwinning uit afvalwater en fosforwinning.

Uit de rapportage van NWB blijkt dat circa de helft van de opbrengsten wordt aangewend voor klimaatadaptatiemaatregelen, waaronder bescherming tegen overstroming. Circa een kwart wordt besteed aan transport en behandeling van afvalwater, met het restant gealloceerd naar overige water- en afvalwaterprojecten.

BNG Bank – Social Bond (Arbeid & Gezondheid)

De opbrengsten van deze social bond worden gebruikt voor financiering van Nederlandse woningcorporaties en dragen bij aan meerdere Sustainable Development Goals, waaronder betaalbare huisvesting. De impactrapportage laat zien dat de opbrengsten onder meer zijn ingezet voor de bouw van woningen voor ouderen en voor sociale huurwoningen voor lagere inkomensgroepen. Deze obligatie illustreert hoe sociale obligaties kunnen bijdragen aan maatschappelijke doelstellingen op het gebied van welzijn en leefbaarheid.

Vanuit BlackRock wordt deze uitgifte aangemerkt als DARK GOLD, een beoordeling die wij blijven hanteren op basis van de gerapporteerde use of proceeds en de beschikbare impactrapportages.

8. Bijlagen

8.1. Uitgangspunten Global Compact

Het UN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

1e principe: bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren;

2e principe: bedrijven dienen ervoor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan mensenrechtenschendingen;

Arbeidsnormen

3e principe: bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;

4e principe: bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;

5e principe: bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid;

6e principe: bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden;

Milieu

7e principe: bedrijven hanteren het voorzichtigheidsbeginsel met betrekking tot milieukwesties;

8e principe: bedrijven ondernemen initiatieven om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen;

9e principe: bedrijven stimuleren de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën;

Anticorruptie

10e principe: bedrijven dienen alle vormen van corruptie tegen te gaan, inclusief afpersing en omkoping.

De principes van het UN Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de Verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten en van de Verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.

8.2. Nederlandse Corporate Governance Code (versie 2022)

Principe 4.1 De algemene vergadering

De algemene vergadering kan een zodanige invloed uitoefenen op het beleid van het bestuur en de raad van commissarissen van de vennootschap, dat zij een volwaardige rol speelt in het systeem van checks and balances binnen de vennootschap. Goede corporate governance veronderstelt volwaardige deelname van aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering.

Relevante best practice bepalingen

4.1.1 Het toezicht van de Raad van Commissarissen op het bestuur omvat mede het toezicht op de verhouding met de aandeelhouders.

4.1.5 Indien een aandeelhouder een onderwerp op de agenda heeft laten plaatsen, licht hij dit ter vergadering toe en beantwoordt zonodig vragen hierover.

4.1.6 Een aandeelhouder oefent het agenderingsrecht slechts uit nadat hij daaromtrent in overleg is getreden met het bestuur. Wanneer één of meer aandeelhouders het voornemen hebben de agendering te verzoeken van een onderwerp dat kan leiden tot wijziging van de strategie van de vennootschap, bijvoorbeeld door het ontslag van één of meer bestuurders of commissarissen, wordt het bestuur in de gelegenheid gesteld een redelijke termijn in te roepen om hierop te reageren (de responstijd). De mogelijkheid van het inroepen van de responstijd geldt ook voor een voornemen als hiervoor bedoeld dat strekt tot rechterlijke machtiging voor het bijeenroepen van een algemene vergadering op grond van artikel 2:110 BW. De desbetreffende aandeelhouder respecteert de door het bestuur ingeroepen responstijd, bedoeld in best practice bepaling 4.1.7.

Principe 4.3 Uitbrengen van stemmen

Principe deelname van zoveel mogelijk aandeelhouders aan de besluitvorming in de algemene vergadering is in het belang van de checks and balances van de vennootschap. De vennootschap stelt, voor zover het in haar mogelijkheid ligt, aandeelhouders in de gelegenheid op afstand te stemmen en met alle (andere) aandeelhouders te communiceren.

Relevante best practice bepalingen

4.3.1 Een aandeelhouder stemt naar eigen inzicht. Van een aandeelhouder die gebruik maakt van stemadviezen van derden wordt verwacht dat hij zich een eigen oordeel vormt over het stembeleid of de door deze adviseur verstrekte stemadviezen.

4.3.5 Institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen, vermogensbeheerders) plaatsen jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.

4.3.6 Institutionele beleggers plaatsen jaarlijks op hun website en/of in hun bestuursverslag een verslag van de uitvoering van hun beleid voor het uitoefenen van het stemrecht in het desbetreffende boekjaar. Daarnaast brengen zij ten minste eenmaal per kwartaal op hun website verslag uit of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd op algemene vergaderingen. Dit verslag wordt op de website van de institutionele belegger geplaatst.

Categorieën voorstellen aandeelhoudersvergaderingen

TABEL 8.2.1

Categorie	Toelichting
Aandelen gerelateerd	O.a. uitgifte aandelen, speciale rechten, share classes
Audit gerelateerd	O.a. benoeming accountants, accountant fees
Beleggingsfondsen	Bepalingen omtrent beleggingsfondsen
Beloning	O.a. beloningsbeleid, beloning zelf, say on pay enz
Benoemingen	O.a. benoeming RvB, RvC
Bestuurders gerelateerd	O.a. benoeming commissies, beloning commissies, aanpassen termijn bestuurders, enz
Corporate Governance	O.a. aanpassen aandeelhoudersrechten, stembepalingen
Duurzaamheid	O.a. duurzaamheidsonderwerpen zoals rapportages, verantwoordelijkheid. Met name aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van duurzaamheid bevat zowel klimaat als sociaal mix.
Klimaat	Say on Climate en aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van klimaat
Niet-routinematig	O.a. proxy contest kosten, speciale rapporten, additionele allocatie
Procedureel	Procedurele managementvoorstellen zonder aandelen- of kapitaalcomponent, veelal gericht op formele vergaderstappen of wettelijke vereisten.
Overig	
Geen research	Agendapunten waar geen onderliggende documentatie voor aanwezig is vanuit de onderneming
Overname gerelateerd	O.a. Aanpassen statuten tegen overname, supermajority vote instellen, control shares
Routine	O.a. AGM bepalingen, dividend, belasting
Sociaal	O.a. goedkeuring donaties goede doelen, politieke donaties en aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van Sociaal
Statuten gerelateerd	O.a. aanpassen van de statuten
Strategische transacties	O.a. fusie overeenkomst, verkoop van assets

8.3. Uitsluitingslijst per Q1 2026

Controversiële wapens

- Academy Sports and Outdoors, Inc.
- Adecco Group AG
- Adecco International Financial Services BV
- AECOM

- Airbus Finance B.V.
- Airbus SE
- Alexandrite Monnet UK Holdco Plc
- ALTEN SA
- Amentum Escrow Corporation
- Amentum Holdings Inc
- Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd
- ArcelorMittal SA

- Aryt Industries Ltd
- Aspire Defence Finance Plc
- Assystem S.A.
- Austal Limited
- Babcock International Group PLC
- BAE Systems (Finance) Ltd.
- BAE Systems Holdings, Inc.
- BAE Systems plc
- Bayer AG
- Bayer Capital Corp. BV
- Bayer Corporation
- Bayer US Finance II LLC
- Bayer US Finance LLC
- Bharat Dynamics Limited
- Boeing Company
- Booz Allen Hamilton Holding Corporation
- Booz Allen Hamilton, Inc.
- Brookfield Asset Management Ltd.
- Brookfield Capital Finance LLC
- Brookfield Corporation
- Brookfield Finance I (UK) Plc
- Brookfield Finance II, Inc.
- Brookfield Finance LLC
- Brookfield Finance, Inc.
- Brookfield Property Finance ULC
- Brookfield Property REIT, Inc.
- Brookfield Renewable Corporation
- Brookfield Renewable Partners ULC
- Brookfield Residential Properties Inc.
- BWX Technologies, Inc.
- CACI International Inc
- CAE Inc.
- Cameco Corporation
- Canadian Tire Corporation, Limited
- Capita Plc
- China Aerospace Science and Industry Corporation Limited
- China Aerospace Science and Technology Corporation
- China North Industries Corporation
- China North Industries Group Corporation Limited.
- China Poly Group Corporation Limited
- Cohort plc
- Comber Wind Financial Corporation
- Compagnie Financiere Richemont SA
- Costain Group PLC
- Curtiss-Wright Corporation
- Daikin Industries, Ltd.
- Eaton Capital Unlimited Company
- Eaton Corporation
- Eaton Corporation plc
- Elbit Systems Ltd
- Exail Technologies SA
- EZCORP, Inc.
- FirstCash Holdings, Inc.
- Fluor Corporation
- Fortive Corporation
- Fujitsu Limited
- General Dynamics Corporation
- Harris Corporation
- HEICO Corporation
- Honeywell International Inc.
- Huntington Ingalls Industries, Inc.
- IHO Verwaltungs GmbH
- Jindal Stainless Limited
- Johns Hopkins University
- Kanadevia Corporation
- KBR, Inc.
- Kier Group plc
- Komatsu Finance America, Inc.
- Komatsu Ltd.
- Kongsberg Gruppen ASA
- Kratos Defense & Security Solutions, Inc.
- L&T Finance Limited
- L3Harris Technologies, Inc.
- Larsen & Toubro Limited
- Leidos Holdings, Inc.
- Leidos, Inc.
- Leonardo DRS, Inc.
- Leonardo SpA
- Lievre Power Financing Corp.
- LIG Nex1 Co., Ltd.
- Liquidity Services, Inc.
- Lockheed Martin Corporation
- Lumibird S.A.
- Mercantile Investment Trust plc
- Moog Inc.
- Morgan Sindall Group plc
- MPT Finco Inc.
- MTAR Technologies Limited
- NOF Corporation
- Northrop Grumman Corporation
- Northrop Grumman Systems Corporation
- NRM Cabin Intermediate # 2 Limited Partnership
- Oaktree Strategic Credit Fund
- Olin Corporation
- Outdoor Holding Company
- Parsons Corporation
- Poongsan Corporation
- Poongsan Holdings Corporation
- Premier Explosives Limited
- QinetiQ Group plc
- Rheinmetall AG
- Richemont International Holding SA
- Rolls-Royce Holdings plc
- Rolls-Royce Plc
- RTX Corporation
- Safran SA
- Sandhar Technologies Limited
- Schaeffler AG
- Science Applications International Corporation
- Sec LP
- Serco Group plc
- SGL Carbon SE

- Smith & Wesson Brands, Inc.
- SNT Dynamics Co., Ltd.
- SNT Holdings Co., Ltd.
- Solar Industries India Limited
- Special Machine Building & Metallurgy PJSC
- Sportsman's Warehouse Holdings, Inc.
- Steel Partners Holdings L.P.
- Sturm, Ruger & Co., Inc.
- Tennessee Valley Authority
- TerraForm Power Operating, LLC
- Textron Inc.
- Thales SA
- TotalEnergies Capital Canada Ltd.
- TotalEnergies Capital International SA
- TotalEnergies Capital SA
- TotalEnergies SE
- TransDigm Group Incorporated
- TransDigm Inc.
- United Technologies Corporation
- Veolia Environnement SA
- Walchandnagar Industries Limited
- Walmart Inc.
- Wartsila Oyj Abp

Verbod beleggen in cluster munitie

Jaarlijks stuurt de AFM een nieuwe definitieve indicatieve uitsluitingslijst (risicoradar) rond. Op basis van deze informatie en de criteria van artikel 21a Besluit Markt misbruik heeft de AFM deze ondernemingen op haar risicoradar voor 2026:

1. Poongsan Corporation (Zuid-Korea) – Direct betrokken bij de productie, verkoop of distributie van cluster munitie
2. Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd. (China) – Direct betrokken bij de productie, verkoop of distributie van cluster munitie
3. LIG Nex1 Co Ltd. (Zuid-Korea) – Direct betrokken bij de productie, verkoop of distributie van cluster munitie
4. Aryt Industries Ltd. (Israël) – Direct betrokken bij de productie, verkoop of distributie van cluster munitie

Net als voorgaande jaren, zijn niet-beursgenoteerde ondernemingen niet opgenomen in de lijst voor 2026.

Tabak

- 22nd Century Group, Inc.
- Altria Group, Inc.
- B.A.T Capital Corporation
- B.A.T. International Finance Plc
- B.A.T. Netherlands Finance BV
- BADECO ADRIA d.d.
- British American Tobacco (Malaysia) Berhad

- British American Tobacco Holdings (The Netherlands) BV
- British American Tobacco p.l.c.
- Duvanska Industrija Coka AD
- Eastern Company
- Godfrey Phillips India Ltd.
- Golden Tobacco Limited
- Great River Energy
- Imperial Brands Finance Netherlands BV
- Imperial Brands Finance Plc
- Imperial Brands PLC
- ITC Limited
- Japan Tobacco Inc.
- JT International Financial Services BV
- Karelia Tobacco Company Inc.
- Khyber Tobacco Company Limited
- KT&G Corporation
- Logista Integral, S.A.
- Miquel y Costas & Miquel, S.A.
- Ngan Son JSC
- NTC Industries Limited
- Performance Food Group Company
- Performance Food Group, Inc.
- Philip Morris International Inc.
- President Chain Store Corporation
- PT Gudang Garam Tbk
- PT Wismilak Inti Makmur Tbk
- Pyxus International, Inc.
- Reinet Investments S.C.A.
- Reynolds American Inc.
- RLX Technology Inc.
- Scandinavian Tobacco Group A/S
- Shanghai Industrial Holdings Limited
- Sinnar Bidi Udyog Limited
- Smoore International Holdings Limited
- Societe Ivoirienne des Tabacs (SITAB)
- Swedish Match AB
- Turning Point Brands, Inc.
- Union Tobacco & Cigarette Industries Co.
- Universal Corporation
- VST Industries Limited

Steenkool, teerzanden, schalieolie- en gas en Arctisch olie- en gas

- Aboitiz Equity Ventures Inc.
- Adani Enterprises Limited
- Adani Power Limited
- Advantage Energy Ltd.
- AEP Texas, Inc.
- AEP Transmission Company, LLC
- AES Andes S.A.
- AES Corporation
- AES Espana BV
- AES Panama Generation Holdings SRL
- African Rainbow Minerals Limited

- AGL Energy Limited
- Aksa Enerji Uretim A.S.
- Alabama Power Company
- Alberta Energy Co. Ltd.
- Alleghany Corporation
- ALLETE, Inc.
- Alliance Resource Operating Partners, L.P.
- Alliance Resource Partners, L.P.
- Alliant Energy Corporation
- Alliant Energy Finance LLC
- AltaLink, L.P.
- Ameren Corporation
- Ameren Illinois Company
- Ameren Missouri Securitization Funding I LLC
- American Electric Power Company, Inc.
- American Transmission Systems, Incorporated
- Antero Resources Corporation
- APA Corporation
- Appalachian Power Company
- ARC Resources Ltd.
- Arizona Public Service Company
- Ascent Resources Utica Holdings, LLC
- Athabasca Oil Corporation
- Banpu Public Company Limited
- Basin Electric Power Cooperative
- Baytex Energy Corp.
- Berkshire Hathaway Energy Company
- Berkshire Hathaway Finance Corp.
- Berkshire Hathaway Inc.
- Birchcliff Energy Ltd.
- BKV Corporation
- BKV Upstream Midstream, LLC
- Black Hills Corporation
- BNSF Funding Trust I
- Bonanza Creek Energy, Inc.
- Brickworks Limited
- Bulgarian Energy Holding EAD
- Burlington Northern Santa Fe Corp.
- Burlington Northern Santa Fe, LLC
- Burlington Resources Finance Co.
- California Resources Corporation
- Canadian Natural Resources Limited
- Capital Power (US Holdings), Inc.
- Capital Power Corporation
- Castle Peak Power Finance Co. Ltd.
- Cenovus Energy Inc.
- CenterPoint Energy Houston Electric, LLC
- CenterPoint Energy Resources Corp.
- CenterPoint Energy, Inc.
- CESC Limited
- CEZ, a. s.
- Chesapeake Energy Corporation
- Chevron Corporation
- Chevron U.S.A. Inc.
- China Coal Energy Company Limited
- China Huadian Overseas Development 2018 Ltd.
- China Longyuan Power Group Corp. Ltd.
- China Power International Development Limited
- China Resources Power Holdings Co., Limited
- China Shenhua Energy Company Limited
- Chord Energy Corporation
- Chubu Electric Power Company, Incorporated
- Chugoku Electric Power Co., Inc.
- Civitas Resources, Inc.
- Cleco Corporate Holdings LLC
- Cleco Power LLC
- Cleco Securitization I LLC
- Cleveland Electric Illuminating Company
- CLP Holdings Limited
- CLP Power HK Finance Ltd.
- CLP Power Hong Kong Financing Ltd.
- CMS Energy Corporation
- CNX Midstream Partners LP
- CNX Resources Corporation
- Coal India Limited
- Colbun S.A.
- Colgate Energy Partners III, LLC
- Colorado Interstate Gas Company, L.L.C.
- Columbus Southern Power Company
- Comstock Resources, Inc.
- Conoco Funding Co.
- Conoco, Inc.
- ConocoPhillips
- ConocoPhillips Canada Funding Co. II
- ConocoPhillips Company
- Consumers 2023 Securitization Funding LLC
- Consumers Energy Company
- Continental Resources, Inc.
- Core Natural Resources, Inc.
- Coronado Finance Pty Ltd
- Coronado Global Resources Inc.
- Coterra Energy Inc.
- Crescent Energy Company
- Crescent Energy Finance LLC
- Crew Energy Inc.
- Datang International Power Generation Co., Ltd.
- Dayton Power & Light Company
- Devon Energy Corporation.
- Devon Financing Corp. ULC
- Diamondback Energy, Inc.
- DMCI Holdings, Inc.
- Dominion Energy South Carolina, Inc.
- Dominion Energy, Inc.
- DPL Inc.
- DTE Electric Company
- DTE Electric Securitization Funding II LLC
- DTE Energy Company
- Duke Energy Carolinas NC Storm Funding II LLC
- Duke Energy Carolinas, LLC
- Duke Energy Corporation
- Duke Energy Florida Project Finance LLC
- Duke Energy Florida, LLC
- Duke Energy Indiana, LLC
- Duke Energy Ohio, Inc.

- Duke Energy Progress NC Storm Funding II LLC
- Duke Energy Progress NC Storm Funding LLC
- Duke Energy Progress, LLC
- Earthstone Energy Holdings, LLC
- East Ohio Gas Company
- Eastern Energy Gas Holdings, LLC
- Eastern Gas Transmission and Storage, Inc.
- El Paso Energy Corp.
- El Paso Natural Gas Company, L.L.C.
- El Paso Pipeline Partners Operating Co. LLC
- Electric Power Development Co., Ltd.
- Electricity Generating Public Company Limited
- Elm Road Generating Station Supercritical LLC
- Emera Incorporated
- Emera US Finance LP
- Enea SA
- Eneva S.A.
- Engie Energia Chile S.A.
- Entergy Arkansas, LLC
- Entergy Corporation
- Entergy Louisiana, LLC
- Entergy Mississippi, LLC
- Entergy Texas, Inc.
- Entergy Utility Property, Inc.
- EOG Resources, Inc.
- EQM Midstream Partners, LP
- EQT Corporation
- Eskom Holdings SOC Ltd
- Eushi Finance, Inc.
- Evergy Kansas Central, Inc.
- Evergy Kansas South, Inc.
- Evergy Metro, Inc.
- Evergy Missouri West, Inc.
- Evergy, Inc.
- Expand Energy Corporation
- Exxaro Resources Limited
- Exxon Mobil Corporation
- FirstEnergy Corp.
- FirstEnergy Transmission, LLC
- Florida Power Corporation
- Fortis Inc.
- FortisAlberta Inc.
- FortisBC Energy Inc.
- FortisBC Inc.
- Franco-Nevada Corporation
- Freehold Royalties Ltd.
- GD Power Development Co., Ltd.
- Geo Energy Resources Limited
- Georgia Power Company
- Global Power Synergy Public Company Limited
- Granite Ridge Resources, Inc.
- Great River Energy
- Guangdong Investment Limited
- Guanghui Energy Co., Ltd.
- Guangzhou Development District Holding Group Limited
- Gujarat Mineral Development Corporation Limited
- Gulfport Energy Corporation
- Gulfport Energy Operating Corporation
- Hallador Energy Company
- Harbour Energy plc
- Hess Corporation
- HighPeak Energy, Inc.
- HK Electric Investments Limited
- Hokkaido Electric Power Company, Incorporated
- Hokuriku Electric Power Company
- Hongkong Electric Finance Ltd.
- Huadian Power International Corporation Limited
- Huaneng Power International, Inc.
- IDACORP, Inc.
- Idaho Power Company
- Indiana Michigan Power Company
- Indianapolis Power & Light Company
- Inner Mongolia Dian Tou Energy Corporation Limited
- Inner Mongolia Yitai Coal Company Limited
- International Transmission Company
- Interstate Power and Light Company
- IPALCO Enterprises, Inc.
- Israel Electric Corp. Ltd.
- ITC Holdings Corp.
- Itochu Enex Co., Ltd.
- Japan Petroleum Exploration Co., Ltd.
- Jardine Matheson Holdings Limited
- Jastrzebska Spolka Weglowa S.A.
- JERA Co., Inc.
- Jersey Central Power & Light Company
- JMH Co. Ltd.
- JSW Energy Limited
- JSW Hydro Energy Ltd.
- Kansai Electric Power Company, Incorporated
- Kentucky Power Company
- Kentucky Power Cost Recovery LLC
- Kentucky Utilities Company
- Kimbell Royalty Partners, LP
- Kinder Morgan Energy Partners, L.P.
- Kinder Morgan, Inc.
- Kobe Steel, Ltd.
- Korea East-West Power Co., Ltd.
- Korea Electric Power Corporation
- Korea Hydro & Nuclear Power Co., Ltd.
- Korea Midland Power co., Ltd.
- Korea National Oil Corporation
- Korea South-East Power Co., Ltd.
- Korea Southern Power Co., Ltd.
- Korea Western Power Co., Ltd.
- Kyushu Electric Power Company, Incorporated
- LandBridge Company LLC
- Louisville Gas and Electric Company
- Lubrizol Corporation
- LX International Corp.
- Magnolia Oil & Gas Corporation
- Magnolia Oil & Gas Operating LLC
- Majapahit Holding BV

- Marathon Oil Corporation
- Maritime Electric Co. Ltd.
- Matador Resources Company
- MDU Resources Group, Inc.
- MEG Energy Corp.
- Metropolitan Edison Company
- MGE Energy, Inc.
- MidAmerican Energy Company
- MidAmerican Energy Holdings Company
- Mid-Atlantic Interstate Transmission, LLC
- Mississippi Power Company
- Mong Duong Finance Holdings B.V.
- Monongahela Power Company
- Moss Creek Resources Holdings, Inc.
- Murphy Oil Corporation
- Narragansett Electric Co.
- National Fuel Gas Company
- Nevada Power Company
- New Hope Corporation Limited
- Newfoundland Power Inc.
- Northern Electric Finance Plc
- Northern Natural Gas Co.
- Northern Oil and Gas, Inc.
- Northern Powergrid (Northeast) Plc
- Northern Powergrid (Yorkshire) plc
- Northern States Power Company
- NorthWestern Corporation
- NorthWestern Energy Group, Inc.
- Nova Scotia Power Incorporated
- NTPC Limited
- NuVista Energy Ltd.
- Obsidian Energy Ltd.
- Occidental Petroleum Corporation
- OCI Holdings Company Ltd.
- OGE Energy Corp.
- Oglethorpe Power Corporation
- Ohio Edison Company
- Ohio Power Company
- Okinawa Electric Power Company, Incorporated
- Oklahoma Gas and Electric Company
- Origin Energy Finance Ltd.
- Origin Energy Limited
- Otter Tail Corporation
- Ovintiv Canada ULC
- Ovintiv Inc.
- OxyRock, L.P.
- PacifiCorp
- Pampa Energia S.A.
- PanCanadian Petroleum Ltd.
- Paramount Resources Ltd.
- Peabody Energy Corporation
- Pennsylvania Electric Company
- Permian Resources Corporation
- Permian Resources Operating, LLC
- Petro-Canada
- Peyto Exploration & Development Corp.
- PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.
- Piedmont Natural Gas Company, Inc.
- Pingdingshan Tianan Coal.Mining Co.,Ltd.
- Pinnacle West Capital Corporation
- Pioneer Natural Resources Company
- Polar Tankers, Inc.
- Portland General Electric Company
- Power Assets Holdings Limited
- PPL Capital Funding, Inc.
- PPL Corporation
- PPL Electric Utilities Corporation
- PrairieSky Royalty Ltd.
- Precision Castparts Corp.
- Progress Energy, Inc.
- PT Alamtri Resources Indonesia Tbk
- PT Astra International Tbk
- PT Bukit Asam Tbk
- PT Cikarang Listrindo Tbk
- PT Dian Swastatika Sentosa Tbk
- PT Indo Tambangraya Megah Tbk.
- PT Perusahaan Listrik Negara (Persero)
- PT Petrindo Jaya Kreasi Tbk
- PT United Tractors Tbk
- Public Service Company of Colorado
- Public Service Company of Oklahoma
- Puget Energy, Inc.
- Puget Sound Energy, Inc.
- Range Resources Corporation
- RATCH Group Public Company Limited
- Reliance Power Limited
- RH International (Singapore) Corporation Pte. Ltd.
- RWE AG
- RWE Finance US, LLC
- San Miguel Corporation
- San Miguel Global Power Holdings Corp.
- Sandridge Energy, Inc.
- Santos Finance Limited
- Santos Limited
- SDIC Power Holdings Co., Ltd.
- Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
- Shan Xi Hua Yang Group New Energy Co., Ltd.
- Shandong Xinchao Energy Corporation Limited
- Shanghai Electric Power Co., Ltd.
- Shanxi Coal International Energy Group Co., Ltd.
- Shanxi Coking Coal Energy Group Co., Ltd.
- Shanxi Lu'an Environmental Energy Development Co., Ltd.
- Shenergy Co., Ltd.
- Shikoku Electric Power Company, Incorporated
- Sierra Pacific Power Company
- SilverBow Resources, Inc.
- Sinosing Services Pte Ltd.
- Sitio Royalties Corp.
- Sitio Royalties Operating Partnership LP
- SM Energy Company
- Solar Star Funding LLC
- Southern Company
- Southern Company Gas Capital Corp.

- Southern Natural Gas Company
- Southern Power Company
- Southwestern Electric Power Company
- Southwestern Energy Company
- Southwestern Public Service Company
- Strathcona Resources Ltd.
- Sumiseki Holdings, Inc.
- Suncor Energy Inc.
- SWEPCO Storm Recovery Funding LLC
- System Energy Resources, Inc.
- Talen Energy Corporation
- Talen Energy Supply, LLC
- Tampa Electric Company
- Tata Power Company Limited
- TAURON Polska Energia S.A.
- TBEA Co., Ltd.
- TCC Group Holdings CO., LTD.
- Tenaga Nasional Berhad
- Tennessee Gas Pipeline Company, L.L.C.
- Tennessee Valley Authority
- Terasen Gas, Inc.
- TerraCom Limited
- Texas Pacific Land Corporation
- Tiandi Science & Technology Co., Ltd.
- TNB Global Ventures Capital Bhd.
- Tohoku Electric Power Company, Incorporated
- Tokyo Electric Power Company Holdings, Incorporated
- Toledo Edison Company
- Topaz Energy Corp
- Topaz Solar Farms LLC
- Tourmaline Oil Corp.
- Trans-Allegheny Interstate Line Company
- TransAlta Corporation
- Transatlantic Holdings, Inc.
- Tri-State Generation and Transmission Association, Inc.
- Tucson Electric Power Company
- Union Electric Company
- Var Energi ASA
- Veren Inc.
- Vermilion Energy Inc.
- Viper Energy, Inc.
- Virginia Electric and Power Company
- Virginia Power Fuel Securitization, LLC
- Vistra Corp.
- Vistra Operations Co. LLC
- Vital Energy, Inc.
- Vitesse Energy, Inc.
- Washington H. Soul Pattinson and Company Limited
- WEC Energy Group, Inc.
- Whitecap Resources Inc.
- Whitehaven Coal Limited
- Wintershall Dea Finance 2 BV
- Wintershall Dea Finance BV
- Wintime Energy Group Co., Ltd.

- Wisconsin Electric Power Company
- Wisconsin Power and Light Company
- Wisconsin Public Service Corporation
- Xcel Energy Inc.
- XTO Energy Inc.
- Yancoal Australia Limited
- Yankuang Energy Group Co., Ltd.
- Yorkshire Power Finance Ltd.
- Zhejiang Zheneng Electric Power Co., Ltd.

Normschenders en goed bestuur

- Athabasca Indigenous Midstream LP
- AXIA Energia SA
- BG Energy Capital Plc
- Bharat Heavy Electricals Limited
- BHP Billiton Finance (USA) Ltd.
- BHP Billiton Finance Ltd.
- BHP Group Limited
- Centrais Eletricas Brasileiras S.A.
- CNAC (HK) Finbridge Co. Ltd.
- Companhia de Saneamento do Parana
- Companhia Energetica de Minas Gerais SA
- Crestwood Midstream Partners LP
- DCP Midstream LLC (Old)
- DCP Midstream Operating LP
- Dianjian Haiyu Ltd.
- Duke Energy Field Services LLC
- East Ohio Gas Company
- EL Sewedy Electric Company
- Enable Midstream Partners, LP
- Enbridge Energy Partners, L.P.
- Enbridge Gas Inc.
- Enbridge Inc.
- Enbridge Pipelines, Inc.
- Energy Transfer LP
- Energy Transfer Operating, L.P.
- ETP Legacy LP
- Export-Import Bank of India
- Fertitta Entertainment, LLC
- General Dynamics Corporation
- Gray Oak Pipeline, LLC
- Inco Ltd.
- JBS Luxembourg Co. SARL
- JBS N.V.
- JBS S.A.
- JBS USA Finance, Inc.
- JBS USA Food Company
- JBS USA Holding Lux SARL
- JBS USA Lux S.A.
- Korea East-West Power Co., Ltd.
- Korea Electric Power Corporation
- Korea Hydro & Nuclear Power Co., Ltd.
- Korea Midland Power co., Ltd.
- Korea South-East Power Co., Ltd.
- Korea Southern Power Co., Ltd.
- Korea Western Power Co., Ltd.

- Marathon Petroleum Corporation
- Midwest Connector Capital Co. LLC
- MPLX LP
- NTPC Limited
- Petroleos de Venezuela, S.A.
- Phillips 66
- Phillips 66 Company
- Pilgrim's Pride Corporation
- Power Construction Corporation of China, Ltd.
- Powerchina Roadbridge Group (British Virgin Islands) Ltd.
- RATCH Group Public Company Limited
- Red Rock Resorts, Inc.
- RH International (Singapore) Corporation Pte. Ltd.
- Rosneft Oil Co.
- RTX Corporation
- Samarco Mineracao S.A.
- SEPCO Virgin Ltd.
- Serco Group plc
- Shell Finance US Inc.
- Shell International Finance BV
- Shell plc
- SK Biopharmaceuticals Co., Ltd.
- SK Inc.
- Spectra Energy Partners, LP
- Station Casinos LLC
- Sumitomo Chemical Co., Ltd.
- Sumitomo Pharma Co. Ltd.
- Sunoco Logistics Partners Operations L.P.
- Syngenta Group Finance Ltd.
- Tesla, Inc.
- Texas Eastern Transmission, LP
- TotalEnergies Capital Canada Ltd.
- TotalEnergies Capital International SA
- TotalEnergies Capital SA
- TotalEnergies SE
- Union Gas Limited
- United Technologies Corporation
- Vale Overseas Ltd.
- Vale S.A.
- Westcoast Energy Inc.

Palmolie

- Empire Resorts, Inc.
- First Pacific Company Limited
- First Resources Limited
- Genting Berhad
- GOHL Capital Ltd.
- Golden Agri-Resources Ltd.
- LLPL Capital Pte Ltd.
- PT Astra International Tbk
- Resorts World Las Vegas, LLC

Conflict of Interest

- ING Bank (Australia) Limited
- ING Bank N.V.
- ING Groep N.V.
- ING Belgium SA/NV
- ING-DiBa AG
- Nationale-Nederlanden Bank NV
- NN Group N.V.

Landen op basis van sancties

TABEL 8.3.1

Controversial countries	Country code A2 (ISO)	Sanctiewet
Afghanistan	AF	x
Belarus	BY	x
Central African Republic	CF	x
Iran	IR	x
Myanmar	MM	x
North Korea	KP	x
Russia	RU	x
Somalia	SO	x
South Sudan	SS	x
Sudan	SD	x
Syria	SY	x
Uzbekistan	UZ	x
Zimbabwe	ZW	x

8.4. Engagement

Het streven van een onderneming naar winstmaximalisatie kan op gespannen voet staan met internationale richtlijnen voor verantwoord ondernemen, zoals het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen of de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Daarmee ontstaat er een risico voor de continuïteit van de onderneming en houdbaarheid van winstrealisatie op de langetermijn. Daarom is het in het voordeel van de onderneming en haar belanghebbenden dat richtlijnen voor verantwoord ondernemen worden gerespecteerd. Om die reden gaat Pensioenfonds ING in dialoog met deze ondernemingen. Inzet: het duidelijk stellen van kaders, het ontwikkelen van kennis en het definiëren van 'good practices'. Zo draagt Pensioenfonds ING bij aan het bewaken van het juiste evenwicht, aan langetermijnwaardecreatie en beschermt het haar belangen en die van haar klanten.

8.4.1. Aanpak Ontbossing

Ontbossing is wereldwijd een van de grootste oorzaken van biodiversiteitsverlies. Vooral tropische en subtropische bossen in landen als Brazilië, Congo en Indonesië worden zwaar getroffen. In deze gebieden vindt tweederde van de ontbossing plaats. De belangrijkste oorzaak is landbouw, zowel grootschalig als kleinschalig, en bosbouwplantages. Bossen worden vooral gekapt voor de productie van palmolie, soja, rundvlees, koffie, cacao, rubber en hout. Rundvlees, soja en palmolie nemen het grootste aandeel voor hun rekening. Ongerepte tropische bossen zijn cruciaal voor biodiversiteit. Ze dragen bij aan gezonde ecosystemen, klimaatregulatie, koolstofopslag, waterzuivering en schone lucht. Ook bieden ze bestaansmiddelen aan lokale gemeenschappen. Grootschalige ontbossing vormt niet alleen een lokaal risico, maar heeft ook wereldwijde gevolgen voor maatschappij en economie. Ondanks jarenlange inspanningen om ontbossing te verminderen, blijft het probleem urgent. Ook blijkt uit analyses van de biodiversiteitsvoetafdruk van beleggingsfondsen dat ontbossing in tropische gebieden een belangrijke oorzaak is van biodiversiteitsverlies. Daarom starten we dit nieuwe engagement thema Aanpak Ontbossing.

8.4.1.1. Overzicht Doel van het thema

Het doel van dit engagementprogramma is om geselecteerde ondernemingen aan te sporen om ontbossing te stoppen. We vragen van ondernemingen om beleid te ontwikkelen of te versterken en

maatregelen in te voeren die bijdragen aan het behoud en duurzaam beheer van bossen wereldwijd. Dit omvat onder andere het verduurzamen van toeleveringsketens, het vermijden van inkoop van grondstoffen uit hoogrisico-gebieden voor ontbossing en het bevorderen van transparante rapportage over beleid, doelen en resultaat⁴.

TABEL 8.4.1.1.1 DOELSTELLINGEN AANPAK ONTBOSSING

Categorie	Indicatoren
Governance	- Het bestuur van de onderneming erkent ontbossing als risico, en spreekt zich publiekelijk uit over de noodzaak om ontbossing te stoppen; - De onderneming heeft een bestuurslid of commissie die verantwoordelijk is voor het ontbossingsbeleid. - De onderneming is niet verbonden aan (branche-) organisaties die pleiten voor het stopzetten of verzwakken van klimaat- en natuurbeleid en weerhoudt zich van lobbyactiviteiten om nieuw beleid af te zwakken of te voorkomen, maar steunt overheden in de aanpak van ontbossingsrisico's.
Beleid	- Ontbossingsbeleid: de onderneming heeft adequaat beleid gericht op het stoppen van ontbossing, in lijn met internationale standaarden, inclusief: - het werken aan een volledig ontbossings- en conversievrije toeleveringsketen uiterlijk vóór 2030, inclusief gehanteerde 'cut-off date' van uiterlijk eind 2020; - respect voor – en waarborgen van de rechten en het levensonderhoud van lokale gemeenschappen en inheemse volkeren; - aandacht voor verbetering van biodiversiteit met betrekking tot het gebruik van bestaande landbouwgrond en bodemkwaliteit;
Implementatie & monitoring	- De onderneming heeft concrete programma's en actieplannen om het beleid uit te voeren en de doelen binnen de gestelde termijnen te behalen. De programma's zijn concreet, uitvoerbaar en specifiek voor bepaalde grondstoffen/toeleveringsketens; - De onderneming meet en rapporteert de voortgang op deze doelen;
Samenwerking in de keten	De onderneming is actief betrokken bij relevante sectorinitiatieven, toeleveringsketen- en/of multi-stakeholder initiatieven gericht op het realiseren van ontbossingsvrije productieketens;
Transparantie	- De onderneming rapporteert over beleid, commitment, doelen en voortgang, inclusief: - een risico-, afhankelijkheids- en impactanalyse; - inzet, doelen en tijdslijnen; - maatregelen per relevante keten/grondstof.

Sustainable Development Goals

Het engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2)
- SDG 15: Leven op het land (15.2 en 15.b)

⁴ Onze engagement doelen sluiten aan bij internationale standaarden zoals het accountability framework: www.accountability-framework.org.

Samenwerking

De afgelopen jaren zijn er verschillende internationale investor engagementinitiatieven gestart, gericht op het stoppen van ontbossing. Op de VN-klimaatop in 2021 in Glasgow (COP26) werd het 'Finance Sector Deforestation Action' (FSDA) gestart, een initiatief van financiële instellingen die zich inzetten om ontbossing als gevolg van de grondstoffenproductie in hun beleggings- en kredietportefeuilles te beëindigen. Gezamenlijk engagement met ondernemingen is een belangrijke pijler van dit initiatief. Eind vorig jaar heeft het FSDA-initiatief aangekondigd de naam te veranderen in de 'Deforestation Investor Group' (DIG) en dat het vanaf 2026 ondersteund wordt door de 'Institutional Investors Group on Climate Change' (IIGCC). Deze organisatie ondersteunt ook het Nature Action 100 programma. Voor ons nieuwe engagementthema Aanpak Ontbossing willen we de samenwerking zoeken met de 'Deforestation Investor Group'. Als deze groep al engagement voert met de ondernemingen die wij hebben geselecteerd, kunnen we ons daar wellicht bij aansluiten. Ook kijken we naar mogelijke samenwerking met het Nature Action 100 programma.

Voortgang

Het afgelopen halfjaar hebben we onderzoek gedaan ter voorbereiding van dit nieuwe engagementthema. We hebben daartoe ook met relevante experts, waaronder het WNF, en collega's bij andere institutionele beleggers gesproken. Op basis van een sectorrisico-analyse, MSCI-data over het risico van betrokkenheid bij ontbossing en de overzichten van de beleggingsportefeuilles van onze klanten hebben we de selectie van te engagen ondernemingen gemaakt. Het engagement richt zich op de sectoren die direct of indirect gerelateerd zijn aan land- en bosbouw. De ondernemingen worden hieronder kort beschreven. In december hebben we aan alle geselecteerde ondernemingen een brief gestuurd ter aankondiging van dit engagementprogramma. En met enkele ondernemingen is al contact geweest over het plannen van een eerste gesprek.

Bunzl

Bunzl is een internationaal distributiebedrijf met het hoofdkantoor in Londen en circa 24.000 medewerkers. Bunzl levert producten zoals verpakkingen, hygiëneproducten, persoonlijke beschermingsmiddelen en cateringbenodigdheden aan diverse sectoren. In de productieketen van Bunzl zijn grondstoffen zoals papier, karton, houtproducten, palmolie en katoen van belang voor engagement over ontbossingsrisico's. Bunzl past 'Forest Stewardship

Council' (FSC) en 'Programme for the Endorsement of Forest Certification' (PEFC) certificering toe voor papier en hout, en streeft naar verduurzaming van verpakkingen. Toch ontbreekt een groeps-brede DCF-commitment met deadline. De aanpak van Bunzl is gefragmenteerd en transparantie over volumes, herkomstlanden en certificeringsstatus is beperkt. Traceerbaarheid tot de bron ontbreekt vooral voor palmolie en katoen. Ook is er geen publiek beleid voor non-compliance of sancties. Bunzl is daarom geselecteerd voor engagement, met name om te stimuleren dat het bedrijf een integrale DCF-strategie en transparante rapportage ontwikkelt.

Clorox

Clorox is een Amerikaanse producent van consumenten- en huishoudelijke producten met circa 7.600 medewerkers. Het bedrijf gebruikt diverse grondstoffen met ontbossingsrisico's, zoals palmolie en hout- en vezelmaterialen. Clorox heeft duurzaamheidsprogramma's voor palmolie en verpakkingen: 98% van de vezels is gerecycled of gecertificeerd, en voor palmolie geldt een publiek 'no deforestation and no peat' beleid met jaarlijkse rapportages. Toch ontbreken elementen die essentieel zijn voor een robuust DCF-beleid. Clorox heeft geen volledig DCF-commitment, geen publiek vastgestelde 'cut-off date' en beperkte traceerbaarheid, vooral bij palmolie en hout. Leveranciersverplichtingen zijn beperkt en contractueel niet stevig geborgd. Ook beleid voor soja ontbreekt.

Coles Group

Coles Group is een van de grootste supermarktketens in Australië, met circa 120.000 medewerkers. Coles verkoopt een breed scala aan voedingsmiddelen en huishoudelijke producten, waarbij grondstoffen zoals palmolie, rundvlees, soja, papier en cacao gepaard gaan met een verhoogd risico op ontbossing. Het bedrijf werkt aan certificeringsprogramma's zoals de 'Roundtable for Sustainable Palm Oil' (RSPO) certificering voor palmolie en FSC/PEFC voor papier. Maar een groeps-breed DCF-commitment ontbreekt. Voor huismerkproducten is palmolie 100% RSPO-gecertificeerd, en voor koffie en cacao worden certificeringen als 'Rainforest Alliance' toegepast. Toch blijft volledige traceerbaarheid, vooral voor rundvlees en soja, een uitdaging. Coles publiceert geen volledige herkomstinformatie en heeft geen publiek beleid voor non-compliance. Om deze redenen is Coles een relevante partij voor engagement, gericht op het versterken van beleid, transparantie en het stellen van harde deadlines voor DCF-doelstellingen.

Compass Group

Compass Group is een aanbieder van catering- en facilitaire diensten. Met meer dan 500.000 medewerkers wereldwijd levert de onderneming catering- en ondersteunende diensten zoals logistieke ondersteuning aan ondernemingen in diverse sectoren waaronder de gezondheidszorg. Volgens een interne risicobeoordeling van Compass Group zijn rundvlees, koffie, palmolie en wegwerp papier- en houtproducten de 4 grondstoffen met het hoogste ontbossingsrisico. Compass Group heeft zich gecommiteerd aan het realiseren van ontbossings- en conversievrije (DCF) toeleveringsketens voor deze risicovolle grondstoffen, voor de activiteiten in Noord-Amerika, Europa en het Verenigd Koninkrijk, uiterlijk per 31 december 2025. Maar er zijn nog verbeterpunten. Zo ontbreekt een duidelijke aanpak met tussentijdse mijlpalen en keten-specifieke actieplannen en ook zijn er geen expliciete sancties bij non-compliance beschreven.

Dollar General

Dollar General is een grote Amerikaanse detailhandelaar met het hoofdkantoor in Tennessee. De onderneming heeft ruim 170.000 medewerkers. Het bedrijf exploiteert duizenden discountwinkels en verkoopt vooral voedingsmiddelen, textiel en huishoudelijke artikelen. Via producten zoals vlees, papier, palmolie en katoen is de onderneming ook blootgesteld aan ontbossingsrisico's. Dollar General heeft geen overkoepelend DCF-beleid, maar werkt wel aan initiatieven zoals FSC-certificering voor papier en RSPO-gecertificeerde palmolie in sommige huiskamerproducten. Voor katoen, leer, soja en rundvlees is er geen specifiek beleid gevonden. In de dialoog willen we Dollar General aanmoedigen om een integrale DCF-aanpak te ontwikkelen en transparante rapportage over aanpak en resultaat.

Kraft Heinz

Kraft Heinz is een wereldwijde voedingsmiddelenmultinational met circa 36.000 medewerkers. Het bedrijf erkent de risico's van ontbossing en conversie bij de inkoop van grondstoffen als palmolie, soja, rundvlees, zuivel, cacao en papier. Kraft Heinz heeft een DCF beleid en streefde naar ontbossingsvrije ketens voor primaire grondstoffen in 2025 en een volledig conversie vrije keten in (uiterlijk) 2030. Voor palmolie en soja zijn er specifieke doelen en certificeringen en het bedrijf werkt aan transparantie in de keten en risicobeoordelingen. Toch zijn er ook nog verbeterpunten: volledige traceerbaarheid tot aan de oorsprong ontbreekt, evenals tijdgebonden herstelplannen bij non-compliance en transparante rapportage over indirecte volumes. Dat er nog verbetering mogelijk is wordt onderstreept door de

lage score (43%) die Forest 500 gaf aan Kraft Heinz in 2025.

Wesfarmers

Wesfarmers is een groot Australisch conglomeraat met het hoofdkantoor in Perth. De onderneming heeft meer dan 120.000 medewerkers en is actief in sectoren zoals detailhandel (Bunnings, Kmart), kantoorartikelen (Officeworks), industriële producten, chemie en energie. Wesfarmers gebruikt grondstoffen als hout, papier, katoen, leer en palmolie, die allen gelinkt zijn aan ontbossingsrisico's, vooral in tropische regio's. Hoewel het bedrijf inzet op certificering (FSC/PEFC voor hout/papier, BCI voor katoen) en traceerbaarheid, ontbreekt een groeps-brede, tijdgebonden DCF-commitment voor de hele toeleveringsketen. De initiatieven zijn vooral commodity-specifiek en missen een overkoepelende strategie. Wesfarmers is daarom een belangrijke partij voor engagement, met als doel het bedrijf te stimuleren om een geïntegreerde DCF-aanpak te hanteren en duidelijke doelstellingen vast te stellen.

Vervolg

Het komende halfjaar gaan we de eerste gesprekken met de ondernemingen voeren. We zoeken daarbij waar mogelijk de samenwerking met bovengenoemde samenwerkingsinitiatieven.

8.4.1.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 8.4.1.2.1 MIJLPALEN AANPAK ONTBOSSING

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Compass Group PLC	Verenigd Koninkrijk	Hotels, restuarants en vrije tijd	4,5						
2 Wesfarmers Limited	Australië	Algemene detailhandel	5,5						
3 Clorox Company	Verenigde Staten	Huishoudelijke producten	5,2						
4 Coles Group Ltd	Australië	Consumentengoederen Distributie & Retail	5,8						
5 Dollar General Corporation	Verenigde Staten	Consumentengoederen Distributie & Retail	1,4						
6 Bunzl plc	Verenigd Koninkrijk	Handelsbedrijven & Distributeurs	0,5						
7 Kraft Heinz Company	Verenigde Staten	Voedselproducten	5						

¹ MSCI score 'Raw Materials Sourcing' (score voor duurzaamheidsbeleid t.a.v. inkoop grondstoffen); voor Bunge is deze score niet beschikbaar en is de score 'Biodiversity & Land Use' (management van biodiversiteitsrisico's) gebruikt.

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

8.4.1.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 8.4.1.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 8.4.1.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

8.4.2. Thematisch: Access to Healthcare

Toegang tot gezondheidszorg is een mensenrecht en een belangrijk onderdeel van SDG 3 “Goede gezondheid & Welzijn”. Toegang tot gezondheidszorg is echter nog lang niet overal vanzelfsprekend, vanwege onder meer minder ontwikkelde zorgsystemen, te dure medicijnen of door het onvoldoende aansluiten van de zorg bij lokale behoeftes. Zo lopen volgens de World Health Organisation (WHO) 930 miljoen mensen het risico in armoede te vervallen door dure zorg. Het wereldwijd verbeteren van de eerstelijnszorg tegen 2030 kan 60 miljoen levens redden en de levensverwachting met 3,7 jaar verlengen⁵. Met het thema Access to Healthcare richten we ons op ondernemingen die een belangrijke rol spelen in de zorgketen en bij kunnen dragen aan een beter toegankelijke zorg voor iedereen wereldwijd. Denk bijvoorbeeld aan ondernemingen die diagnostiek verzorgen, medische apparatuur ontwikkelen, medicijnen produceren of medische hulpmiddelen distribueren.

8.4.2.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 8.4.2.1.1 DOELSTELLINGEN ACCESS TO HEALTHCARE

Categorie	Indicatoren
Governance & beleid	- De onderneming geeft de thematiek rondom Access to Healthcare een plek in de bedrijfsstrategie; - De onderneming vertaalt haar strategie rondom Access to Healthcare: - Naar heldere doelstellingen; - Naar de diverse markten waar de onderneming actief is. - De onderneming en het bestuur raadplegen gestructureerd relevante experts en stakeholders op het thema Access to Healthcare. - De onderneming verankert internationale standaarden, onder andere van de 'World Health Organisation' en de OESO op in haar beleid. Bijvoorbeeld de 'WHO Model Lists of Essential Medicines'. Een lijst van de meest effectieve en veilige medicijnen die overal beschikbaar zouden moeten zijn. - De onderneming geeft haar strategie en doelstellingen op het gebied van Access to Healthcare een plek in het variabele beloningsbeleid. We screenen deze doelstellingen op basis van de principes die wij i.s.m. andere investeerders en experts heeft opgesteld. - De onderneming maakt een duidelijke koppeling tussen mensenrechten en haar rol in de zorgsector, ook in relatie tot de aankomende Europese regelgeving.
Implementatie & monitoring	- De onderneming heeft een transparant en verantwoord prijsbeleid. Denk bijvoorbeeld aan een koppeling tussen de prijs van haar producten/diensten, de gerealiseerde gezondheidswinst en de ontwikkelingskosten. - De onderneming gaat op een verantwoorde manier om met patenten en licenties. Dit voorkomt dat medicijnen of medische producten onbereikbaar worden. - De onderneming stuurt in haar research & development op maatschappelijke impact, gezondheidswinst, de behoeftes van ontwikkelingslanden en de gelijke toegang tot gezondheidszorg binnen landen. - De onderneming vertaalt haar strategie op Access to Healthcare naar land en/of doelgroep, specifiek beleid en naar projecten die inspelen op de lokale situaties en behoeftes. - De onderneming heeft een gedegen beleid, implementatie en onafhankelijke monitoring om zowel corruptie te voorkomen als eerlijke handelspraktijken en belastingbetalingen te garanderen. - De onderneming neemt stappen om te zorgen dat haar lobbyactiviteiten of dat sector-organisaties waarvan zij lid is, niet lobbyen voor regelgeving die Access to Healthcare beperkt. - De onderneming neemt stappen om mensenrechten te waarborgen.
Samenwerking in de keten	De onderneming werkt samen met andere ondernemingen in de toeleveringsketens, met sectorgenoten en andere stakeholders op het thema.
Transparantie	De onderneming vergroot de transparantie en rapportage over de bovengenoemde onderwerpen richting investeerders, consumenten en andere stakeholders. Inclusief lobbyactiviteiten en betalingen aan zorgverleners.

¹ <https://www.achmeainvestmentmanagement.nl/institutioneel/artikelen/nieuws/2022/10/beleggers-dringen-aan-op-inbedding-toegang-tot-medicijnen-in-beloningsbeleid-farmaceuten>

⁵ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/primary-health-care>

Sustainable Development Goals

Met onze doelstellingen sluiten we aan bij de 'Sustainable Development Goals' (SDG's). Met name op:

- SDG 3: 'Goede Gezondheid & Welzijn' (3.8, 3.b)

Samenwerking

Bij dit engagement traject zullen we samenwerken met en/of informatie gebruiken van:

- De Access to Medicine Index. Wij gebruiken deze Index onder andere bij de voorbereiding van de engagements en het samenwerken met een bredere groep van institutionele beleggers.
- Het Interfaith Center on Corporate Responsibility. Deze samenwerking zullen we met name inzetten bij het escaleren van engagement door bijvoorbeeld het indienen van resoluties.
- De investeerders coalitie die is gevormd rondom het Covid-19 investor statement en het investor statement over de integratie van toegang tot medicijnen in het beloningsbeleid⁶. We bouwen hierbij voort op de inhoudelijke kennis en inzichten die we hierbij hebben opgedaan, waaronder de principes voor het gedegen integreren van Access to Healthcare in beloningsbeleid.

Voortgang thema

De bedrijven waarmee wij gesproken hebben in de tweede helft van 2025 zijn **Amgen** en **Takeda**.

Amgen Inc.

Met Amgen hadden we een tweede engagementgesprek in september. We bespraken hoe Amgen omgaat met de nieuwe politieke situatie in de VS en EU. Amgen stelde dat ze op koers blijven wat betreft hun duurzaamheidsstrategie en ook aan de CSRD zullen voldoen. Daarbij merkte ze op dat ze als Californisch bedrijf te maken hebben met strengere regelgeving dan in andere gebieden in de VS. Wij hebben de onderneming bevraagd of ze toegang tot medicijnen ook structureel meenemen bij de ontwikkeling van nieuwe medicijnen. Amgen stelde dat zij dat doen, maar hierover nog niet rapporteren. Wij hebben hen geadviseerd om hier opener over te zijn en hierover te rapporteren. Daarnaast hebben we Amgen geadviseerd om de strategie voor toegang tot medicijnen aan te vullen en meer te doen en te rapporteren wat betreft prijsbeleid, samenwerkingen in ontwikkelingslanden en het lobbybeleid. De onderneming stond hier open

voor en wij zullen monitoren of dit ook in de praktijk zal worden gebracht.

Takeda

In december spraken wij voor de derde keer met Takeda. De belangrijkste aanbevelingen aan Takeda die voortkomen uit de Access to Medicine Index zijn het uitbreiden van toegang in ontwikkelingslanden en het uitbreiden van toegang tot het Qdenga vaccin. Takeda is momenteel actief in 80 landen en heeft aangegeven op deze landen te blijven focussen. Wel zal Takeda de beschikbaarheid van het Qdenga vaccin uitbreiden. Hiervoor, net als voor andere medicijnen, werkt de onderneming samen met lokale partners. Takeda gebruikt een getrapte prijsstelling zodat kosten specifiek zijn per land. Op het gebied van rapportage over toegang tot gezondheid, waaronder de CSRD, heeft Takeda aangegeven verbeteringen te willen doorvoeren. Tegelijkertijd ziet het bedrijf uitdagingen op het gebied van data-integriteit en data-infrastructuur, voornamelijk het verzamelen van betrouwbare data in ontwikkelingslanden. Daarnaast heeft het bedrijf aangegeven de politieke ontwikkelingen in de VS en de impact op prijsstelling van medicijnen te monitoren.

Vervolg

In H1 2026 spreken wij in ieder geval met de ondernemingen **Abbott** en **AstraZeneca**.

Ook willen wij in de eerste helft van 2026 bekijken hoe we dit thema kunnen voortzetten. In het najaar van 2026 komt de Access to Medicine Index met een nieuw voortgangsrapport. Daarna begint voor de organisatie en de aangesloten beleggers ook een nieuwe ronde van engagement. Dit biedt ons de mogelijkheid om ofwel de dialoog nog voort te zetten, of om dialogen af te ronden en andere ondernemingen te kiezen om de dialoog mee te starten, op basis van inzichten uit de Access to Medicine Index. De komende periode gaan wij hierover in gesprek met de Access to Medicine Foundation en bekijken we ook welke andere ondernemingen in de beleggingsportefeuilles in aanmerking zouden kunnen komen voor opname in dit engagement programma.

⁶ Institutionele beleggers komen in actie: (achmea.nl)

8.4.2.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 8.4.2.2.1 MIJLPALEN ACCESS TO HEALTHCARE

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 AstraZeneca PLC	Verenigd Koninkrijk	Geneesmiddelen	5/20						
2 Sanofi	Frankrijk	Geneesmiddelen	3/20						
3 Takeda Pharmaceutical Co. Ltd.	Japan	Geneesmiddelen	9/20						
4 Eli Lilly and Company	Verenigde Staten	Geneesmiddelen	19/20						
5 Thermo Fisher Scientific Inc.	Verenigde Staten	Instrumenten en Diensten voor Levenswetenschappen	BB*						
6 Danaher Corporation	Verenigde Staten	Instrumenten en Diensten voor Levenswetenschappen	AA*						
7 Abbott Laboratories	Verenigde Staten	Zorgproducten en -apparaten	BBB*						
8 Amgen Inc.	Verenigde Staten	Biotechnologie	A*						

¹ Relatieve plek in 'Access to Medicine Index' (Voor de ondernemingen met * is de MSCI ESG Score weergegeven omdat de onderneming niet is opgenomen in de 'Access to Medicine Index').

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

8.4.2.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 8.4.2.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 8.4.2.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	38%	nee

8.4.3. Thematisch: Goede Voeding

Ondanks dat het recht op een goede gezondheid is benoemd in artikel 25 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, is een goede gezondheid wereldwijd niet vanzelfsprekend. Eén van de thema's die cruciaal is voor een goede gezondheid is voeding. Zowel goede - als voldoende voeding zijn van groot belang voor een gezonde samenleving. Zo is enerzijds 1 op de 9 mensen wereldwijd ondervoed en hebben anderzijds ook meer dan 650 miljoen mensen juist obesitas. Om gezondere voedingspatronen mogelijk te maken zijn niet alleen individuele keuzes van belang. Zo is het van belang dat gezonde voeding ook daadwerkelijk beschikbaar is, tegen betaalbare prijzen. Ook is het belangrijk dat consumenten goede informatie kunnen krijgen over de gezondheid van de producten die zij kopen en dat aanbieders terughoudend zijn in marketing van ongezonde producten. Kortom, juist ondernemingen zijn aan zet om betaalbare gezondere opties aan te bieden, te promoten en duidelijke informatie te geven.

Bij dit engagementthema bouwen we voort op het eerdere engagementthema 'Access to Nutrition' dat we tot 2023 hebben gevoerd met de voedingsmiddelenindustrie. Echter, voegen we nu andere sectoren toe die een belangrijke rol spelen in het beschikbaar maken van (on)gezonde voeding, zoals de supermarktsector en brouwerijen. Ook verbreden we onze doelstellingen om zo de verschillende mogelijkheden die ondernemingen hebben om gezondere voedingspatronen te stimuleren in ons engagement te adresseren. Het gaat dan om het gezonder maken van de productenportefeuille, het betaalbaarder maken van gezonde voeding, het beleid rondom de marketing van ongezonde voeding, lobbyactiviteiten, maar ook om het verbeteren van de rapportages van ondernemingen over deze onderwerpen.

8.4.3.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 8.4.3.1.1 DOELSTELLINGEN GOEDE VOEDING

Categorie	Indicatoren
Governance	- De onderneming heeft publieke doelstellingen die SMART zijn geformuleerd, om de gezondheidssimpact van hun productenportefeuille te vergroten. - De onderneming integreert het thema "Gezonde Voeding" in de corporate governance, bijvoorbeeld: - Door doelen op gebied van gezonde voeding te integreren in haar beloningsbeleid. - Door het thema aantoonbaar te beleggen en te bespreken binnen de relevante commissies van het bestuur.
Beleid	- De onderneming heeft publiek beschikbaar beleid om: - Geen marketing van ongezonde voeding te richten op kinderen; - Wanneer de onderneming alcoholische dranken produceert, verantwoord alcoholgebruik tegen te gaan en de marketing daarop aan te passen; - Wanneer de onderneming babyvoeding produceert, publiekelijk kenbaar te maken dat het "The International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes" respecteert.
Implementatie & monitoring	- De onderneming boekt aantoonbaar vooruitgang op haar doelstellingen. Bijvoorbeeld via: - Het gezonder maken van bestaande producten; - Het introduceren van gezondere producten en/of menu-opties; - Het betaalbaar en breder beschikbaar maken van gezonde voeding; - Het beter informeren van klanten wat betreft de voedingswaarde van haar producten; - Het actief promoten en stimuleren van gezondere opties.
Samenwerking in de keten	- De onderneming werkt actief samen met andere belanghebbenden op het gebied van goede voeding. - De onderneming neemt publiekelijk op een positieve manier een standpunt in op het thema "Gezonde Voeding". Bijvoorbeeld via haar lobby-beleid en openbare standpunten.
Transparantie	- De onderneming meet de gezondheid van haar productenportefeuille en rapporteert hierover, bijvoorbeeld via een zogenaamd 'Nutrient Profiling System' dat de gezondheid van producten in kaart brengt. - De onderneming is transparant over haar lobbyactiviteiten op het thema "Gezonde Voeding".

Sustainable Development Goals

Dit engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 2: Geen Honger
- SDG 3: Goede Gezondheid en Welzijn

Samenwerking

Bij dit engagement traject werken we samen met het 'Long-term Investors in People's Health' (LIPH) programma van 'ShareAction', het 'Interfaith Center on Corporate Responsibility' (ICCR), het 'Access to Nutrition Initiative' en de 'Health Engagement Alliance'.

LIPH

Het 'Long-term Investors in People's Health' (LIPH) programma van ShareAction is een samenwerkingsverband op het gebied van verantwoord beleggen en gezondheid. Het internationale initiatief richt zich op asset managers en asset owners die stappen willen zetten op het thema "Gezondheid". Binnen het thema "Gezondheid" wordt aandacht besteed aan toegang tot zorg (inclusief medicijnen), een gezond milieu (denk aan de gezondheidsimpact van luchtverontreiniging), gezonde voeding en gezonde werkomstandigheden. Doelen van het programma zijn o.a.

- Samenwerking bij engagement op het thema gezondheid;
- Kennis delen om de impact van beleggingen op het thema gezondheid beter in kaart te brengen;
- Inzicht krijgen in de belemmeringen die bedrijven ervaren, bijvoorbeeld op het gebied van regelgeving, om stappen te zetten naar een gezondere samenleving.

ICCR

Het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR) is een organisatie in de Verenigde Staten die in samenwerking met haar leden engagement voert en resoluties indient op diverse duurzaamheidsthema's, waaronder het thema "Gezonde Voeding". Deze samenwerking zullen we met name inzetten bij het escaleren wanneer engagement niet goed loopt, bijvoorbeeld door het indienen van resoluties.

Access to Nutrition Initiative

De 'Access to Nutrition Index' is een initiatief dat wereldwijd ondernemingen in de voedingssector rangschikt op basis van hun prestaties op onder andere de volgende thema's:

- Voorkomen van ondervoeding;

- Voorkomen van obesitas;
- Verantwoorde marketing richting kinderen;
- Het niet promoten van producten die borstvoeding kunnen vervangen.

De index is ontwikkeld op basis van kennis van investeerders, wetenschappers en relevante internationale organisaties zoals de 'United Nations World Health Organisation' (WHO). Er bestaat zowel een wereldwijde index, regionale indices die inzoomen op specifieke landen, als thematische indices. Voorbeelden van deze thematische indices zijn onderzoeken naar de marketing van vervangers van borstvoeding en de gezondheid van voeding voor jonge kinderen. De resultaten laten zien dat voedingsbedrijven nog belangrijke stappen op het thema Goede Voeding kunnen zetten. Zo blijkt dat slechts 1/3 van de onderzochte voedingsproducten als gezond kunnen worden gekwalificeerd.

Om de resultaten van het onderzoek via investeerders onder de aandacht te brengen bij ondernemingen, is er zowel een investor statement als een gezamenlijk engagement programma gelanceerd vanuit het Access to Nutrition Initiative. Aan beide initiatieven nemen we in het kader van dit engagementthema actief deel.

Health Engagement Alliance

In samenwerking met VGZ, A.S.R., Cardano en Achmea IM is de Health Engagement Alliance (HEAL) opgericht, een platform om samen te werken bij het engagement met fastfood ondernemingen. In eerste instantie zal dit gericht zijn op de bekendere fastfoodketens, waaronder Restaurant Brands International (o.a. Burger King), Yum!Brands (o.a. Pizzahut), McDonald's, Sodexo en Starbucks.

Voortgang

In de tweede helft van 2025 hebben we gesproken met Sodexo. Daarnaast heeft Domino's schriftelijk informatie gedeeld over ontwikkelingen op het gebied van gezonde voeding.

Sodexo

In december hebben wij voor de derde keer gesproken met Sodexo. Sodexo is een voorloper op het gebied van gezonde voeding en het gesprek was constructief, net als de vorige keren. Het bedrijf heeft haar duurzaamheidsstrategie en beloningsbeleid aangescherpt en voor het eerst de rapportage op basis van de Europese CSRD-richtlijn gepubliceerd. Sodexo heeft ook aangegeven een Nutrient Profiling Model (NPM) te implementeren in Frankrijk en dit eventueel uit te breiden naar andere landen. De eigen ontwikkelde NPM genaamd Green Score combineert

een voedingsscore met een milieuscore. Hierdoor kan de onderneming bijdragen aan haar doelstelling om zowel gezonde voeding als voeding met lage CO₂-uitstoot te stimuleren. Verder geeft Sodexo aan dat het bedrijf een marketingbeleid heeft en overweegt dit beleid publiekelijk beschikbaar te maken. Wij moedigen deze ontwikkelingen aan en zullen deze volgen en delen met andere bedrijven als best practice voorbeeld.

Domino's

Na een eerste verkennend gesprek in 2024 heeft Domino's in oktober 2025 het Stewardship Report gepubliceerd en met ons gedeeld. Hierin staat onder andere beschreven dat het bedrijf stappen zet om verschillende kunstmatige stoffen uit te faseren zoals transvetten en glucose-fructosestroop. Ook heeft Domino's informatie op de website uitgebreid over gezondheid van producten inclusief de toevoeging van Nutri-Scores per product. Hoewel wij deze ontwikkelingen aanmoedigen zullen wij blijven aandringen, in samenwerking met HEAL, op een gesprek met Domino's over vervolgstappen. Voorbeelden hiervan zijn het stellen van doelen op het gebied van goede voeding en het publiceren van een marketingbeleid.

Vervolg

Begin 2026 spreken wij met **PepsiCo**. Ook proberen wij een gesprek in te plannen met **Coca-Cola** en **McDonalds**. Daarnaast hebben wij vragen gesteld aan **Anheuser Busch InBev** over hun voortgang op het thema gezonde voeding en verwachten we een reactie van deze onderneming in de eerste helft van 2026.

8.4.3.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 8.4.3.2.1 MIJLPALLEN GOEDE VOEDING

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 The Coca-Cola Company	Verenigde Staten	Dranken	3,3/10						
2 PepsiCo, Inc.	Verenigde Staten	Dranken	4,5/10						
3 McDonald's Corp.	Verenigde Staten	Hotels, restaurants en vrije tijd	A*						
4 Sodexo SA	Frankrijk	Hotels, restaurants en vrije tijd	A*						
5 Domino's Pizza, Inc.	Verenigde Staten	Hotels, restaurants en vrije tijd	BBB*						
6 Anheuser-Busch InBev	België	Dranken	AA*						

¹ Relatieve score in 'Access to Nutrition Global Index' (Voor de ondernemingen met * is de MSCI ESG Score weergegeven omdat de onderneming niet is opgenomen in de 'Access to Nutrition Global Index').

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TABEL 8.4.3.2.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Sodexo	Transparantie: De onderneming meet de gezondheid van haar productenportefeuille en rapporteert hierover, bijvoorbeeld via een zogenaamd 'Nutrient Profiling System' dat de gezondheid van producten in kaart brengt.	Sodexo heeft aangegeven een Nutrient Profiling Model (NPM) te implementeren in Frankrijk en dit eventueel uit te breiden naar andere landen. De eigen ontwikkelde NPM genaamd Green Score combineert een voedingscore met een milieuscore.

8.4.3.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordtaan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 8.4.3.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 8.4.3.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	67%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	17%	nee

8.4.4. Thematisch: Just Transition

De transitie naar een klimaatneutrale economie heeft ingrijpende gevolgen voor werkgelegenheid, gemeenschappen, waardeketens én het milieu wereldwijd. Een rechtvaardige transitie – ofwel Just Transition – betekent dat deze omschakeling sociaal en ecologisch verantwoord plaatsvindt. Werknemers, toeleveranciers en gemeenschappen die geraakt worden door de energietransitie moeten eerlijk worden behandeld, beschermd en ondersteund. En dat geldt ook voor het milieu. Dit vraagt om beleid van ondernemingen dat inzet op sociale dialoog, her- en bijscholing van werknemers, bescherming van arbeidsrechten, zorg voor leefomstandigheden in mijnbouwgebieden en het voorkomen van milieuschade in kwetsbare regio's.

Internationale richtlijnen zoals de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights onderstrepen het belang van een rechtvaardige transitie. Toch hebben veel ondernemingen nog onvoldoende beleid en maatregelen om negatieve sociale en ecologische gevolgen van de klimaattransitie te voorkomen of te verzachten. Vooral in sectoren als de auto-industrie en mijnbouw, waar herstructurering en verandering in relevante grondstoffen centraal staan, is het risico op sociale ontwrichting en milieuschade groot. In dit engagementthema gaan wij daarom in gesprek met ondernemingen in deze sectoren. Het doel is om beleid, uitvoering en transparantie rond Just Transition te versterken, zodat de energietransitie eerlijk en duurzaam verloopt voor alle betrokkenen.

8.4.4.1. Overzicht Doel van het thema

TABEL 8.4.4.1.1 DOELSTELLINGEN JUST TRANSITION

Categorie	Indicatoren
Governance	• Verantwoordelijkheid voor de just transition wordt op bestuursniveau belegd en de verantwoordelijke bestuurder heeft voldoende expertise op het thema. • Het bestuur voert gestructureerd de dialoog met experts en belanghebbenden op het thema. • Ondernemingen brengen hun just transition aanpak in lijn met de relevante internationale standaarden en richtlijnen op gebied van milieu, mensenrechten en arbeidsnormen.
Beleid	• De onderneming brengt de risico's voor, en impact op het milieu, werknemers en andere belanghebbenden als gevolg van de klimaattransitie in kaart en ontwikkelt beleid om die risico's aan te pakken. • De onderneming stelt tijdsgebonden en meetbare indicatoren vast voor het mitigeren van de impact van de klimaattransitie op het milieu, haar werknemers en andere belanghebbenden. • De onderneming identificeert grondstoffen en leveranciers waarvoor het verhoogde due diligence uitvoert. • De onderneming stelt verwachtingen aan haar leveranciers ten aanzien van milieubescherming en sociale bescherming van werknemers en andere belanghebbenden. • De onderneming brengt haar beleid voor directe en indirecte lobbyactiviteiten in lijn met de doelen van de just transition.
Implementatie	• De onderneming voert de sociale dialoog met werknemers, vakbonden en andere belanghebbenden over de just transition. • De onderneming verschaft werknemers toegang tot groene en waardige banen en biedt werknemers om- en bijscholing aan. • De onderneming waarborgt milieubescherming bij haar eigen activiteiten en in de waardeketen. • De onderneming waarborgt de sociale bescherming van haar werknemers en andere belanghebbenden in de klimaattransitie. • De onderneming houdt rekening met kansengelijkheid bij de maatregelen die het neemt voor de just transition.
Monitoring & Transparantie	• De onderneming rapporteert over de risico's voor, en impact op het milieu, werknemers en andere belanghebbenden als gevolg van de klimaattransitie. • De onderneming rapporteert over de impact van de just transition maatregelen die het neemt.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit het meeste aan bij de volgende Sustainable Development Goals (SDG's):

- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei (8.5, 8.7)
- SDG 10: Ongelijkheid verminderen (10.1)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.6)

Samenwerking

Voor het thema Just Transition werken we samen met verschillende internationale en nationale partners. Zo nemen we deel aan het Just Transition engagementinitiatief van het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR) ter bevordering van verantwoorde lithiumwinning. Daarnaast zijn we betrokken bij het Investor Initiative on Responsible Nickel Supply Chains dat wordt gecoördineerd door de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) en Rainforest Foundation Norway. In dit initiatief werken we samen met andere beleggers aan engagement met autofabrikanten over verantwoorde toeleveringsketens van nikkel, een cruciaal metaal voor autobatterijen.

Voortgang

In de tweede helft van het jaar hebben we met ondergenoemde ondernemingen een eerste gesprek gevoerd.

BMW

In het eerste gesprek met BMW gaf de onderneming aan dat het thema Just Transition al enkele jaren op de agenda staat. BMW publiceerde deze zomer een nieuwe versie van het Just Transition beleid. De onderneming worstelt nog wel wat, zowel intern, als richting stakeholders, met de scope van het onderwerp en verwachtingen daarover. Voor BMW betekent het ook vooral verbanden leggen tussen aspecten van personeelsbeleid en strategie en milieu en sociale aspecten en risico's in de waardeketen. BMW gaf in het gesprek aan graag van beleggers te horen hoe zij de scope zien van het thema, welke aspecten zij vooral belangrijk vinden en op welke KPI's zij vooral rapportage verwachten. Wij spraken af dat we naar aanleiding van dit eerste gesprek BMW een aantal concrete suggesties voor verbetering van beleid en rapportage te zullen delen. Hierover zullen wij in 2026 verder spreken. Ook hebben we BMW geïnformeerd dat wij meedoen aan het 'Responsible Nickel Supply Chains' engagementinitiatief van VBDO.

Ford Motor Company

Tijdens het eerste gesprek met Ford gaf de onderneming aan dat de recent uitgevoerde dubbele materialiteitsanalyse conform CSRD en mensenrechtenrisico-beoordeling ertoe heeft geleid dat Just Transition als materieel thema is geïdentificeerd. Ford zet in op het toekomstbestendig maken van werknemers via diverse trainingsprogramma's en werkt in regio's met nieuwe EV-fabrieken samen met lokale gemeenschappen om ook omwonenden voor

te bereiden op nieuwe werkgelegenheid. Ford voert jaarlijks een risicoanalyse uit voor haar omvangrijke toeleveringsketen van ruim 4.800 directe toeleveranciers. De focus ligt primair op deze 'Tier 1' toeleveranciers, maar bij signalen van verhoogd risico wordt dieper in de keten gekeken. Ford heeft daarnaast 126 toeleveranciers verderop in de waardeketen, waaronder mijnlocaties, in kaart gebracht, waarvoor het zelf audits uitvoert. Daarnaast stimuleert Ford leveranciers van ruwe grondstoffen om zich te certificeren door standaarden voor verantwoorde mijnbouw. Het bedrijf erkent dat centralisatie van inkoop niet altijd haalbaar is, gezien de mondiale spreiding en schaarste van kritieke mineralen, en richt zich daarom op transparantie, audits en certificering.

Mineral Resources

In het eerste gesprek met Mineral Resources (MinRes), in de tweede helft van 2025, bespraken we de positie van de onderneming in de energietransitie en kansen en uitdagingen die hieraan verbonden zijn. MinRes gaf aan niet geheel op de hoogte te zijn van de term Just Transition, maar wel veel principes van dit concept toe te passen in de bedrijfsvoering. Zo zijn 'stakeholder engagement' en 'social impact assessments' sterk verankerd, in lijn met Australische wet- en regelgeving. Daarnaast probeert MinRes een goede relatie te onderhouden met lokale gemeenschappen door het bieden van werkgelegenheid en het opzetten van lokale bedrijven in samenwerking met de traditionele eigenaren. Het bedrijf staat open voor feedback van investeerders over het explicieter maken van deze thema's in beleid en rapportages.

Renault

Tijdens het eerste gesprek met Renault over het beleid rondom Just Transition gaf de onderneming aan dat de recent uitgevoerde dubbele materialiteitsanalyse ertoe heeft geleid dat het thema biodiversiteit hoger op de agenda van het bestuur is komen te staan. Dit is relevant, gezien de grote impact van mijnbouw voor batterijgrondstoffen op biodiversiteit. Dit biedt een aanknopingspunt voor verdere dialoog over dit onderwerp. Renault lichtte toe hoe het bedrijf inzet op het toekomstbestendig maken van werknemers via de eigen 'ReKnow' University. Daarbij werden voorbeelden genoemd van productielocaties die, nadat ze overbodig waren geworden, zijn getransformeerd voor nieuwe productieprocessen, waardoor werkgelegenheid behouden kon blijven. Opvallend is dat Renault een deel van de productie uitbesteedt, waardoor de directe verantwoordelijkheid voor arbeidsomstandigheden van werkers verschuift naar externe partijen. Hier zullen we in vervolgesprekken alert op blijven. Renault gaf verder aan dat het mitigeren van

milieu- en sociale impact van de klimaattransitie in de toeleveringsketen een grote uitdaging is. De onderneming werkt samen met toeleveranciers en stelt hoge standaarden, maar heeft beperkte controle over de mate waarin deze standaarden verder in de keten – tot op mijnbouwniveau – worden doorgegeven en nageleefd.

Vervolg

In 2026 willen we weer met alle ondernemingen spreken. Bij de planning van gesprekken houden we onder andere rekening met publicatie van het nieuwe duurzaamheidsverslag van de onderneming.

8.4.4.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op de mijlpalen zien.

TABEL 8.4.4.2.1 MIJLPALEN JUST TRANSITION

	Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt	1	2	3	4	5	6
1	BMW	Duitsland	Automobielen	1,3/20						
2	Ford Motor Company	Verenigde Staten	Automobielen	5/20						
3	Renault SA	Frankrijk	Automobielen	3,8/20						
4	Albemarle Corporation	Verenigde Staten	Chemicaliën	n.a.						
5	Mineral Resources Ltd.	Australië	Metaal & Mijnbouw	n.a.						

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

8.4.4.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 8.4.4.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 8.4.4.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

8.4.5. Thematisch: Kleding en Circulariteit

De kledingsector heeft momenteel een grote negatieve impact op milieu en klimaat. Dit komt door het gebruik van specifieke grondstoffen inclusief chemicaliën, het veroorzaken van CO₂-emissies, het grote watergebruik en watervervuiling. De sector veroorzaakt ongeveer 8% van de totale CO₂-emissies wereldwijd en gebruikt jaarlijks 93 biljoen liter water. Met name de bewerking van materialen en het kleuren van de stoffen, leidt tot veel watervervuiling. Maar vooral ook de relatief korte gebruiksduur van veel kleding zorgt voor een grote milieudruk. De kledingsector is nog verre van circulair en dit leidt tot enorme volumes aan afval, bestaande uit snel afgedankte - of zelfs onverkochte kleding. Per jaar belandt er 92 miljoen ton kledingafval op stortplaatsen. En als de verwachte groei van de kledingproductie, inclusief 'fast-fashion' doorzet, zal de hoeveelheid afval veroorzaakt door de sector tegen het einde van het decennium stijgen tot 134 miljoen ton per jaar. Kortom, de huidige, lineaire wijze waarop de kledingsector functioneert, betekent een grote belasting voor het milieu en een significant risico voor het klimaat en de menselijke gezondheid. Om de milieuproblemen in deze sector te verminderen, zal ze veel meer circulair moeten worden.

8.4.5.1. Overzicht

Doel van het thema

Doel van dit engagementprogramma is om de geselecteerde ondernemingen de nodige stappen te laten nemen om serieus de transitie van een lineaire naar een circulaire kledingsector in te zetten. We vragen daartoe het volgende van de geselecteerde ondernemingen:

TABEL 8.4.5.1.1 DOELSTELLINGEN KLEDING EN CIRCULARITEIT

Categorie	Toelichting
Governance	De onderneming maakt de transitie naar een meer circulaire kledingsector onderdeel van de strategie. En de eindverantwoordelijkheid voor de voortgang is duidelijk belegd bij het bestuur van de onderneming
Beleid	De onderneming ontwikkelt adequaat beleid gericht op de transitie naar een circulaire economie. Onderdeel daarvan zijn concrete tijdgebonden doelen, met indicatoren waarop voortgang wordt gemeten en gerapporteerd
Implementatie & monitoring	De onderneming implementeert het beleid, meet de voortgang op basis van concrete indicatoren en rapporteert daarover in publieke rapportages
Samenwerking in de keten	De onderneming werkt samen met experts, sectorgenoten en andere relevante partijen, om kennis te ontwikkelen en te delen en daarmee de transitie te versnellen
Transparantie	De onderneming rapporteert transparant aan investeerders en andere belanghebbenden over kansen, risico's en de concrete

Categorie	Toelichting
	voortgang naar een meer circulair business model en bedrijfsvoering

Bij het onderdeel 'governance' zullen we ook kijken of doelen met betrekking tot circulariteit onderdeel zijn van het beloningsbeleid van het bestuur van de onderneming. En we zullen vragen hoe de onderneming zich opstelt ten aanzien van nieuwe wetgeving die de transitie naar meer circulair werken moet stimuleren en faciliteren. We rekenen op een constructieve houding van de ondernemingen in de sector ten aanzien van dergelijke nieuwe wetgeving.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen (12.2, 12.4, 12.5, 12.6)
- SDG 14: Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen (14.1)

Samenwerking

Achmea IM heeft zich eind 2024 aangesloten bij het engagementinitiatief 'Fostering Action on Biodiversity through Responsible Investment in Clothing' ofwel FABRIC, gecoördineerd door de 'Finance for Biodiversity Foundation'. De doelen van dit programma, waaronder gebruik van duurzame materialen en de transitie naar een meer circulaire kledingsector, komen grotendeels overeen met de doelen van ons engagementthema. In het najaar van 2025 voerden we opnieuw een aantal gesprekken samen met andere beleggers van het FABRIC initiatief. Met deze samenwerking laten we de ondernemingen zien dat steeds meer beleggers duurzaamheid en

circulariteit in de kledingsector van belang vinden. Omdat het FABRIC initiatief een goede samenwerking biedt op dit voor de kledingsector heel belangrijke - maar nog relatief nieuwe - thema, overwegen we het engagementthema voort te zetten, bijvoorbeeld met een aantal andere ondernemingen. We willen in het eerste halfjaar van 2026 de opties verder uitwerken.

Voortgang thema

In het afgelopen halfjaar hebben we opnieuw met een aantal ondernemingen gesproken of schriftelijk informatie uitgewisseld. Hieronder een kort verslag van deze contacten.

Adidas

We spraken Adidas voor de derde keer, in november. We deden het gesprek samen met de groep beleggers van het FABRIC initiatief van de 'Finance for Biodiversity Foundation'. We bespraken de voortgang op gebied van gebruik van duurzame materialen, beperking van de impact op verlies van biodiversiteit en de ontwikkeling van circulaire bedrijfsmodellen. Adidas werkt met certificeringen en traceerbaarheid voor katoen en leer en gebruikt sinds 2018 al 100% gecertificeerde katoen, voornamelijk van het initiatief 'Better Cotton'. Voor verduurzaming van leer wordt samengewerkt met de 'Leather Working Group'. Op gebied van circulaire bedrijfsmodellen experimenteert de onderneming met terugname, reparatie en doorverkoop in geselecteerde markten. Adidas ontwikkelt oplossingen en past die aan afhankelijk van de lokale context. Duurzaam ontwerp, maar ook consumenteneducatie zijn belangrijke elementen van de transitie naar meer circulair werken. Adidas werkt ook samen met branchepartners, beleidsmakers en NGO's om circulaire modellen te bevorderen. Voor Adidas ligt de uitdaging vooral in het ontwikkelen en opschalen van circulaire bedrijfsmodellen.

Hennes & Mauritz

We spraken in september voor de derde keer met H&M. De onderneming toont voortgang in gebruik van duurzame materialen en gebruikt nu vrijwel alleen gerecycled polyester. Ook werkt H&M hard aan textiel-naar-textielrecycling, maar heeft daarvoor nog geen concrete doelen. Ook op gebied van versnelling van circulaire activiteiten is er vooruitgang. In het gesprek gaf H&M aan dat voor verdere versnelling goede regelgeving, investeringen en samenwerking binnen de sector essentieel zijn. H&M investeert in technologie en infrastructuur, maar pleit voor geharmoniseerd beleid en fiscale stimulansen, vooral voor de verkoop van tweedehands goederen. De onderneming schrijft dat het aantal markten waar tweedehands producten verkocht worden groeit. Voor de verbetering van de rapportage van H&M

op punten die we eerder met de onderneming bespraken, zoals meer informatie over duurzaamheid van materialen en over de ontwikkelingen van circulaire bedrijfsmodellen, noteren we een mijlpaal voor implementatie.

Inditex

We spraken in juli voor de tweede keer met Inditex. Ook dit gesprek deden we samen met de FABRIC investor groep. We bespraken het belang van een goede impactanalyse als basis voor het stellen van prioriteiten op gebied van duurzaamheid. Inditex werkt daar aan maar kan dit nog verder verbeteren. We boden de onderneming daarom een aantal voorbeelden van ondernemingen die in analyse en rapportage over impact al verder zijn. In het volgende gesprek met de onderneming willen we nader ingaan op de circulariteitsstrategie en de mogelijkheden die Inditex heeft om in samenwerking met de leveranciers de producten verder te verduurzamen en circulair gebruik van materialen te bevorderen. Zo willen we meer inzicht krijgen in hoe Inditex inzet op verduurzaming van de katoenproductie en welke criteria de onderneming hanteert voor regeneratieve landbouw.

TJX

In oktober spraken we voor de derde keer met TJX. We voerden dit gesprek samen met 1 ander lid van de FABRIC groep. TJX heeft geen grote ambities of doelen op gebied van circulariteit. Toch nemen de duurzaamheidsexperts deel aan diverse sectorinitiatieven over verduurzaming om goed te weten wat er speelt en om te anticiperen op verwachte wettelijke eisen rond verduurzaming van de kledingindustrie, zoals eisen rond eco-design en het digitale productpaspoort. We bespraken met TJX dat het van belang is om ontwikkelingen in de markt goed te volgen en stelden daarom voor om in de 'corporate responsibility leadership committee' een gesprek te agenderen over een routekaart voor verduurzaming van materiaalgebruik voor eigen-merk producten. We kregen op dit voorstel een voorzichtige toezegging. We noteren dit als een mijlpaal 'toezegging' en willen hier in het volgende gesprek met de onderneming op terug komen.

Zozo

In december gaf Zozo schriftelijk antwoord op een aantal vragen over de voortgang op gebied van duurzaamheid en circulariteit. Zozo beschouwt natuurlijk kapitaal en biodiversiteit als een belangrijk thema en voert op enkele locaties risicobeoordelingen uit, bijvoorbeeld ten aanzien van watergebruik en impact op biodiversiteit. Bij de impactanalyse en rapportage daarover kijkt de onderneming naar de richtlijnen van de TNFD en wil hier meer mee gaan

werken. Voor de materialiteitsanalyse wordt rekening gehouden met dubbele materialiteit en vraagt Zozo ook input van stakeholders. Zozo rapporteert geen cijfers over gebruikte materialen in modeproducten omdat deze door externe merken worden geleverd. Wel onderzoekt Zozo samenwerking met de merken om de transparantie verder te verbeteren. De circulaire dienst ZOZO-USED wordt voortgezet, maar momenteel niet actief uitgebreid.

Vervolg

In de eerste helft van 2026 willen we nog een keer met de ondernemingen spreken. Mede op basis van de nieuwe duurzaamheidsverslagen kunnen we de voortgang evalueren en gaan we bekijken voor welke ondernemingen we de dialogen afronden en voor welke ondernemingen voortzetting van de dialoog zinvol is.

8.4.5.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 8.4.5.2.1 MIJLPALEN KLEDING EN CIRCULARITEIT

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 adidas AG	Duitsland	Textiel, kleding en luxeproducten	AAA						
2 FAST RETAILING CO., LTD.	Japan	Detailhandel	AA						
3 Hennes & Mauritz AB	Zweden	Detailhandel	AA						
4 Industria de Diseno Textil, S.A.	Spanje	Detailhandel	AA						
5 Kering SA	Frankrijk	Textiel, kleding en luxeproducten	AA						
6 TJX Companies Inc	Verenigde Staten	Detailhandel	A						
7 Zalando SE	Duitsland	Detailhandel	AA						
8 ZOZO Inc	Japan	Detailhandel	AAA						

¹ MSCI ESG score

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TABEL 8.4.5.2.2 TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Gildan	• Transparantie: De onderneming rapporteert transparant aan investeerders en andere belanghebbenden over kansen, risico's en de concrete voortgang naar een meer circulair business model en bedrijfsvoering.	• In het duurzaamheidsverslag over 2024 schrijft Gildan dat meer opties worden verkend voor recycling van kleding na einde levensduur.
Hennes & Mauritz	• Transparantie: De onderneming rapporteert transparant aan investeerders en andere belanghebbenden over kansen, risico's en de concrete voortgang naar een meer circulair bedrijfsmodel en bedrijfsvoering.	• H&M verbeterde de rapportage met meer informatie over duurzaamheid van gebruikte materialen en over de groei van circulaire bedrijfsmodellen.
TJX	• Beleid: De onderneming ontwikkelt adequaat beleid gericht op de transitie naar een circulaire economie.	• TJX toonde zich bereid om intern de opties voor een plan voor meer duurzaam materiaalgebruik te bespreken.

8.4.5.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 8.4.5.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 8.4.5.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	62%	ja

8.4.6. Thematisch: Klimaattransitie Luchtvaart

De luchtvaartsector staat voor een enorme uitdaging als het gaat om de klimaattransitie. Deze sector is verantwoordelijk voor ongeveer 2-3% van de wereldwijde CO₂-uitstoot, en de vraag naar luchtvervoer blijft groeien. Om de klimaatdoelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te halen, moet de luchtvaartsector drastische maatregelen nemen om de uitstoot te verminderen. Eén van de belangrijkste strategieën is de ontwikkeling en inzet van duurzame vliegtuigbrandstoffen (SAF). Deze brandstoffen, gemaakt van hernieuwbare bronnen zoals plantaardige oliën en afval, kunnen de CO₂-uitstoot van vliegtuigen aanzienlijk verminderen. Een andere belangrijke maatregel is het verbeteren van de operationele efficiëntie. Dit omvat het optimaliseren van vluchtroutes en het moderniseren van de vloot met zuinigere vliegtuigen om brandstofverbruik en uitstoot te minimaliseren. Voor de langetermijn moet de sector ook kijken naar hybride en elektrische vliegtuigen. Tot slot speelt regelgeving – waar ondernemingen via hun lobbyactiviteiten invloed op uitoefenen – een cruciale rol. Overheden kunnen emissienormen stellen en de sector stimuleren om te investeren in groene technologieën.

8.4.6.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 8.4.6.1.1 DOELSTELLINGEN KLIMAATTRANSITIE LUCHTVAART

Categorie	Indicatoren
Governance	- De onderneming belegt verantwoordelijkheid voor klimaatbeleid op bestuursniveau. - Beloningsbeleid voor bestuurders is gekoppeld aan klimaatdoelstellingen.
Beleid	- De onderneming heeft reductiedoelstellingen voor scope 1, 2 en 3-emissies. - De onderneming heeft extern gevalideerde 'science-based' emissiereductie-doelstellingen. - De onderneming heeft een doelstelling voor netto-nul uitstoot. - De onderneming maakt onderscheid tussen emissiereductie en -compensatie in haar strategie en doelstellingen. - De onderneming heeft een strategie en doelstellingen voor het beperken van condenssporen. - De onderneming brengt haar lobbybeleid in lijn met de eigen klimaatambities. - De onderneming voert een klimaatscenario-analyse uit.
Innovatie	- De onderneming ontwikkelt een plan voor de transitie van haar vloot. - De onderneming ontwikkelt een inkoopbeleid voor duurzame vliegtuigbrandstof. - De onderneming neemt maatregelen om route-efficiëntie te verbeteren. - De onderneming brengt geplande investeringen in lijn met haar klimaatdoelstellingen.
Samenwerking	- De onderneming werkt samen met branchegenoten en leveranciers voor het verbeteren van brandstofefficiëntie. - De onderneming werkt samen met branchegenoten en leveranciers voor de opschaling van duurzame vliegtuigbrandstof. - De onderneming draagt bij aan wetenschappelijke onderzoek over de klimaateffecten van condenssporen.
Transparantie	- De onderneming rapporteert emissiedata voor scope 1, 2 en 3-emissies. - De onderneming rapporteert over de klimaateffecten van condenssporen. - De onderneming rapporteert over haar brandstofverbruik. - De onderneming rapporteert aan CDP over haar klimaattransitieplan.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (7.2 en 7.3)
- SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur (9.4)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2, 12.4 en 12.6)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2 en 13.3)

Voortgang

In de eerste helft van het jaar hebben we het voorbereidend onderzoek voor dit thema gedaan. Ook hebben we alle ondernemingen in het thema een brief gestuurd met een introductie van onze zorgen rond het thema en het verzoek tot een dialoog daarover.

CH Robinson Worldwide

CH Robinson gaf tijdens het eerste gesprek inzicht in hoe klimaatdoelstellingen en -risico's worden geïntegreerd in hun businessmodel. Ze erkenden tijdens het gesprek de uitdagingen rond het stellen van ambitieuze klimaatdoelen, vooral voor scope 3-emissies, en benadrukten het belang dat zij hechten aan realistische, haalbare doelen omdat ze geen beloften willen maken die ze niet kunnen waarmaken. Samenwerking met klanten en partners, inclusief MKB-bedrijven en sectorinitiatieven (zoals het Smart Freight Center), speelt een centrale rol in hun klimaataanpak. Daarnaast vormen scenarioanalyses de basis voor hun strategische besluitvorming. ESG is verankerd in hun governance-structuur, met betrokkenheid van de raad van bestuur en verschillende commissies, maar het behalen van klimaatdoelen is nog niet gekoppeld aan het beloningsbeleid van CH Robinson.

Deutsche Post DHL

In de tweede helft van 2025 spraken we voor het eerst met Deutsche Post DHL. DHL omvat meerdere divisies, waarvan luchtvaart gerelateerde emissies circa 70% van het totale emissieprofiel vertegenwoordigen. De onderneming erkent daarom het belang van substantiële CO₂-reductie binnen haar luchtvaartactiviteiten. Tijdens het gesprek gaf DHL aan dat Sustainable Aviation Fuel (SAF) een centrale rol speelt in de decarbonisatiestrategie, met als doelstelling 30% SAF in de brandstofmix tegen 2030. Hoewel DHL zich bewust is van de huidige uitdagingen in de SAF-markt, beschouwt zij deze doelstelling als haalbaar dankzij een inkoopbeleid gericht op langdurige samenwerking met producenten en flexibele afnameopties. Ook bespraken we niet-CO₂-klimaat effecten, zoals condenssporen. DHL bevindt zich hier nog in een leerfase en neemt deel aan pilots en simulaties, maar verwacht op korte termijn hierover nog geen nieuws te kunnen melden. In het vervolg willen we inzetten op een transparantere uitsplitsing van emissies, concretere en kwantificeerbare reductiestrategieën, en voortgang op niet-CO₂-klimaat effecten.

DSV

Wij hebben in het afgelopen najaar met DSV gesproken, met name over de gevolgen van de overname van Schenker. De integratie van Schenker vereist een herberekening van emissiebaselines en doelstellingen, maar de strategische aanpak blijft volgens DSV A/S ongewijzigd. Belangrijke uitdagingen voor DSV A/S zijn scope 3-emissies, de verdere adoptie van SAF en het opschalen van duurzame infrastructuur. DSV vertelde dat ze in zet op partnerships, innovatie en interne financiële mechanismen om voortgang te boeken op dit gebied.

Wij plannen een nieuw gesprek met DSV/AS in, met de focus op nieuwe klimaatdoelen en de consolidatie van best practices tussen Schenker en DSV A/S.

Expeditors International

Ondanks herhaalde contactpogingen, waaronder een poging gericht aan de CEO van Expeditors, is het niet gelukt om een reactie te krijgen van het bedrijf. We sluiten om deze reden de dialoog onsuccesvol af en voegen de onderneming toe aan de escalatielijst. In de eerste helft van 2026 selecteren we een nieuw luchtvaartbedrijf voor engagement.

FedEx

Tijdens de rapportageperiode hebben we contact gelegd met FedEx en een afspraak voor een eerste gesprek is gemaakt. In dit gesprek zullen we verschillende onderwerpen bespreken, waaronder hun klimaatdoelstellingen en het indienen van deze doelstellingen aan het Science Based Targets initiative. Daarnaast staat hun ambitieuze Sustainable Aviation Fuel (SAF) doelstelling centraal, waarbij FedEx streeft naar 30% SAF-gebruik in 2030 en hopen we inzicht krijgen in hun voortgang en aanpak.

Vervolg

In 2026 willen we weer met alle ondernemingen spreken. Bij de planning van gesprekken houden we onder andere rekening met publicatie van het nieuwe duurzaamheidsverslag van de onderneming.

8.4.6.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 8.4.6.2.1 MIJLPALLEN KLIMAATTRANSITIE LUCHTVAART

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 C.H. Robinson Worldwide, Inc.	Verenigde Staten	Luchttransport & Logistiek	6,38						
2 DSV A/S	Denemarken	Luchttransport & Logistiek	6,34						
3 Expeditors International of Washington, Inc.	Verenigde Staten	Luchttransport & Logistiek	6,33						
4 FedEx Corporation	Verenigde Staten	Luchttransport & Logistiek	6,22						
5 Deutsche Post AG	Duitsland	Luchttransport & Logistiek	6,32						

¹ De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de 'Low Carbon Transition'. Ondernemingen met een hogere score zijn meer in lijn met de 'Low Carbon Transition' in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

8.4.6.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 8.4.6.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 8.4.6.3.2 EVALUATIE

		Toelichting	Doelstellingen			
KPI		Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1.	Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
			Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
			Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2.	Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

8.4.7. Thematisch: Klimaattransitie Chemie

De chemiesector is een belangrijke pijler van de wereldeconomie en levert circa 2% van het mondiale BBP. De primaire chemicaliën – ammoniak, methanol en high-value chemicaliën – vormen de basis voor een breed scala aan producten. Tegelijkertijd veroorzaakt de sector aanzienlijke klimaatschade: ongeveer 4% van de wereldwijde CO₂-uitstoot komt uit chemische productie. Zonder verduurzaming zal de productie van primaire chemicaliën én de uitstoot tegen 2050 ruimschoots verdubbelen. Decarbonisering is daarom cruciaal, maar complex, omdat fossiele brandstoffen de benodigde koolstof en waterstof leveren en de diversiteit aan producten en processen het lastig maakt om het ambitieniveau van klimaatdoelen vast te stellen. Waterstofproductie voor ammoniak en methanol is een grote emissiebron waardoor opschaling van met hernieuwbare energie geproduceerde groene waterstof essentieel is. Ook koolstofafvang en -opslag (CCS) kan emissies verlagen, waarbij afgevangen CO₂ opnieuw kan dienen als grondstof. Toch zijn deze technologieën nog niet altijd economisch aantrekkelijk of eenvoudig op te schalen.

8.4.7.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 8.4.7.1.1 DOELSTELLINGEN KLIMAATTRANSITIE CHEMIE

Categorie	Indicatoren
Governance	- De onderneming stelt een bestuurder of bestuurscommissie aan met de verantwoordelijkheid voor het toezicht op het klimaatbeleid. - Beloningsbeleid voor bestuurders is gekoppeld aan klimaatdoelstellingen. - De verantwoordelijke bestuurders hebben voldoende en aantoonbare kennis op het gebied van klimaat.
Beleid	- De onderneming heeft reductiedoelstellingen voor scope 1, 2 en 3 emissies. - De onderneming heeft extern gevalideerde 'science-based' emissiereductie-doelstellingen. - De onderneming heeft een doelstelling voor netto nul uitstoot. - De onderneming heeft een doelstelling voor volledige (hernieuwbare) elektrificatie in de productieprocessen. - De onderneming voert een klimaatscenario-analyse uit die tenminste een 1.5°C scenario omvat.
Strategie	- De onderneming brengt geplande investeringen in lijn met haar klimaatdoelstellingen. - De onderneming stelt een kapitaalallocatieplan op voor CCUS. - De onderneming ontwikkelt een plan voor het uitfasen van langetermijn investeringen in koolstofintensieve activa. - De onderneming ontwikkelt een plan voor het elektrificeren van haar productieprocessen.
Transparantie	- De onderneming rapporteert emissiedata voor scope 1, 2 en 3 emissies. - De onderneming rapporteert aan CDP over haar klimaattransitieplan. - De onderneming maakt onderscheid tussen emissiereductie en -compensatie in haar strategie en doelstellingen. - De onderneming brengt haar lobbybeleid in lijn met de eigen klimaatambities en het Klimaatakkoord van Parijs.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (7.2 en 7.3)
- SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur (9.4)
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2, 12.4 en 12.6)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2 en 13.3)

Samenwerking

Via de Dutch Engagement Coalition (DEC)⁷ gaan we de samenwerking aan met onze Nederlandse branchegenoten. Waar ons engagement met de chemiesector overlapt, voeren we samen de dialoog. In alle dialogen nemen we een actieve rol. Dit kan, zoals bepaald in de 'Terms of Reference' van de DEC als "Lead" of "Active supporting investor". Daarnaast delen we best-practices met elkaar en ontwikkelen we gezamenlijke engagementverwachtingen voor de sector.

⁷ De Dutch Engagement Coalition (DEC) is een groep gelijkgestemde Nederlandse investeerders bestaande uit Achmea IM, APG, a.s.r. asset management, MN, Pensioenfonds Rail & OV, PGGM en Van Lanschot Kempen.

Voortgang

Ecolab

Ecolab Inc. is een Amerikaanse multinational en wereldmarktleider op het gebied van water-, hygiëne- en infectiepreventieoplossingen. Het bedrijf is onderverdeeld in 3 divisies: Global Industry, Global Institutional & Specialty en Global Healthcare & Life Sciences. Via deze bedrijfssegmenten levert het chemische reinigings- en desinfectiemiddelen, systemen voor waterbeheer (Nalco Water) en ongediertebestrijding. Deze producten worden geleverd aan tal van sectoren, zoals de horeca, gezondheidszorg, voedingsmiddelenindustrie en zware industrie. Ecolab is een omvangrijke multinational die actief is in meer dan 170 landen. Ecolab erkent het belang van significante decarbonisatie om de gevolgen van klimaatverandering zoveel mogelijk te mitigeren. De onderneming onderstreept deze commitment met door de SBTi gevalideerde reductiedoelstellingen voor de korte, middellange en lange termijn, waarbij zij streeft naar net-zero in 2050. Hoewel deze doelstellingen getuigen van goede intenties, is de haalbaarheid ervan onzeker, met name omdat ketenemissies 96% van het totale emissieprofiel beslaan en moeilijker te reduceren zijn dan emissies uit de eigen bedrijfsoperaties (scope 1 en 2). Uit de rapportage van Ecolab wordt niet duidelijk hoe de onderneming dit wil aanpakken. In onze engagement met Ecolab gaan we daarom verder in op de mogelijkheden voor scope 3-reductie en zullen we de onderneming vragen hierover helder te rapporteren. De dialoogreeks met Ecolab wordt gecoördineerd via het Dutch Engagement Coalition (DEC) verband. In januari 2026 wordt de brief naar de onderneming verstuurd, waarna we richten op het starten van de engagement in H1 2026.

Linde

Linde is een van oorsprong Duitse onderneming die in 2018 fuseerde met Praxair (VS) tot het huidige bedrijf Linde plc, met een statutaire zetel in Ierland. Het bedrijf is 's werelds grootste leverancier van industriële en medische gassen en gasmengsels. Het produceert en verkoopt gassen zoals zuurstof, stikstof, argon, waterstof en helium voor uiteenlopende sectoren, waaronder de staalindustrie, chemische industrie, gezondheidszorg en elektronica. Naast gaslevering ontwerpt en bouwt de engineeringdivisie grootschalige industriële installaties voor gasverwerking. Linde is actief in ongeveer 100 landen en speelt een belangrijke rol in de transitie naar schone energie via grootschalige waterstofprojecten en technologieën voor koolstofafvang. Linde is van plan fors te investeren in interne decarbonisatie, met als doel

minstens USD 3 miljard tegen 2028. Mede hierdoor ligt het bedrijf op koers om zijn door de Science Based Targets initiative (SBTi) gevalideerde doelstelling van 35% emissiereductie in 2035 te halen. Hoewel dit investeringskapitaal onder andere moet worden ingezet om productielocaties te decarboniseren en het gebruik van groene brandstoffen en energie te stimuleren, is niet duidelijk waar deze middelen precies naartoe gaan. Daarnaast richt het bedrijf zich uitsluitend op scope 1- en 2-emissies, terwijl de ketenemissies (scope 3) minimaal de helft van het totale emissieprofiel vormen. In onze engagement met Linde zullen we daarom extra aandacht besteden aan het belang van het formuleren van scope 3-doelstellingen.

In het eerste gesprek met Linde, presenteerde het bedrijf een sterke vooruitgang op klimaattransitie met een 6,2% reductie van absolute broeikasgasemissies ten opzichte van 2021, waarmee het op koers ligt voor zijn door SBTi gevalideerde doelstelling van 35% emissiereductie in 2035. Het bedrijf heeft zijn duurzame elektriciteitsverbruik verhoogd naar 47%. Linde heeft een formeel Klimaattransitieplan gepubliceerd en streeft naar klimaatneutraliteit in 2050. Een belangrijk aandachtspunt voor het vervolg van onze dialoog betreft scope 3 emissiedoelstellingen. Het bedrijf geeft aan dat deze minder relevant zouden zijn, terwijl externe bronnen suggereren dat scope 3 emissies meer dan de helft van de totale koolstofvoetafdruk bij Linde kunnen uitmaken. Hoewel de onderneming heeft aangekondigd dat scope 3 doelstellingen in 2026 zullen volgen, betekent dit wel enige vertraging ten opzichte van eerdere aankondigingen. Daarnaast bieden de rapporten van Linde nog beperkte informatie over fysieke klimaatrisico's en concrete adaptatiemaatregelen. In ons volgende gesprek zullen we deze verbeterpunten adresseren.

Givaudan

PPG Industries is een Amerikaanse onderneming en een van 's werelds grootste leveranciers van coatings en verven. Het bedrijf rapporteert haar activiteiten over 3 bedrijfssegmenten: architectonische coatings, prestatiecoatings en industriële coatings. Via deze segmenten verkoopt PPG een breed scala aan producten, variërend van bekende consumentenmerken Sigma en Histor tot geavanceerde coatings voor de lucht- en ruimtevaart en de automobielenindustrie. Het concern is actief in meer dan 70 landen en richt zich op het leveren van beschermende en functionele oppervlakteoplossingen aan sectoren zoals de bouw, consumentenproducten, industrie en transport. PPG committeert zich op dit moment uitsluitend aan emissiereductiedoelstellingen voor 2030. Hoewel

deze doelstellingen extern gevalideerd zijn door het Science Based Targets initiative en in lijn met het 1,5-gradenscenario uit het klimaatakkoord van Parijs, ontbreken concrete langetermijndoelstellingen. Daarnaast maakt PPG's rapportage niet inzichtelijk hoe de gestelde reductiedoelstellingen behaald zullen worden en welke investeringen daarvoor nodig zijn. In onze engagement met PPG zullen we de onderneming daarom vragen om langetermijndoelstellingen te formuleren en helder te rapporteren over de plannen voor deze doelen. In december 2025 hebben wij een brief naar PPG Industries gestuurd met het verzoek tot het opstarten van een dialoog over de klimaattransitie. We hebben een bevestiging ontvangen van het bedrijf en plannen een gesprek in voor februari 2026.

PPG Industries

PPG Industries is een Amerikaanse onderneming en een van 's werelds grootste leveranciers van coatings en verven. Het bedrijf rapporteert haar activiteiten over 3 bedrijfssegmenten: architectonische coatings, prestatiecoatings en industriële coatings. Via deze segmenten verkoopt PPG een breed scala aan producten, variërend van bekende consumentenmerken Sigma en Histor tot geavanceerde coatings voor de lucht- en ruimtevaart en de automobielenindustrie. Het concern is actief in meer dan 70 landen en richt zich op het leveren van beschermende en functionele oppervlakteoplossingen aan sectoren zoals de bouw, consumentenproducten, industrie en transport. PPG committeert zich op dit moment uitsluitend aan emissiereductiedoelstellingen voor 2030. Hoewel deze doelstellingen extern gevalideerd zijn door het Science Based Targets initiative en in lijn met het 1,5-gradenscenario uit het klimaatakkoord van Parijs, ontbreken concrete langetermijndoelstellingen. Daarnaast maakt PPG's rapportage niet inzichtelijk hoe de gestelde reductiedoelstellingen behaald zullen worden en welke investeringen daarvoor nodig zijn. In onze engagement met PPG zullen we de onderneming daarom vragen om langetermijndoelstellingen te formuleren en helder te rapporteren over de plannen voor deze doelen. In december 2025 hebben wij een brief naar PPG Industries gestuurd met het verzoek tot het opstarten van een dialoog over de klimaattransitie. We hebben een bevestiging ontvangen van het bedrijf en plannen een gesprek in voor februari 2026.

RPM International

RPM International Inc. is een Amerikaanse multinational met het hoofdkantoor in Medina, Ohio, gespecialiseerd in de productie van coatings, kitten en bouwmaterialen. Het bedrijf bedient zowel de industriële als de consumentenmarkt via 3 hoofdsegmenten: bouwproducten, prestatiecoatings en consumentenproducten. De onderneming is

actief in 170 landen en behoort wereldwijd tot de grootste spelers op het gebied van oppervlaktebescherming. De rapportage van RPM over haar klimaatstrategie is beperkt en bevat weinig details over hoe klimaatbeleid is verankerd in het bestuur en welke stappen worden ondernomen om bedrijfsoperaties te decarboniseren. RPM heeft uitsluitend kortetermijnreductiedoelstellingen opgesteld die enkel betrekking hebben op de eigen operaties en geen rekening houden met emissies in de toeleveringsketen. Bovendien zijn de doelstellingen voor scope 1 en 2 niet extern gevalideerd, door bijvoorbeeld het Science Based Targets initiative. Op deze punten loopt het bedrijf achter op zijn branchegeenoten. In onze dialoog met RPM willen we daarom het belang van een langetermijnstrategie met bijbehorende doelstellingen benadrukken en de onderneming vragen om hier concrete stappen in te zetten, zodat een inhaalslag gemaakt kan worden ten opzichten van concurrenten. In december 2025 hebben wij een brief naar RPM International gestuurd met het verzoek tot het opstarten van een dialoog over de klimaattransitie. We hebben nog geen bevestiging ontvangen van het bedrijf.

Vervolg

Begin 2026 willen we alle engagementbrieven uitgestuurd hebben en met alle ondernemingen een eerste gesprek voeren.

8.4.7.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 8.4.7.2.1 MIJLPALLEN KLIMAATTRANSITIE CHEMIE

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Ecolab Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	5,45						
2 Linde PLC	Verenigd Koninkrijk	Chemicaliën	4,46						
3 Givaudan SA	Zwitserland	Chemicaliën	5,90						
4 PPG Industries, Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	5,58						
5 RPM International Inc.	United States	Chemicaliën	5,58						

¹ De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de 'Low Carbon Transition'. Ondernemingen met een hogere score zijn meer in lijn met de 'Low Carbon Transition' in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

8.4.7.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 8.4.7.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 8.4.7.3.2 EVALUATIE

		Toelichting	Doelstellingen			
KPI		Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1.	Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
			Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	80%	nee
			Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2.	Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

8.4.8. Thematisch: Nature Action

De natuur en uit de natuur voortkomende producten en diensten zijn van grote waarde. Meer dan de helft van het mondiale bruto binnenlands product is afhankelijk van de natuur en haar diensten. De schade die de afgelopen decennia aan de natuur is toegebracht brengt ook de beschikbaarheid van producten en diensten uit de natuur in gevaar. De biodiversiteit, de veelheid van soorten planten en dieren, is van groot belang voor het in gezonde toestand houden van ecosystemen. Bij de afname van biodiversiteit komt het functioneren van ecosystemen in gevaar. Hierdoor kan de beschikbaarheid van vruchtbare grond, de natuurlijke zuivering van water en de bestuiving van gewassen verminderen. Omdat veel ondernemingen voor hun producten en diensten afhankelijk zijn van genoemde ecosysteemdiensten, is verlies van biodiversiteit een materieel risico voor die ondernemingen en ook voor de beleggers in deze ondernemingen. Voor beleggers is het van groot belang de risico's rond het verlies van biodiversiteit te kennen en daar actie op te ondernemen.

Zo kunnen beleggers de dialoog aangaan met de ondernemingen waarin zij beleggen over welke risico's deze ondernemingen zien en welke stappen zij kunnen zetten om de impact op verlies van biodiversiteit te beperken. Het internationale investor engagement programma 'Nature Action 100' biedt de mogelijkheid om in samenwerking met andere beleggers, het gesprek over biodiversiteitsrisico's aan te gaan met ondernemingen in de beleggingsportefeuille.

Nature Action 100 heeft tot doel om ondernemingen aan te sporen om het verlies van natuur en biodiversiteit te beperken en waar mogelijk het verlies te herstellen. Dit om de financiële risico's te reduceren en de economische belangen van investeerders op langetermijn te beschermen.

8.4.8.1. Overzicht

Het beschermen van natuur en biodiversiteit staat in dit engagementthema centraal. Met het Global Biodiversity Framework als leidraad is het hoofddoel van het engagement: behoud van biodiversiteit, in 6 onderdelen uitgewerkt, zoals beschreven in de tabel doelstellingen biodiversiteit hieronder. We hebben ons voor dit thema aangesloten bij het internationale engagement programma 'Nature Action 100' (NA-100) en stellen daarom ook de gezamenlijk gestelde doelen van NA-100 centraal. Met behulp van deze doelen worden de ondernemingen aangespoord om

een systematische, op de lange- termijn gerichte aanpak te ontwikkelen om de risico's rond verlies van biodiversiteit aan te pakken. Met het werken aan die doelen kunnen ondernemingen bijdragen aan het realiseren van de internationale beleidsdoelen ten aanzien van behoud en herstel van biodiversiteit⁸.

Doel van het thema

De volgende engagementdoelen zijn opgesteld voor dit thema:

TABEL 8.4.8.1.1 DOELSTELLINGEN NATURE ACTION

Categorie ¹	Indicatoren
Governance	Het bestuur van de onderneming heeft een duidelijke rol bij het analyseren, beoordelen en beheren van natuur-gerelateerde afhankelijkheid, impact, risico's en kansen.
Ambitie	De onderneming committeert zich publiekelijk aan het beperken van verlies van biodiversiteit en aan het bijdragen aan herstel van biodiversiteit².
Analyse	- De onderneming maakt een analyse van de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies en daaraan verbonden risico's en kansen in de hele waardeketen. - De onderneming maakt deze analyse openbaar.
Doelen stellen	- De onderneming stelt tijdsgebonden, context-specifieke, wetenschappelijk onderbouwde doelen vast, gebaseerd op de impact en afhankelijkheidsanalyse. - De onderneming rapporteert jaarlijks over de voortgang ten opzichte van deze doelen.
Implementatie	- De onderneming ontwikkelt een plan van aanpak om de doelen te bereiken. - De onderneming maakt dit plan ook bekend in de jaarlijkse rapportage.

⁸ Zie voor de internationale doelen het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (cbd.int)

Categorie ¹	Indicatoren
Samenwerking	De onderneming werkt samen met relevante externe partijen in de hele waardeketen, zoals sectororganisaties, beleidsmakers, maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van lokale gemeenschappen.

¹ Deze doelen zijn een vereenvoudigde vertaling van de NA-100 doelen: Investor Expectations – Nature Action 100

² Het bijdragen aan behoud en herstel van ecosystemen betreft de doelstelling van het Global Biodiversity Framework om uiterlijk in 2030 het verlies van biodiversiteit te stoppen en te werken aan herstel.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2, 12.6)
- SDG 14: Leven in het water (14.1)
- SDG 15: Leven op het land (15.2, 15.5)

Geselecteerde ondernemingen

De uitvoerende organisaties van het Nature Action 100 programma hebben voor dit engagementprogramma 100 ondernemingen geselecteerd die grote impact hebben op het verlies van biodiversiteit⁹. Hiertoe hebben ze gebruik gemaakt van de gegevens van een aantal biodiversiteitsimpact-data specialisten¹⁰. Achmea IM heeft bij aanmelding voor deelname aan het programma de voorkeur opgegeven voor een aantal ondernemingen die voorkomen in de beleggingsportefeuille. Daarvan zijn in eerste instantie de volgende ondernemingen aan ons toegewezen: **Corteva, FMC Corp., Marubeni, Mitsui Co., Nutrien en WH Group**. Vanaf de tweede helft van 2024 nemen we ook deel aan de dialogen met **Conagra Brands, Target Corp. en PepsiCo**.

Samenwerking

Ook in de tweede helft van 2025 vonden weer een aantal gesprekken plaats in het kader van het Nature Action 100 programma. In oktober publiceerde Nature Action 100 het eerste voortgangsrapport¹¹. En in November werkten we samen met de vermogensbeheerders Green Century en Allianz Global Investors (Allianz GI) rond het indienen van een aandeelhoudersresolutie bij PepsiCo. Green Century diende een resolutie in die de onderneming vraagt om een onderzoek te doen en te publiceren naar impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies. Achmea IM en Allianz GI steunden de resolutie als mede-

indieners (co-filers). Een gesprek met PepsiCo over de resolutie en voorwaarden voor het eventueel intrekken van de resolutie heeft inmiddels plaatsgevonden en de onderneming toonde zich bereid om stappen in de gewenste richting te overwegen. Een definitief voorstel moet nog volgen.

Voortgang thema

In de tweede helft van 2025 hebben we weer een aantal ondernemingen gesproken. Hieronder een kort verslag van de gesprekken en relevante ontwikkelingen.

Corteva

In juli hadden we een derde gesprek met Corteva. We spraken over het maken van een materialiteitsanalyse en welke data bruikbaar zijn voor analyse van de impact op biodiversiteit. We benadrukten nogmaals het belang van een impact analyse, omdat steeds meer beleggers zo'n analyse verwachten. Voor Corteva is de transitie naar productie van zogenaamde bio-control middelen ofwel biologische bestrijdingsmiddelen, een belangrijke manier om de negatieve impact op de natuur te reduceren. Dit zijn producten die gebruikmaken van natuurlijke vijanden van plagen, zoals bacteriën, schimmels, virussen, of insecten. In oktober kondigde Corteva aan de onderneming te gaan splitsen in een deel (new Corteva) dat bestrijdingsmiddelen produceert, en een nieuwe onderneming die zich richt op de productie en ontwikkeling van zaden. Welke naam het zaadbedrijf krijgt is nog niet bekend. Wat de splitsing betekent voor de duurzaamheidsstrategie en impact willen we in een volgend gesprek bespreken.

PepsiCo

In november spraken we voor de tweede keer met PepsiCo. De onderneming heeft een nieuwe "nature page" toegevoegd aan hun ESG-rapportage en hanteert een risk-based aanpak voor natuur- en duurzaamheidsdoelen. De onderneming bereidt

⁹ www.natureaction100.org/companies

¹⁰ Met behulp van de impactdata is gestreefd naar de selectie van de 100 ondernemingen met 'de meeste negatieve impact'. Omdat deze impact data nog nieuw en volop in ontwikkeling zijn, is deze claim wellicht niet geheel 'absoluut'. Vast staat wel dat het gaat om 100 ondernemingen die allen een heel grote impact hebben en daarom heel relevant voor dit engagement programma.

¹¹ www.natureaction100.org/nature-action-100-releases-its-first-status-report-showcasing-initiative-progress-and-investor-insights

zich voor op Europese CSRD-wetgeving en stemt duurzaamheidsdoelen af op veranderende regelgeving. Op het gebied van regeneratieve landbouw werkt PepsiCo samen met sectorgenoten en leveranciers. Ook werkt PepsiCo aan betere traceerbaarheid van grondstoffen. Echter, de onderneming wilde in het gesprek nog geen concrete toezeggingen doen ten aanzien van het uitvoeren van – en rapporteren over – een biodiversiteitsrisico- en impact analyse. Daarom hebben we, zoals hierboven onder 'samenwerking' al genoemd, eind november als mede-indiener een aandeelhoudersresolutie ingediend bij Pepsi, die de onderneming vraagt om een dergelijke impact en risico-analyse uit te voeren en daarover verslag uit te brengen.

Vervolg

In de eerste helft van 2026 willen we opnieuw met een aantal ondernemingen spreken. En met PepsiCo wordt het gesprek voortgezet over de ingediende aandeelhoudersresolutie.

8.4.8.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 8.4.8.2.1 MIJLPALEN NATURE ACTION

	Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1	Corteva agriscience	Verenigde Staten	Chemicaliën	BBB						
2	FMC Corporation	Verenigde Staten	Chemicaliën	A						
3	Nutrien Ltd.	Canada	Chemicaliën	AA						
4	PepsiCo, Inc.	Verenigde Staten	Dranken	BBB						
5	Conagra Brands, Inc.	Verenigde Staten	Voedselproducten	AA						
6	Target Corporation	Verenigde Staten	Consumentengoederen Distributie & Retail	AA						

¹ MSCI ESG score

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialogo onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

8.4.8.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben ondernemingen ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 8.4.8.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 8.4.8.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	83%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	50%	nee

8.4.9. Thematisch: Preventie Mensenrechtenrisico's

Mensenrechten staan al geruime tijd volop in de belangstelling. In Nederland heeft het IMVB-convenant voor de pensioenfondsen een belangrijke rol gespeeld bij het structureel agenderen van dit onderwerp. Toch zijn er nog diverse gebieden waarop zowel ondernemingen als institutionele beleggers verdere stappen kunnen zetten. Voorbeelden hiervan zijn landrechten van lokale gemeenschappen, vakbondsvrijheid en veiligheid op de werkvloer. In ons normatieve engagementprogramma voeren we engagement met ondernemingen die betrokken zijn bij mensenrechtencontroverses met als doel deze controverses te verhelpen. Er zijn echter ook veel stappen op gebied van preventie, die ondernemingen met een hoge blootstelling aan mensenrechtenrisico's kunnen nemen om daadwerkelijke betrokkenheid bij mensenrechtencontroverses te voorkomen. Dit engagementthema richt zich daarom op het verbeteren van preventie van mensenrechtenrisico's. Daarbij nemen we ook arbeidsrechten expliciet mee, aangezien arbeidsrechten onlosmakelijk verbonden zijn met mensenrechten. In dit engagement gaan we de dialoog aan met bedrijven om ervoor te zorgen dat het onderwerp mensenrechten stevig op de agenda staan. Het doel is dat bedrijven beter inzicht krijgen in de risico's op dit gebied en passende maatregelen nemen om controverses te voorkomen.

8.4.9.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 8.4.9.1.1 DOELSTELLINGEN PREVENTIE MENSENRECHTENRISICO'S

Categorie	Indicatoren
Governance	- De onderneming belegt verantwoordelijkheid voor mensenrechten op bestuursniveau. - Beloningsbeleid voor bestuurders is gekoppeld aan het behalen van aan mensenrechten gerelateerde doelen.
Beleid	- De onderneming integreert mensenrechtenrisico's in haar bredere risicomanagementsystemen. - De onderneming selecteert en monitort haar zakelijke relaties met aandacht voor hun mensenrechtenprestaties. - De onderneming implementeert verantwoord inkoopbeleid en houdt rekening met mensenrechten in de contractvoorwaarden.
Samenwerking	- De onderneming communiceert de eisen en verwachtingen van haar mensenrechtenbeleid met werknemers, leveranciers en andere stakeholders. - De onderneming biedt training over mensenrechten aan werknemers en zakelijke relaties. - De onderneming voert collectieve onderhandelingen met werknemers in goed vertrouwen, waarbij zij tijdig informatie uitwisselt, regelmatige onderhandelingsessies organiseert en streeft naar een voor beide partijen aanvaardbare overeenkomst.
Monitoring & Transparantie	- De onderneming monitort de implementatie van haar mensenrechtenbeleid en neemt waar nodig corrigerende acties, met betrokkenheid van werknemers. - De onderneming brengt haar toeleveringsketen in kaart en maakt deze openbaar, inclusief leveranciers tot op bron- of productieniveau en belangrijke locaties.

Samenwerking

Via de Dutch Engagement Coalition (DEC)¹² gaan we de samenwerking aan met onze Nederlandse branchegeenoten. Dat doen we binnen dit thema in de dialogen met bedrijven die door alle deelnemende beleggers zijn geïdentificeerd als structureel betrokken bij mensenrechten- en arbeidsrechtencontroverses. In alle dialogen nemen we een actieve rol. Dit kan, zoals bepaald in de 'Terms of Reference' van de DEC als "Lead" of "Active supporting investor". Daarnaast delen

we best-practices met elkaar en ontwikkelen we gezamenlijke engagementverwachtingen.

Daarnaast gaan we ook de samenwerking aan met internationale branchegeenoten via onze deelname aan de Investor Alliance for Human Rights (IAHR), een initiatief van het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR). IAHR coördineert onder andere in samenwerking met WBA engagement met bedrijven die voorkomen in de Corporate Human Rights Benchmark 2.0 (CHRB 2.0)³.

¹² De Dutch Engagement Coalition (DEC) is een groep gelijkgestemde Nederlandse investeerders bestaande uit Achmea IM, APG, a.s.r. asset management, MN, Pensioenfonds Rail & OV, PGGM en Van Lanschot Kempen.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 8: Waardig werk en economische groei (8.5, 8.7, 8.8)
- SDG 10: Ongelijkheid verminderen (10.2, 10.3)
- SDG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten (16.3, 16.6, 16.10)

Voortgang

Amazon.com

Amazon.com Inc. is een Amerikaanse multinational en een van 's werelds grootste technologie- en e-commercebedrijven. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Seattle, richt zich op online detailhandel, cloudcomputing, digitale content en logistieke dienstverlening. De activiteiten zijn ondergebracht in segmenten zoals Online Stores, Amazon Web Services (AWS), abonnementen en advertentiediensten. Amazon is wereldwijd actief in tientallen landen, waaronder Nederland. Het bedrijf bedient zowel consumenten als bedrijven en speelt een centrale rol in de mondiale digitale economie. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met Amazon over arbeidsomstandigheden. In deze dialoog treden wij op als 'lead investor'. Hoewel we de verbeteringen op dit terrein van de afgelopen jaren waarderen, zien we blijvende mensenrechten- en financiële risico's door herhaaldelijke controverses rondom werkdruk, veiligheid en vrijheid van vereniging in distributiecentra. Daarom gaan wij het gesprek aan om de wereldwijde implementatie van het arbeidsrechtenbeleid verder te bevorderen. In november 2025 hebben wij een brief naar Amazon gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Amazon heeft de ontvangst van de brief bevestigd en er staat een eerste gesprek gepland voor april 2026.

Banco Santander

Banco Santander is een Spaanse bank en een van 's werelds grootste financiële instellingen. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Madrid, biedt een breed pakket aan financiële diensten, waaronder retail- en zakelijk bankieren, corporate & investment banking, vermogensbeheer en betalingsdiensten. Santander is actief in Europa, Noord- en Zuid-Amerika en bedient wereldwijd miljoenen particuliere, zakelijke en institutionele klanten via fysieke vestigingen en digitale platforms. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met Banco Santander

over mensenrechtenrisico's rond projectfinanciering, met speciale aandacht voor landrechten. In deze dialoog treden wij op als 'supporting investor'. Wij zien risico's op landonteigening, gedwongen verhuizing en beperkte toegang tot herstel, zoals blijkt uit controverses rond onder andere de Jadar-mijn in Servië en het Ituango-project in Colombia. Als beleggers verwachten wij dat gefinancierde projecten voldoen aan internationale normen zoals de UNGP's en OECD-richtlijnen. Daarom gaan wij in gesprek met Banco Santander over hoe dit wordt geborgd via beleid, due-diligenceprocessen en monitoring in hoogrisico-gebieden. In oktober 2025 hebben wij een brief aan Banco Santander gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Het bedrijf heeft de ontvangst van de brief nog niet bevestigd. We hebben daarom een herinnering verstuurd.

Inditex

Inditex is een Spaanse modegroep en een van 's werelds grootste spelers in de kledingretail. Het concern ontwerpt, produceert en verkoopt mode voor verschillende doelgroepen via bekende merken zoals Zara, Pull&Bear, Massimo Dutti, Bershka, Stradivarius en Oysho. Inditex is actief in tientallen landen wereldwijd en bereikt miljoenen klanten via een uitgebreid netwerk van fysieke winkels en digitale verkoopkanalen. Samen met andere beleggers uit de Investor Alliance for Human Rights (IAHR) gaan wij in dialoog met Inditex over het belang van een sterk mensenrechtenbeleid en transparante due-diligenceprocessen. In deze dialoog treden wij op als 'lead investor'. Dit doen wij aan de hand van de uitkomsten van de Corporate Human Rights Benchmark 2.0 (CHRB 2.0) van de World Benchmarking Alliance (WBA) die begin 2026 zal worden gepubliceerd. De bij IAHR betrokken beleggers verwachten van bedrijven dat zij duidelijke en publiek toegankelijke mensenrechtencommitments publiceren, inzicht geven in robuuste processen voor mensenrechten due diligence, en transparante mechanismen bieden die herstel van mensenrechtencontroverses mogelijk maken. In oktober 2025 is er vanuit de IAHR een brief verstuurd aan Inditex waarin de onderneming werd gevraagd gebruik te maken van de feedbackperiode voor CHRB 2.0 die WBA biedt. Inditex heeft niet gereageerd op deze brief. Na publicatie van CHRB 2.0 zullen wij de onderneming een verzoek sturen tot het starten van een dialoog.

McDonald's

McDonald's is een Amerikaanse multinationale fastfoodketen en een van 's werelds bekendste horecamerken. Het bedrijf exploiteert restaurants die een breed assortiment aan maaltijden en dranken aanbieden, waaronder hamburgers, friet,

ontbijtproducten en desserts. McDonald's is actief in meer dan honderd landen en bedient dagelijks miljoenen consumenten via een wereldwijd netwerk van restaurants, drive-thru's en digitale bestelkanalen. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met McDonald's over arbeidsomstandigheden en arbeidsrechten. Onze analyse wijst op herhaaldelijke controverses, waaronder zorgen rond gezondheid en veiligheid van werknemers, discriminatie, diversiteit, en vrijheid van vereniging en collectieve onderhandeling. Ook zijn er ernstige aantijgingen van seksuele intimidatie, genderdiscriminatie en onbetaalde overuren in meerdere landen. Hoewel McDonald's relevante beleidskaders heeft opgesteld en zich conformeert aan internationale standaarden zoals de UNGP's, zien wij aanhoudende mensenrechten- en financiële risico's. Daarom gaan wij het gesprek aan om de wereldwijde implementatie van het arbeidsrechtenbeleid verder te bevorderen. In december 2025 hebben wij een brief aan McDonald's gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. McDonald's heeft de brief nog niet bevestigd.

Starbucks

Starbucks is een Amerikaanse koffiehuisketen en een van 's werelds grootste spelers in de koffiesector. Het bedrijf, met hoofdkantoor in Seattle, is gespecialiseerd in de inkoop, branding en verkoop van koffie, thee en aanverwante producten. Starbucks is wereldwijd actief en bedient miljoenen klanten via een uitgebreid netwerk van vestigingen, aangevuld met digitale platforms en retailproducten voor thuisgebruik. Samen met andere Nederlandse vermogensbeheerders uit de Dutch Engagement Coalition gaan wij in dialoog met Starbucks over arbeidsverhoudingen en arbeidsrechten. Onze analyse vond meer dan honderd zaken over oneerlijke arbeidspraktijken bij de Amerikaanse toezichthouder voor arbeidsverhoudingen, werknemersacties, stakingen en protesten. In december 2025 werd er in 130 Amerikaanse steden door Starbucks medewerkers gestaakt. 3 jaar na de eerste succesvolle vakbondsverkiezing in de Verenigde Staten is er nog steeds geen collectieve overeenkomst bereikt, wat wijst op aanhoudende spanningen in de arbeidsverhoudingen. Hoewel Starbucks stappen heeft gezet—zoals een onafhankelijke beoordeling van werkomstandigheden en een nationaal arbeidsverhoudingen team—blijven de uitdagingen in de Verenigde Staten groot. Daarom gaan wij het gesprek aan om Starbucks ertoe te bewegen haar toezeggingen op het gebied van goede arbeidsverhoudingen wereldwijd in de praktijk te brengen. In december 2025 hebben wij een brief aan Starbucks gestuurd met het verzoek tot het

starten van een dialoog. Starbucks heeft de brief nog niet bevestigd.

Uber Technologies

Uber is een Amerikaans technologiebedrijf en aanbieder van online platforms voor mobiliteits- en bezorgingsdiensten. Het bedrijf, met hoofdkantoor in San Francisco, ontwikkelt digitale platforms waarmee consumenten ritten, maaltijden en andere diensten kunnen bestellen. Uber is wereldwijd actief en verbindt via zijn apps chauffeurs en bezorgers met klanten, waarbij het opereert op het snijvlak van technologie, transport en dienstverlening. In 2023 en 2024 diende Achmea Investment Management een aandeelhoudersvoorstel in bij Uber, waarin het bedrijf werd gevraagd de veiligheidsrisico's voor chauffeurs beter in kaart te brengen en deze vervolgens effectiever aan te pakken. In het hieropvolgende jaar heeft Uber verschillende verbeteringen doorgevoerd in de veiligheidsrapportage en in functies binnen de app die de veiligheid van chauffeurs moeten vergroten. Desondanks wordt Uber nog steeds beschuldigd van ondermaatse veiligheidsmaatregelen en is het bedrijf regelmatig onderwerp van rechtszaken en negatieve media-aandacht. Samen met andere beleggers die zijn aangesloten bij het Interfaith Center for Corporate Responsibility hervatten wij daarom de dialoog met Uber over het belang van robuuste rapportage en een effectieve aanpak van veiligheidsrisico's voor chauffeurs. In deze dialoog treden wij op als 'lead investor'. In november 2025 hebben wij een brief aan Uber gestuurd met het verzoek tot het starten van een dialoog. Uber heeft de ontvangst van de brief bevestigd maar er moet nog een gesprek worden gepland.

Vervolg

Begin 2026 willen we alle engagementbrieven uitgestuurd hebben en met alle ondernemingen een eerste gesprek voeren.

8.4.9.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 8.4.9.2.1 MIJLPALLEN PREVENTIE MENSENRECHTENRISICO'S

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Banco Santander S.A.	Spanje	Gediversifieerde banken	AA						
2 McDonald's Corp.	Verenigde Staten	Fastfoodrestaurants	A						
3 Starbucks Corporation	Verenigde Staten	Fastfoodrestaurants	A						
4 Uber Technologies, Inc.	Verenigde Staten	Ritdelen & mobiliteitsdiensten	AA						
5 Industria de Diseno Textil, S.A.	Spanje	Kledingdetailhandel	AA						
6 Amazon.com, Inc.	Verenigde Staten	E-commerce	BBB						

¹ MSCI ESG score

LEGENDA MIJLPALLEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

8.4.9.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 8.4.9.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 8.4.9.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	83%	nee
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

8.4.10. Thematisch: Waterimpact en -afhankelijkheid

Waterbeheer is een steeds belangrijker thema binnen duurzaam ondernemingsbeleid. Bedrijven erkennen water inmiddels als materieel onderwerp en stellen doelen, zoals het realiseren van duurzaam waterbeheer op alle productielocaties in gebieden met waterschaarste. Toch blijkt uit onderzoek met onder andere WWF en Deltares dat de vertaling van beleid naar concrete resultaten in lokale stroomgebieden nog in de kinderschoenen staat¹³. Ook activiteiten dichtbij huis, zoals in het stroomgebied van de Rijn, vragen om een aanpak die verder gaat dan generieke doelstellingen. Hoewel veel ondernemingen kwantitatieve doelen formuleren voor hun eigen operaties, blijft het aspect van waterkwaliteit vaak onderbelicht. Ook het gebruik van toekomstgerichte scenario's om watergerelateerde risico's te beoordelen is nog beperkt. Effectief waterbeheer vereist daarom een lokale benadering, waarbij bedrijven niet alleen hun eigen impact in kaart brengen, maar ook samenwerken met andere gebruikers binnen het stroomgebied. Dit vraagt om betrokkenheid bij lokaal waterbestuur, gezamenlijke monitoring van waterkwaliteit en transparante rapportage over voortgang en uitdagingen. Door zo'n context-specifieke aanpak kunnen bedrijven bijdragen aan het behoud van vitale watersystemen en tegelijkertijd hun eigen operationele risico's beperken.

8.4.10.1. Overzicht

Doel van het thema

TABEL 8.4.10.1.1 DOELSTELLINGEN WATERIMPACT EN -AFHANKELIJKHEID

Categorie	Indicatoren
Governance	Aantoonbaar bespreken van watermanagement in het bestuur en integratie van het thema in het risicomanagement. In het bijzonder met aandacht voor: • lokale stakeholders; • klimaatscenario's; • de toeleveringsketen; • het in kaart brengen van waterrisico's voor de meest belangrijke stroomgebieden.
Beleid	Formuleren van contextuele doelen voor duurzaam waterbeheer, met aandacht voor: • de problematiek in lokale stroomgebieden; • waterkwantiteit; • waterkwaliteit; • meenemen van toekomstgerichte scenario's voor risicobeoordeling; • zowel de impact en de afhankelijkheden van de onderneming ten aanzien van water.
Implementatie & monitoring	• Vertalen van beleid naar concrete, lokaal relevante acties in de meest relevante stroomgebieden. • Het regelmatig monitoren van voortgang en uitdagingen op locatie, ook in eigen bedrijfsvoering.
Samenwerking in de keten	Actief samenwerken met andere watergebruikers binnen a) stroomgebieden en b) de toeleveringsketen om waterrisico's te beperken en vitale watersystemen te behouden.
Transparantie	Transparant rapporteren over: • waterdoelen en hun voortgang • de uitkomsten van scenarioanalyses • de belangrijkste stroomgebieden voor de onderneming • de samenwerking met lokale overheden, stakeholders en de toeleveringsketen

Sustainable Development Goals

Dit engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 6: Schoon water en sanitair (6.3, 6.4, 6.5 en 6.6)

- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.4)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2, 13.3)
- SDG 14: Leven in het water (14.a)

¹³ Nieuw rapport over watergerelateerde aanbevelingen voor verantwoord beleggen: <https://www.achmeainvestmentmanagement.nl/institutioneel/artikelen/nieuws/2024/09/nieuw-rapport-over-watergerelateerde-aanbevelingen-voor-verantwoord-beleggen>

Samenwerking

In deze engagement werken we nauw samen met NN Group bij de uitvoering van de engagement en bundelen van kennis. Daarnaast werken we nauw samen met het Valuing Water Finance Initiative¹⁴. Zo sluiten we aan bij de doelstellingen van dit initiatief en trekken we samen op met de internationale investeerders uit dit netwerk op om het thema water op de kaart te zetten.

Selectie ondernemingen

Voor de selectie van ondernemingen hebben we een screening uitgevoerd. In deze screening is gekeken naar relevante sectoren, ondernemingen in de portefeuille en de prestaties van deze ondernemingen op het thema water. Ook hebben we onderzocht welke onderneming in belangrijke stroomgebieden, zoals de Rijn, activiteiten hebben. Op basis van deze screening hebben we de hieronder besproken ondernemingen geselecteerd. In deze selectie is de nadruk gelegd op de chemische industrie, en aanverwante sectoren. We zien dat deze ondernemingen een belangrijke impact op het gebied van water hebben en ook zeer van water afhankelijk zijn voor hun productieprocessen.

Voortgang

BASF

In de eerste helft van 2025 hadden wij een nuttig gesprek met BASF over hun watermanagementstrategie. BASF heeft voortgang geboekt op hun doelstelling om op alle relevante locaties duurzaam watermanagement te implementeren. In 2023 lag de implementatiegraad op 70%, maar door de update naar Aqueduct 4 kwamen er circa 20 nieuwe waterstresslocaties bij, waardoor de huidige voortgang rond 65% ligt. BASF maakt gebruik van gevestigde risicobeoordelingsinstrumenten zoals WRI Aqueduct om waterstress wereldwijd in kaart te brengen. Desondanks blijven belangrijke aandachtspunten bestaan. BASF rapporteert voornamelijk op geaggregeerd niveau en publiceert slechts 1 geïdentificeerd risicobekken (Ludwigshafen/Rijn). Stroomgebiedspecifieke doelstellingen en rapportage zijn dus nog beperkt ontwikkeld. Ook blijkt uit ons gesprek dat samenwerking met lokale stakeholders wel plaatsvindt, maar beperkt systematisch wordt vastgelegd, evenals de integratie van watermanagement in de toeleveringsketen. In het volgende gesprek willen wij dieper ingaan op hun scenario-analyses voor klimaatverandering op stroomgebiedniveau,

concrete samenwerkingsinitiatieven met andere watergebruikers, en de balans tussen waterefficiëntie en waterkwaliteitsdoelstellingen.

DSM-Firmenich

De onderneming heeft zich ten doel gesteld om de waterintensiteit op locaties in waterstress-gebieden met 10% te verminderen tegen 2030. DSM-Firmenich voert waterrisicoanalyses uit met behulp van de WRI Aqueduct Tool en WWF Water Risk Filter om waterstress-locaties te identificeren. Hoewel het bedrijf beschikt over waterbeleid en risicoanalyses, ontbreekt het in haar rapportages aan gedetailleerde, stroomgebied-specifieke informatie en hoe deze bevindingen en beleidslijnen worden vertaald naar de belangrijkste waterbekkens voor DSM-Firmenich. Wij verwachten bij een vervolgspraak in 2026 dieper in te gaan op hoe het waterbeleid wordt geïmplementeerd in specifieke stroomgebieden, met bijzondere aandacht voor Europese waterbekkens zoals de Maas en de Rijn vanwege de Nederlandse investeringscontext, evenals andere belangrijke bekkens zoals de Tietê en Yangtze als casestudies voor hoe DSM-Firmenich wereldwijd beleid vertaalt naar stroomgebied-specifieke activiteiten.

Ecolab

De onderneming neemt uitgebreide stappen op het thema water en heeft zich ten doel gesteld om klanten tegen 2030 te helpen 300 miljard gallon water per jaar te besparen. Hoewel Ecolab gebruik maakt van WRI Aqueduct tools voor waterrisicobeoordelingen en AWS-certificering heeft behaald op verschillende locaties, ontbreekt het aan gedetailleerde, stroomgebied-specifieke risicorapportage. De huidige rapportage focust op geaggregeerde waterbesparingen maar mist een geprioriteerde lijst van stroomgebieden gerangschikt naar waterstress of risicoconcentratie. Dit beperkt de mogelijkheid voor investeerders om geografische concentratierisico's te beoordelen en te verifiëren of waterbesparingsinitiatieven aansluiten bij gebieden met de hoogste schaarste. Daarom zullen wij bij een vervolgspraak in gaan op de ontwikkeling van een "Watershed risk dashboard" tegen de rapportagecyclus van 2026, inclusief een gerangschikte lijst van de top 10 prioritaire stroomgebieden met WRI Aqueduct stress scores, baseline water withdrawal data en contextspecifieke doelstellingen. Daarnaast zal worden gevraagd om meer transparantie over specifieke multi-stakeholder partnerships en meetbare resultaten van governance-rollen in waterstress-gebieden.

¹⁴ <https://www.ceres.org/water/valuing-water-finance-initiative>

Givaudan

De stappen die de onderneming neemt op het thema water zijn zowel gericht op het terugbrengen van watergebruik bij haar eigen productielocaties als op duurzaam waterbeheer in de belangrijkste waterbekkens waar Givaudan actief is. Givaudan streeft naar verantwoord watergebruik, vooral in gebieden met hoge waterrisico's, en implementeert wereldwijd lokale initiatieven om waterverbruik te optimaliseren door hergebruik van water en monitoring van gebruik. Givaudan gaf tijdens ons gesprek aan dat hun water footprint voornamelijk uit de supply chain komt, en dat ze in 2023 een uitgebreide analyse hebben uitgevoerd. Watermanagement is een strategisch speerpunt voor de onderneming, met targets tot 2030. De focus ligt op water-efficiëntie, vooral op locaties in water-stressed gebieden, die werden geïdentificeerd via externe methodes zoals van het World Resources Institute. Recent zijn 2 nieuwe sites toegevoegd aan deze lijst: 1 in Spanje en 1 in Vietnam. De doelstelling van 25% efficiëntieverbetering is al overtroffen (27%). Ook op locaties zonder waterstress worden verbeteringen doorgevoerd, zoals in het VK waar het waterverbruik met 32% is verminderd in 2 jaar. Elke site heeft een business continuity plan dat regelmatig wordt getest, met extra aandacht voor waterstress. Givaudan werkt samen met lokale overheden en industrie om waterstress te beheersen. De supply chain wordt actief betrokken via het 'Sourcing for Good'-programma en het 'Windmill'-risicobeoordelingsproces. Diversificatie van leveranciers is een streven, maar bij bepaalde grondstoffen is vervanging lastig. Samenwerking met leveranciers en verbetering staan centraal. Givaudan onderzoekt hoe ze hun waterdoelstellingen kunnen afstemmen op SBTN (Science Based Targets for Nature), maar details en tijdslijn zijn nog niet bekend. De nieuwe bedrijfsstrategie voor 2030 start in januari. Rapportage over klimaatrisico's en scenario's is al in het jaarverslag opgenomen, maar financiële impact van waterrisico's wordt nog niet gemodelleerd. Het zijn onderwerpen voor een vervolgesprek met Givaudan.

Sika

In augustus 2025 spraken wij met Sika over hun aanpak van waterrisico's binnen de nieuwe strategische planperiode. Wij waarden dat de onderneming water inmiddels als materieel thema heeft vastgesteld en haar risicobeoordeling verbreedt naar zowel eigen activiteiten als de waardeketen. Sika behoudt voor deze strategieperiode een groepsbrede doelstelling op waterlozing per ton product, maar werkt tegelijkertijd aan een fijnmaziger, locatiegebonden aanpak via risicoassessments op fabrieksniveau en aanvullende dataverzameling, met prioriteit voor sites in hoog- en extreem

hoog-waterstressgebieden. Ook in de keten zet Sika stappen met pilots bij circa dertig fabrieken om leveranciers te lokaliseren en waterrisico's systematisch in kaart te brengen. De onderneming onderzoekt daarnaast aanvullende analysetools, zoals WaterLOUPE, ter versterking van de basin-context. Tegelijk zien wij nog ruimte voor verdere aanscherping, onder meer in het concreter maken van de relatie tussen deze lokale risicobeoordelingen en voorziene mitigerende maatregelen, en in het uitbreiden van transparantie rondom waterkwaliteit en afhankelijkheden van grondwater op locaties in Italië, Zwitserland en Oostenrijk. Na publicatie van het volgende duurzaamheidsverslag gaan wij graag met Sika in gesprek over de voortgang op deze punten en de verdere uitwerking van hun governancestructuur en rapportage onder CSRD.

Vervolg

In 2026 willen we weer met alle ondernemingen spreken. Bij de planning van gesprekken houden we onder andere rekening met publicatie van het nieuwe duurzaamheidsverslag van de onderneming.

8.4.10.2. Mijlpalen

Per eind december 2025 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

TABEL 8.4.10.2.1 MIJLPALEN WATERIMPACT EN -AFHANKELIJKHEID

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 DSM-Firmenich AG	Zwitserland	Chemicaliën	3,2						
2 BASF SE	Duitsland	Chemicaliën	5						
3 Givaudan SA	Zwitserland	Chemicaliën	6,3						
4 Ecolab Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	6,6						
5 Sika AG	Zwitserland	Chemicaliën	4,6						

¹ De MSCI Water Stress Score geeft weer in hoeverre waterschaarste een risico vormt voor de onderneming en hoe de onderneming water gerelateerde risico's en kansen oppakt. De score is op een schaal van 0 tot 10, waarbij een lage score aantoont dat de onderneming geen robuuste strategie heeft om haar watergebruik te beheren en verminderen

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

8.4.10.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van 3 onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we 4 kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TABEL 8.4.10.3.1 TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

TABEL 8.4.10.3.2 EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	0%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

8.4.11. ESG dialoog Nederland

Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen hebben de speciale aandacht van Nederlandse institutionele beleggers, vanwege de directe sociaaleconomische belangen die de ondernemingsactiviteiten met zich mee brengen. Belangrijke strategische besluiten van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen, zoals fusies en overnames, kunnen significante effecten hebben op lokale werkgelegenheid, de concurrentiepositie van de onderneming en duurzame langetermijnwaardecreatie. Ook beloningsvoorstellen of (her)benoemingen van bestuurders leiden regelmatig tot maatschappelijke discussie. Wij hechten er dan ook grote waarde aan om op structurele wijze de dialoog te voeren met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen waar we in belegd zijn. Bij het voeren van de dialogen trekken wij zoveel mogelijk op in collectief verband, verenigd in Eumedion. ESG Nederland bestaat uit deze dialogen.

8.4.11.1. Achtergrond Overzicht dialogen

In de tweede helft van 2025 is Achmea IM in Eumedion verband de dialoog aangegaan met de hieronder genoemde Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Deze dialogen vonden plaats binnen het Eumedion verband.

**TABEL 8.4.11.1.1 DIALOGEN MET NEDERLANDSE
BEURSGENOTEERDE ONDERNEMINGEN H2 2025**

Onderneming	Besproken onderwerpen
Ahold-Delhaize	Beloningsbeleid.
Heineken	Beloningsbeleid.
Philips	Beloningsbeleid.
Unilever	Duurzaamheid, klimaat, plastics en strategie.

Ahold Delhaize

Tijdens het gesprek met Ahold Delhaize is gesproken over de voorgenomen wijzigingen in het beloningsbeleid en de internationale positionering van de onderneming. Ahold Delhaize gaf aan dat het aantrekken van internationaal talent steeds uitdagender wordt en dat het beloningsbeleid hierop moet inspelen.

De onderneming werkt aan een herziening van de structuur voor de variabele beloning, waarbij onder meer de opzet van lange-termijnincentives en de samenstelling van de peergroup worden aangepast. Ook is gesproken over de rol van duurzaamheidsdoelstellingen binnen de beloningssystematiek, Ahold Delhaize bevestigde dat klimaat gerelateerde KPI's (Key Performance Indicators) onderdeel blijven van de lange-termijnincentives.

Daarnaast kwam de voorgenomen verhoging van de vergoeding voor de Raad van Commissarissen aan de orde. Eumedion heeft aandachtspunten meegegeven over proportionaliteit en governance. Ahold Delhaize

heeft toegezegd hier een nadere toelichting op te geven in een volgend gesprek wat zal plaatsvinden in het eerste halfjaar van 2026.

Heineken

Tijdens het gesprek met Heineken is gesproken over de voorgenomen wijzigingen in het beloningsbeleid. De onderneming werkt aan een herziening van de structuur voor de variabele beloning om deze beter te laten aansluiten bij de EverGreen2030-strategie. Daarbij worden onder meer een kapitaal-efficiëntie indicator (Return on Invested Capital, ROIC) en aanpassingen in de weging van ESG-doelstellingen geïntroduceerd. Heineken benadrukte dat duurzaamheid en inclusie onderdeel blijven van het beloningsbeleid, ondanks een lichte verschuiving in de verdeling van prestatiecriteria.

Ook is gesproken over de verhoging van het maximum voor lange-termijnincentives en over de samenstelling van de internationale peergroup. Heineken gaf aan dat flexibiliteit nodig is om talent aan te trekken, maar dat transparantie en consistentie in de rapportage behouden blijven.

Philips

Tijdens het gesprek met Philips is gesproken over de voorgenomen wijzigingen in het beloningsbeleid en de internationale positionering van de onderneming. Philips werkt aan een herziening van de vergoeding voor commissarissen. De onderneming vindt dit nodig om concurrerend te blijven en internationaal talent aan te trekken, met name uit de MedTech-sector. De huidige vergoeding voor de voorzitter ligt onder het 25e percentiel. Daarom wordt een verhoging voorgesteld in 2 stappen, van 7% in 2026 en 7% in 2027. Voor de vicevoorzitter en leden geldt een eenmalige verhoging van 7% om het mediane niveau te bereiken.

Daarnaast is een verhoging van de reiskostenvergoeding besproken, die voor alle commissarissen geldt en aansluit bij internationale praktijk. Philips overweegt ook het formaliseren van

een beleid om aandelenbezit door commissarissen aan te moedigen.

Voor de Raad van Bestuur blijft de beloning prestatieafhankelijk, met een mogelijke verhoging van de jaarlijkse incentive voor de CEO van 100% naar 120% bij het behalen van doelstellingen. De voorgestelde wijzigingen worden als aanvaardbaar gezien.

Unilever

Tijdens het gesprek met Unilever is gesproken over de voortgang op duurzaamheidsdoelstellingen en recente aanpassingen in de duurzaamheidsambities. De onderneming gaf aan dat het verlagen van het reductiedoel voor virgin plastics (nieuwe plastics uit fossiele brandstoffen) van 50% naar 30% voortkomt uit de complexiteit en kosten van recycling. Unilever benadrukte daarbij dat de doelstellingen nog steeds ambitieus zijn. Ook blijft de onderneming zich inzetten

voor een circulaire economie. Dit toont Unilever bijvoorbeeld met de steun voor internationale en nationale regelgeving rond plastic verpakking en het UN Global Plastics Treaty.

Daarnaast kwamen klimaat- en natuurdoelstellingen aan bod, waaronder het implementeren van regeneratieve landbouwpraktijken en het beschermen van ecosystemen. Ook werd gesproken over het realiseren van een leefbaar loon in de keten. Unilever gaf aan dat het behalen van het doel dat 50% van de leveranciers zich committeert aan het betalen van leefbare lonen uitdagend blijft.

Ten slotte is stilgestaan bij overige maatschappelijke thema's zoals diversiteit en inclusie, geopolitieke risico's en mensenrechten. Unilever bevestigde dat het beleid op deze gebieden wordt voortgezet, met aandacht voor veranderende externe omstandigheden in politieke context.

8.4.12. Normatief: Mensenrechten

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 8 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over een (vermeende) mensenrechtencontroverse.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle mensenrechtencasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁵. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 8.4.12.1 MIJLPALEN MENSENRECHTEN

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
NHPC Limited	8	17-02-25	India	India				
Deutsche Telekom AG	8	15-07-25	Duitsland	Verenigde Staten				
T-Mobile US, Inc.	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Wells Fargo & Company	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Edison International	8	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Iberdrola SA	7	15-10-25	Spanje	Brazilië				
UBS Group AG	7	15-10-25	Zwitserland	Frankrijk				
Amgen Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Italië				

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van controverse	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïnitieerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

¹⁵ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

8.4.13. Normatief: Arbeidsnormen

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 4 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over een (vermeende) arbeidsnormcontroverse.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle arbeidsnormencasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁶. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 8.4.13.1 MIJLPALEN ARBEIDSNORMEN

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
Apple Inc.	8	15-10-24	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Deutsche Telekom AG	7	15-07-25	Duitsland	Verenigde Staten				
T-Mobile US, Inc.	7	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Starbucks Corporation	9	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	9	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Amazon.com, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Italië				

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beeëindiging van controverse	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïnitieerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

¹⁶ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

8.4.14. Normatief: Milieu

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 3 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over een (vermeende) milieunormcontroverse.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle milieucasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁷. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

TABEL 8.4.14.1 MIJLPALEN MILIEU

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
First Quantum Minerals Ltd.	8	15-04-25	Canada	Panama				
Consolidated Edison, Inc.	8	15-04-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Iberdrola SA	8	15-10-25	Spanje	Brazilië				
Alamos Gold, Inc.	8	15-10-25	Verenigde Staten	Turkije				
Norfolk Southern Corporation	8	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten				

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beeëindiging van controverse	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd					
Er zijn maatregelen geïnitieerd					
Er is een toezegging gedaan					
Er zijn geen maatregelen genomen					

¹⁷ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

8.4.15. Normatief: Anti-corruptie

Wij hebben in het tweede halfjaar van 2025 met 2 ondernemingen een dialoog (op)nieuw geïnitieerd over (vermeende) corruptie.

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle anti-corruptiecasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁸. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk Escalatieoverzicht.

TABEL 8.4.15.1 MIJLPALEN ANTI-CORRUPTIE

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats controverse	1	2	3	4
Amazon.com, Inc.	9	15-10-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten	🚩	🚩	🚩	🚩
United Parcel Service, Inc.	7	15-07-25	Verenigde Staten	Verenigde Staten	🚩	🚩	🚩	

	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van controverse	Gewijzigde mijlpaal in rapportageperiode
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd	🚩	🚩	🚩	🚩	🟢
Er zijn maatregelen geïnitieerd	🚩	🚩	🚩	🚩	🟡
Er is een toezegging gedaan	🚩	🚩	🚩	🚩	🟠
Er zijn geen maatregelen genomen	🚩	🚩	🚩	🚩	🔴

¹⁸ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

8.5. Thematisch dialoog; methodologie

Het aangaan van de dialoog met ondernemingen in de beleggingsportefeuille is een belangrijk instrument om financiële-, sociale en milieu risico's te beheersen, kansen te benutten en daarnaast positieve maatschappelijke impact te behalen. Daarom heeft de thematische dialoog een centrale plek binnen het MVB-beleid. De thematische dialoog wordt gericht op het beheersen van risico's en het benutten van kansen op specifieke thematiek die binnen een sector of een keten speelt. Beter beleid, transparantie en optimalisatie van bedrijfsprocessen worden rondom specifieke thema's centraal gesteld.

Wat maakt engagement effectief?

Uit onderzoek blijkt dat meerdere factoren bepalend zijn voor het effectief uitvoeren van engagement. De resultaten uit deze onderzoeken zijn geïntegreerd in de engagementstrategie:

Een gedegen voorbereiding is cruciaal voor een effectieve dialoog

Een gedegen vooronderzoek en voorbereiding per onderneming is het vertrekpunt van ons proces. Daarnaast wordt er voor een beperkt aantal thema's gekozen, deze focus verhoogt de effectiviteit van de inzet.

Een goede relatie met het bedrijf maakt de dialoog effectiever

Relatiebeheer vraagt geduld. Daarom nemen we de tijd en duurt een dialoog ongeveer drie jaar, vanaf het eerste onderzoek, tot de laatste gesprekken en evaluatie van het resultaat. Daarnaast houden we bij de selectie van de ondernemingen ook rekening met de openheid van een onderneming en eventuele cultuurverschillen.

Maak de verbinding met financiële materialiteit en actuele thema's binnen de onderneming

Bij de voorbereiding van de dialoog onderzoeken we niet alleen hoe onderneming presteert op het thema van de dialoog maar onderzoeken we ook hoe de onderneming er financieel voorstaat en hoe 'materieel' het onderwerp van de dialoog is voor de onderneming. Met die 'materialiteit' onderstrepen we het belang van het betreffende thema voor ons als belegger en laten we de onderneming zien dat verbeteringen ook kunnen bijdragen aan het succes van de onderneming.

Doelstellingen sluiten zoveel mogelijk aan

De hoofddoelstelling van thematische dialogen is om binnen het MVB-beleid concrete invulling te geven aan de strategie van onze klanten en het speerpuntenbeleid. Dit is weergegeven in onderstaande tabel. Deze speerpunten zijn een logisch startpunt voor de samenstelling en ordening van het totale thematische engagementprogramma. Ook sluiten we waar mogelijk ook aan bij de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties (VN).

TABEL 8.5.1 SPEERPUNTENBELEID¹

Thema	Symbol
Klimaat	
Mensenrechten	
Gezondheid	
Arbeidsnormen	
Natuur & Milieu	

¹ Bron: Achmea Investment Management

Sustainable Development Goals (hierna: SDG's)

Binnen het engagementprogramma -op het niveau van individuele thema's- stellen wij doelen op. Wij hechten er belang aan om onze doelstellingen daar waar mogelijk en relevant te koppelen aan de SDG's. Deze duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn in 2015 door de VN vastgesteld en hebben als doel om in 2030 belangrijke mondiale kwesties op 17 uiteenlopende aandachtsgebieden te hebben opgelost. De kwesties variëren van armoedebestrijding tot klimaatverandering en van duurzame consumptie tot gendergelijkheid. Voortgang op de verschillende SDG's wordt gemeten aan de hand van 169 onderliggende doelstellingen. Deze doelstellingen worden elk weer gemeten op basis van 232 vooraf vastgestelde indicatoren. Het idee achter de SDG's is dat verschillende actoren in de samenleving binnen de eigen invloedssfeer bijdragen aan behalen van de doelen. Nationale staten hebben in veel gevallen een belangrijke bijdrage te leveren, maar ook het bedrijfsleven en institutionele beleggers kunnen binnen de eigen invloedssfeer een bijdrage leveren aan het behalen van de doelstellingen.

TABEL 8.5.2 LOPENDE ENGAGEMENTTHEMA'S

Thema			
Klimaat en Transport	13 KLIMAATACTIE	7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE	
Klimaatadaptatie en Water	15 LEVEN OP HET LAND	6 SCHOON WATER EN SANITAIR	12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE
Reductie CO ₂ uitstoot	13 KLIMAATACTIE	7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE	
Access to Nutrition	2 GEEN HONGER	3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN	

Thema

Afbouw plastic in verpakking van consumentengo

TABEL 8.5.3 LOPENDE ENGAGEMENTTHEMA'S VERVOLG

Thema

Biodiversiteit in de landbouwketen

Access to Healthcare

Arbeidsomstand

Mensenrechten & Governance

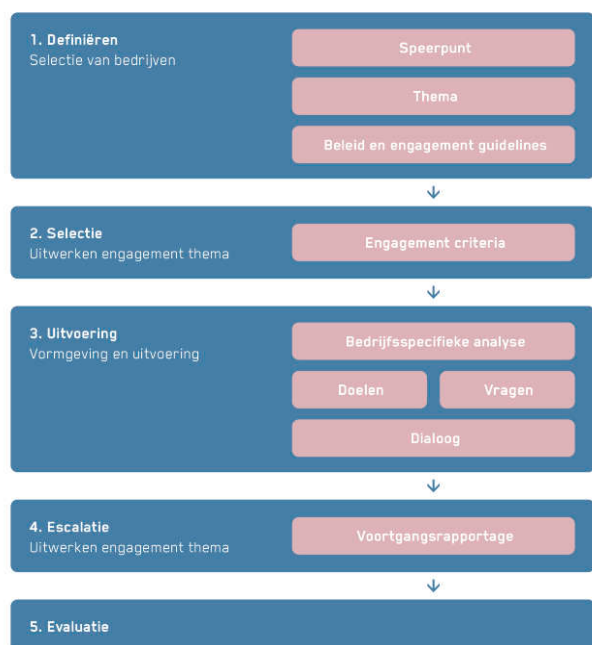
Kleding en circulariteit

Engagementproces

Ons thematisch engagementproces kent vijf fases, zoals weergegeven in de volgende figuur.

Figuur 8.5.1 Proces thematisch engagement

Definiëren

Binnen de speerpunthema's identificeert het MVB team van Achmea IM in samenspraak met klanten en beleggers de engagementthema's. Dit leidt tot een engagement long-list die potentiële thema's bevat voor opname in het thematische engagementprogramma. Belangrijke input voor definiëring van thema's zijn ESG-analyses van onze beleggers en externe onderzoeksbureaus, actuele en relevante maatschappelijke thema's en wetenschappelijke onderzoeken.

Selectie

Op basis van verder vooronderzoek en met oog voor een goede verdeling van thema's over de 5 speerpunten kunnen thema's op de short-list komen. Op basis van klantwensen en de inhoudelijke analyses van ondernemingen in de beleggingsportefeuilles maken wij een selectie van subthema's en ondernemingen die in het programma worden opgenomen. Hierbij identificeren wij met name ondernemingen die nog stappen kunnen maken om te voldoen aan best-practices die in de sector of keten gelden en ondernemingen waarvan we verwachten dat ze open staan voor engagement.

Uitvoering

Het MVB team van Achmea IM start de dialogen en voert ze uit. De start van de dialoog verloopt veelal via brief of email. Hierin introduceren wij onszelf en onze klanten, alsmede het onderwerp dat wij zullen bespreken. Het vervolg van de dialoog bestaat doorgaans uit meerdere conference calls of bezoeken aan de onderneming.

Escalatie

Indien een onderneming niet (goed) reageert proberen we via andere wegen het contact tot stand te brengen en escaleren wij indien noodzakelijk. Bijvoorbeeld door samen te werken met andere investeerders, het stembeleid aan te passen of een aandeelhoudersresolutie te overwegen.

Evaluatie

Wij evalueren de dialogen, doelen en de samenstelling van het engagementprogramma elk halfjaar. Op basis daarvan stellen wij ondernemingsdoelstellingen scherper wanneer wenselijk en kunnen we de selectie wijzigen afhankelijk van de voortgang. Elk engagementprogramma wordt bij afronding nadrukkelijk geëvalueerd.

Communicatie

Over de omvang, doelstellingen en voortgang van de dialogen rapporteren wij op halfjaarbasis in dit verslag. Daarnaast lichten wij indien gewenst mondeling de voortgang van de dialogen toe.

Reikwijdte van engagementbeleid

Beleggers kunnen bedrijven financieren als aandeelhouder en als obligatiehouder. Wij vinden het dan ook relevant om de mogelijkheid te hebben ondernemingen vanuit beide perspectieven aan te kunnen spreken. Dat betekent dat we zowel beoordelen welke aandelenholdings als bedrijfsobligatieholdings onze klanten hebben in de onderneming. Mede op basis van deze analyse komen ondernemingen in aanmerking voor opname in het engagementprogramma.

Toelichting voortgang thema's

gebruikt voor het meten en het rapporteren van de voortgang. De onderstaande tabel toont een gedetailleerd overzicht. Deze mijlpalen geven aan welke voortgang er per thema en per onderneming is geboekt.

Om doelgericht en gestructureerd te werk te gaan worden alle thematische engagement mijlpalen

TABEL 8.5.4 STAPPEN DIALOOG¹

	Mijlpaal	Uitleg	Indicator
1	Analyse van het bedrijf	Bij het opstarten van een nieuwe thematische dialoog wordt bepaald welke ondernemingen in het programma worden opgenomen. Per onderneming wordt een nulmeting uitgevoerd op basis van publieke informatie en ESG-analyses in relatie tot het thema. De nulmeting geeft aan in welke fase de onderneming zich bevindt ten aanzien van het thema.	Afgerond/ gestart
2	Initiëren dialoog	Wij initiëren de dialoog veelal door een inleidende brief of e-mail te sturen, wanneer nodig gevolgd door een follow-up telefoongesprek. Dit vormt de start van een meerjarig dialoogtraject.	Brief verzonden en ontvangst bevestigd / brief verzonden
3	Voeren van dialoog	Wanneer de onderneming bevestigt dat zij in gesprek willen wordt er een bijeenkomst of een telefonische vergadering opgezet. Tijdens het eerste gesprek worden o.a. de bevindingen van het vooronderzoek voorgelegd en de stappen die de onderneming op dit thema zet besproken.	Gesprekken ingepland of gevoerd / gesprekken nog niet ingepland / gesprek afgewezen
4	Toezegging onderneming	De wijze waarop de onderneming aangeeft zich in te willen spannen om zaken verder te onderzoeken, ontwikkelen en uitvoeren documenteren wij als toezeggingen. Deze kunnen kwalitatief hoogwaardig zijn (positief), of nog niet volledig voldoen aan de door ons gestelde ambities (neutraal), of kunnen uitblijven (geen toezegging).	Toezegging beleidswijziging/ toezegging beleidswijziging nog niet voldoende
5	Aanpassen beleid & proces	De mate waarin de gedane toezeggingen daadwerkelijk worden vertaald in stappen door de onderneming. Bijvoorbeeld door het beleid te vernieuwen, zaken te onderzoeken of processen aan te passen.	Beleidswijziging doorgevoerd / beleidswijziging nog niet voldoende / beleidswijziging wordt niet doorgevoerd
6	Afronden dialoog	Wanneer de onderneming aantoonbaar de gewenste stappen heeft gezet ten aanzien van de doelstellingen kan de dialoog worden afgesloten. Indien dit niet het geval is binnen de gestelde termijn voor het engagementtraject wordt de dialoog niet succesvol afgerond.	Dialoog succesvol afgerond / dialoog onsuccesvol afgerond / dialoog tussentijds beëindigd

¹ Bron: Achmea Investment Management

8.6. Normatief dialoog; methodologie

8.6.1. De basis voor onze normatieve dialoog

Wij hanteren de uitgangspunten van diverse internationale breed gedragen richtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen als minimale norm waar ondernemingen zich aan moeten houden. Voorbeelden zijn de 10 principes van het VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, de conventies van de ILO (Internationale Arbeidsorganisatie) en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Daarnaast toetsen we hoe onze normatieve dialogen bijdragen aan de 'Sustainable Development Goals' (SDGs) van de Verenigde Naties, de 17 internationaal overeengekomen duurzame ontwikkelingsdoelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030.

Er zijn vier hoofdthema's te onderscheiden waar het gedrag van ondernemingen op kan worden beoordeeld, namelijk Mensenrechten, Arbeidsnormen, Milieunormen en Anti-corruptie. Institutionele beleggers kunnen als kapitaalverschaffers van ondernemingen een belangrijke rol spelen bij het aanspreken van ondernemingen als principes binnen deze hoofdthema's geschonden worden. Dit geldt niet alleen voor schendingen die binnen de onderneming worden vastgesteld, maar ook voor schendingen in de toeleveranciersketen.

Institutionele beleggers kunnen er bij ondernemingen op aandringen dat:

- ✓ de schending wordt opgeheven;
- ✓ het ondernemingsbeleid wordt aangepast;
- ✓ soortgelijke schendingen zich niet meer voordoen;
- ✓ waar relevant herstel en verhaal mogelijk wordt gemaakt.

Het aangaan van de dialoog over de schending is dan ook een belangrijk middel voor de institutionele belegger om financiële-, reputatie-, sociale- of milieu schade te beheersen.

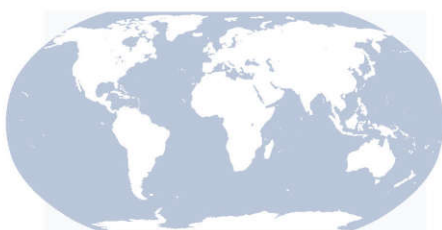
Door het screenen van bedrijven die de internationale normen schenden identificeren we ondernemingen die daadwerkelijk of potentiële negatieve impact hebben op de samenleving en milieu. Dit is een belangrijk onderdeel in het OESO due diligence traject.

Hierbij wordt naast de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu ook naar de **ernst, schaal en onomkeerbaarheid** van de schending gekeken:

- Ernst verwijst naar de heftigheid van de negatieve impact.
- Met schaal wordt het bereik van het gevolg bedoeld, bijvoorbeeld het aantal mensen dat wordt getroffen, kan worden getroffen of de omvang van de milieuschade.
- Onomkeerbaarheid verwijst naar de grenzen aan de mogelijkheden om de situatie van de getroffen personen of het milieu te herstellen zodat deze overeenkomt met de situatie die voorafging aan de negatieve impact.

Door middel van het Normatieve engagementprogramma spreken we ondernemingen aan op hun gedrag om zo de (potentiële) negatieve impact te voorkomen of te verminderen. Over het monitoren van voortgang en de resultaten van dialoog rapporteren we in deze halfjaarlijkse voortgangsrapportage. Wanneer een onderneming schade heeft veroorzaakt aan samenleving of milieu zal Achmea IM de onderneming nadrukkelijk oproepen tot herstel- en verhaal mogelijkheden voor degene die schade hebben geleden.

In de volgende pagina's gaan wij dieper in op de vier hoofdthema's waarop wij onze normatieve dialoog voeren en de relevante internationale richtlijnen.

De OESO-richtlijnen worden onderschreven door 46 landen

9 thema's

Mensenrechten

Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen

Milieu

Bestrijding van corruptie, omkappingsverzoeken en afpersing

Consumentenbelangen

Wetenschap en technologie

Mededinging

Belastingen

Transparantie

Opgericht in 2000 De OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn aangenomen in 1971. Het beschrijft wat 46 landen van bedrijven, inclusief institutionele beleggers, verwachten bij het internationaal zakendoen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

8.6.1.1. Mensenrechtenkwesties en internationale verdragen

De 'rechten van de mens' vormen één van de vier hoofdthema's van het Global Compact en worden geadresseerd door de eerste twee principes. Deze principes staan echter niet op zichzelf en zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen. Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van mensenrechten.

In de UN Guiding Principles on Business & Human Rights (UNGPs), staat specifiek beschreven hoe bedrijven met deze richtlijnen en verdragen dienen om te gaan en wat hun verantwoordelijkheden zijn. Of zoals de opsteller van de UNGPs, Professor John Ruggie stelt:

"The Guiding Principles' normative contribution lies not in the creation of new international law obligations but in elaborating the implications of existing standards and practices for states and businesses; integrating them within a single, logically coherent and comprehensive template; and identifying where the current regime falls short and how it could be improved".

TABEL 8.6.1.1.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MENSENRECHTEN

Thema	VN Global	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken	
	Compact Principe		OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Mensenrechten	Principe 1	Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren.	IV. Mensenrechten	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.
			V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	De VN-verklaring over de rechten van inheemse volkeren.
			VIII. Consumentenbelangen	ILO conventie 169 betreffende inheemse en in stamverband levende volken in onafhankelijke landen. Tripartite ILO-verklaring inzake multinationale ondernemingen en sociaal beleid. Geneefse conventie. Haagse conventie.
	Principe 2	Bedrijven dienen ervoor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.	IV. Mensenrechten	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

In de praktijk hebben mensenrechtenschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Beperking van het recht op zelfbeschikking
- ✓ Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht
- ✓ Het niet respecteren van rechten van inheemse volken
- ✓ Beperking van vrijheid van meningsuiting

Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht

Ten aanzien van de kwestie 'Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht' is het van belang dat ondernemingen ten aanzien van degenen die gevolgen van hun activiteiten ondervinden internationaal erkende mensenrechten respecteren. De 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights', die zijn geïntegreerd in de OESO-richtlijnen, bieden voor bedrijven een hanteerbaar beleidskader over de toepassing van mensenrechten en de Global Compact principes. Specifiek voor de activiteiten van bedrijven die te maken hebben met oorlogen of bezettingen biedt ook de Geneefse conventie een geschikt raamwerk.

Het niet respecteren van rechten van inheemse volken

De VN aanvaardde in 2007 een 'Verklaring over de rechten van inheemse volken'. De rechten van inheemse volken zijn daarmee pas in recente jaren formeel erkend. In de 'VN-richtlijnen voor mensenrechten ten behoeve van bedrijven' wordt gewezen op de landrechten en andere rechten van inheemse volken. Enkele landen met belangrijke inheemse minderheden stemden tegen de verklaring, waaronder de VS, Canada, Nieuw Zeeland en Australië. Het belangrijkste verdrag is de ILO conventie (no. 169) over inheemse en tribale volken in onafhankelijke landen. Voor deze toetsing is de bepaling dat ondernemingen 'de mensenrechten van personen die tot specifieke (bevolkings-)groepen horen die bijzondere aandacht vereisen' dienen te respecteren, indien zij een ongunstig effect op de mensenrechten van die personen kunnen hebben.

Beperking van vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van meningsuiting is de vrijheid van burgers om hun overtuigingen kenbaar te maken, zonder voor vervolging door de staat te hoeven vrezen. Vrijheid van meningsuiting wordt vaak beschouwd als een integraal concept in democratieën maar is soms minder evident bij andere staatsvormen. De vrijheid om zonder angst voor vervolging je mening te kunnen uiten staat expliciet vermeld in de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens'.

8.6.1.2. Arbeidsnormenkwesties en internationale verdragen

Het respecteren van arbeidsnormen is één van de vier hoofdthema's van het Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 3,4,5 en 6. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van arbeidsnormen.

TABEL 8.6.1.2.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA ARBEIDSRECHTEN

Thema	VN Global	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken	
	Compact Principle		OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Arbeidsrechten	Principe 3	Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht. ILO conventie 98 betreffende Toepassing van het recht van organisatie en collectieve onderhandeling.
	Principe 4	Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 29 over dwangarbeid. ILO conventie 105 betreffende de afschaffing van dwangarbeid.
	Principe 5	Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 138 betreffende de minimumleeftijd voor arbeid. ILO conventie 182 betreffende het effectief afschaffen van kinderarbeid. UN Verdrag over de rechten van het kind.
	Principe 6	Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 100 betreffende gelijke beloning. ILO conventie 111 betreffende discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep.

Naast de Global Compact principes over arbeidsnormen zijn de internationale afspraken over minimale arbeidsnormen die zijn vastgelegd in Conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties van belang: de ILO-Conventies. Deze bieden een internationaal breed geaccepteerd raamwerk om bedrijven te beoordelen. Ook de 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights' bieden een praktisch raamwerk om te beoordelen waar de verantwoordelijkheden van bedrijven bij arbeidsrechten beginnen en eindigen.

In de praktijk hebben arbeidsnormenschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen
- ✓ Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen

- ✓ Kinderarbeid in de toeleveringsketen
- ✓ Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep
- ✓ Veiligheid van werknemers

Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen

Vakbondsvrijheid in het bijzonder wordt genoemd in de derde richtlijn van het Global Compact. Deze luidt: "Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining." De ILO-conventies 87 en 98 stellen dat vakbonden ongestoord moeten kunnen onderhandelen met werkgevers over arbeidsvoorwaarden en dat vrijheid van organisatie en daarmee het recht om lid te worden van een vakbond tot de fundamentele mensenrechten behoort. Nederland heeft beide verdragen geratificeerd.

Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen

Het vierde principe van het Global Compact behandelt verplichte en gedwongen arbeid. Deze worden geadresseerd in de ILO conventies 29 en 105 en hierin wordt onder andere gesteld dat bedrijven niet mogen profiteren van dwangarbeid of slavernij.

Kinderarbeid in de toeleveringsketen

Het vijfde principe uit het Global Compact stelt dat bedrijven zich dienen in te spannen om kinderarbeid uit te bannen. Ook is kinderarbeid in strijd met richtlijn van de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen en met de International Labour Organisation (ILO) conventies ten aanzien van 'de fundamentele principes en rechten op het werk' en het 'effectief afschaffen van kinderarbeid' (ILO-verdragen 138 en 182).

Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep

Het zesde principe van het Global Compact gaat over het voorkomen van discriminatie in relatie tot werk en beroep. De ILO conventies 100 en 111 en de OESO-richtlijnen bieden een kader voor bedrijven.

Veiligheid van werknemers

Niet expliciet genoemd in de principes van het Global Compact rond arbeidsrechten, maar vanzelfsprekend wel gelieerd aan de principes 1 en 2 op het gebied van mensenrechten, is de veiligheid van werknemers op de werkvloer. De OESO-richtlijnen bieden bedrijven handvaten om hier invulling aan te geven.

8.6.1.3. Milieunormenkwesities en internationale verdragen

Het milieu is het derde hoofdthema van het Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 7, 8 en 9. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van milieunormen.

TABEL 8.6.1.3.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MILIEU

Thema	VN Global	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken	
	Compact Principe		OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Milieunormen	Principe 7	Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties.	VI. Milieu	Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan. Verdrag van Rio de Janeiro inzake biodiversiteit. Rio verklaring over milieu en ontwikkeling.
	Principe 8	Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen.	VI. Milieu	Kyoto Protocol. VN Raamwerk verdrag over klimaatverandering. Akkoord van Parijs.
	Principe 9	Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.	VI. Milieu	Rio verklaring over milieu en ontwikkeling. Agenda 21.

De richtlijnen van het Global Compact betreffende het milieu zijn afgeleid van de 'Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling' en luiden: "Business should support a precautionary approach to environmental challenges", "Business should undertake initiatives to promote greater environmental responsibility" en "Business should encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies." In de praktijk hebben schendingen van milieunormen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling
- ✓ Milieuvervuiling – bedreigen biodiversiteit

Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling en bedreigen biodiversiteit

Het preventie- en voorzichtigheidsbeginsel, samen met het beginsel dat de vervuiler betaalt, zijn terug te vinden in de Rio Verklaring en vormen de basis van het referentiekader. Een strikter referentiekader wordt geboden door het Kyoto Protocol, het Verdrag van Bazel (gericht op gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan) en het Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro. Deze specifieke en internationaal breed gedragen verdragen

en conventies verwoorden welke verantwoordelijkheden ondernemingen hebben voor de effecten van hun activiteiten op lucht, water, bodem, klimaat, ecosystemen, biodiversiteit en gezondheid.

Klimaatverandering

De richtlijnen die we hanteren m.b.t. het klimaat betreffen het VN Raamwerk verdrag over klimaatverandering en het Akkoord van Parijs. Schendingen hiervan betreffen:

1. het falen om de impact van klimaatverandering te mitigeren door activiteiten of producten van bedrijven, en ook bedrijven die boetes en rechtszaken tegen zich hebben lopen voor bv het schenden van greenhouse gas standaarden.
2. tegenstand tegen mitigatie van klimaatverandering, bijvoorbeeld door lobby of rechtszaken.

Daarnaast nemen wij additionele maatregelen om klimaatverandering te beperken.

8.6.1.4. Anticorruptiekwesties en internationale verdragen

Anti-corruptiebeleid is het vierde hoofdthema van het Global Compact en wordt geadresseerd door principe 10. Dit principe is gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op het naleven van anti-corruptienormen.

TABEL 8.6.1.4.1 PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MILIEU

Thema	VN Global	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken	
	Compact Principe		OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Anti-corruptie	Principe 10	Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.	III. Informatieverstrekking	VN conventie tegen corruptie
			VII. Bestrijding van corruptie, omkopingsverzoeken, en afpersing	VN conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit
			X. Mededinging	
			XI. Belastingen	

Principe 10 van het Global Compact betreft anti-corruptie en is afgeleid van de 'VN Conventie tegen corruptie' en de 'VN Conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit' en luidt: "Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery."

Het tiende principe uit het Global Compact stelt dat bedrijven alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, dienen te voorkomen en te bestrijden. In de praktijk hebben anti-corruptieschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Omkopingspraktijken
- ✓ Afpersingspraktijken

8.6.2. Het normatieve engagementproces

Op basis van de onderzoeksmethode onderscheiden analisten de gevonden vermeende controverses naar beoordelingscategorieën, waar scores bij horen. Op basis van deze scores krijgt de casussen de status Rood, Oranje of Groen. De score 10 leidt tot de status Rood, scores 6 tot en met 9 leiden tot de status Oranje en scores 1 tot 5 leiden tot de status Groen. Voor een gedetailleerde omschrijving van de verschillende scores en bijbehorende beoordelingscategorieën verwijzen wij naar de onderstaande tabel.

TABEL 8.6.2.1 GEDETAILLEERDE OMSCHRIJVING VAN DE VERSCHILLENDE SCORES EN BIJBEHORENDE BEOORDELINGSCATEGORIEËN

Beoordelingssignaal	Score	Beoordelingscategorie	Uitleg beoordelingscategorie
Rood	10	Geverifieerde zeer ernstige controverse ten aanzien van internationale normen	De controverse is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de controverse niet geadresseerd. De controverse wordt geclassificeerd als zeer ernstig.
Oranje	9	Geverifieerde ernstige controverse ten aanzien van internationale normen	De controverse is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de controverse niet geadresseerd. De controverse wordt geclassificeerd als ernstig.
Oranje	8	Vermeende controverse ten aanzien van internationale normen	Er zijn geloofwaardige, maar niet geverifieerde beschuldigingen dat een onderneming betrokken is bij een controverse ten aanzien van internationale normen.
Oranje	7	Geverifieerde controverse ten aanzien van internationale normen gevolgd door adequate maatregelen van de onderneming.	De controverse is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de controverse echter adequaat geadresseerd en is bezig de maatregelen te adresseren.
Oranje	6	Gefragmenteerde informatievoorziening	De beschuldigingen en risico's zijn geloofwaardig, maar de betrokkenheid van de onderneming bij de vermeende controverse is onduidelijk.
Groen	5	Onder observatie	Er zijn beschuldigingen dat een onderneming betrokken is bij een controverse van internationale normen. Er is echter onvoldoende informatie beschikbaar om de ernst van de situatie of de betrokkenheid van de onderneming te kunnen beoordelen.
Groen	4	De controverse wordt geadresseerd	De controverse is nog niet hersteld, maar niet heel ernstig. De onderneming is responsief en neemt adequate maatregelen of heeft toegezegd dat te zullen doen.
Groen	3	Onvoldoende betrokkenheid	De onderneming is onvoldoende betrokken bevonden bij de vermeende of geverifieerde controverse.
Groen	2	Historische betrokkenheid	De betrokkenheid van de onderneming is niet langer relevant doordat maatregelen doeltreffend genomen zijn of de controverse lang geleden plaats vond.
Groen	1	Geen beschuldiging	

Bij een **Rode** of **Oranje** beoordelingen wordt engagement opgestart met de onderneming. De dialoog heeft dan 3 mogelijke doelen:

1. Het opheffen van de controverse.
2. Het voorkomen van toekomstige controverses.
3. Het beheersen van reputatie- en financiële schade voor onderneming en belegger.

Engagement

Het versturen van een initiatiebrief markeert de start van de dialoog. Afhankelijk van de urgentie en aard van de controverse zal de dialoog zich daarna per conference call, bezoek op kantoor, e-mail of brief verder ontwikkelen. De doorlooptijd van deze normatieve dialogen kan erg verschillen, afhankelijk van de

complexiteit van de controverse en de bereidheid van een bedrijf om mee te werken. Tijdens de dialoog krijgt de onderneming de controverse voorgelegd en de gelegenheid om zijn standpunt uiteen te zetten. Deze dialoog wordt voortgezet zolang ISS ESG de onderneming in onderzoek houdt. Voorafgaand aan de publicatie van de onderzoeksresultaten krijgt de onderneming de mogelijkheid om het conceptrapport te beoordelen en feedback te geven.

Om toch doelgericht en gestructureerd te werk te gaan worden bij alle dialogen mijlpalen gebruikt voor het meten van en het rapporteren over de voortgang. Deze mijlpalen geven de voortgang aan per thema en per casus en deze spelen tevens een belangrijke rol in de volgende hoofdstukken van dit rapport. Als bij een controverse geen ontwikkelingen plaatsvinden, geen nieuwe informatie beschikbaar komt en er tevens geen berichten zijn van mogelijke schade dan wordt de volgende uitfasering gevolgd.

- 3 jaar Rood > 2 jaar Oranje > Groen

- 2 jaar Oranje > Groen

NORMATIEVE DIALOOG

Hoe voeren wij de dialoog?

EINDDOELEN

OPHEFFING SCHENDING

VOORKOMEN
TOEKOMSTIGE SCHENDING

BEHEERSEN REPUTATIE-
SCHADE & FINANCIËLE
SCHADE BELEGGER

HERSTEL EN VERHAAL

8.7. Lijst van ondernemingen

8.7.1. Thematische Dialogen

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
1	Abbott Laboratories	Zorgproducten en -apparaten	Verenigde Staten	Access to Healthcare
2	adidas AG	Textiel, kleding en luxeproducten	Duitsland	Kleding en circulariteit
3	Albemarle Corporation	Chemicaliën	Verenigde Staten	Just Transition
4	Amazon.com, Inc.	E-commerce	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
5	Amgen Inc.	Biotechnologie	Verenigde Staten	Access to Healthcare
6	Anheuser-Busch InBev	Dranken	België	Goede Voeding
7	AstraZeneca PLC	Geneesmiddelen	Verenigd Koninkrijk	Access to Healthcare
8	Banco Santander S.A.	Gediversifieerde banken	Spanje	Preventie Mensenrechtenrisico's
9	BASF SE	Chemicaliën	Duitsland	Water impact en afhankelijkheid
10	BMW	Automobielen	Duitsland	Just Transition
11	Bunzl plc	Handelsbedrijven & Distributeurs	Verenigd Koninkrijk	Ontbossing
12	C.H. Robinson Worldwide, Inc.	Luchttransport & Logistiek	Verenigde Staten	Klimaattransitie Luchtvaart
13	Clorox Company	Huishoudelijke producten	Verenigde Staten	Ontbossing
14	Coles Group Ltd	Consumentengoederen Distributie & Retail	Australië	Ontbossing
15	Compass Group PLC	Hotels, restuarants en vrije tijd	Verenigd Koninkrijk	Ontbossing
16	Conagra Brands, Inc.	Voedselproducten	Verenigde Staten	Nature Action
17	Corteva agriscience	Chemicaliën	Verenigde Staten	Nature Action
18	Danaher Corporation	Instrumenten en Diensten voor Levenswetenschappen	Verenigde Staten	Access to Healthcare
19	Deutsche Post AG	Luchttransport & Logistiek	Duitsland	Klimaattransitie Luchtvaart
20	Dollar General Corporation	Consumentengoederen Distributie & Retail	Verenigde Staten	Ontbossing
21	Domino's Pizza, Inc.	Hotels, restaurants en vrije tijd	Verenigde Staten	Goede Voeding
22	DSM-Firmenich AG	Chemicaliën	Zwitserland	Water impact en afhankelijkheid
23	DSV A/S	Luchttransport & Logistiek	Denemarken	Klimaattransitie Luchtvaart
24	Ecolab Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Klimaattransitie Chemie
	Ecolab Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Water impact en afhankelijkheid
25	Eli Lilly and Company	Geneesmiddelen	Verenigde Staten	Access to Healthcare

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
26	Expeditors International of Washington, Inc.	Luchttransport & Logistiek	Verenigde Staten	Klimaattransitie Luchtvaart
27	FAST RETAILING CO., LTD.	Detailhandel	Japan	Kleding en circulariteit
28	FedEx Corporation	Luchttransport & Logistiek	Verenigde Staten	Klimaattransitie Luchtvaart
29	FMC Corporation	Chemicaliën	Verenigde Staten	Nature Action
30	Ford Motor Company	Automobielen	Verenigde Staten	Just Transition
31	Givaudan SA	Chemicaliën	Zwitserland	Klimaattransitie Chemie
	Givaudan SA	Chemicaliën	Zwitserland	Water impact en afhankelijkheid
32	Hennes & Mauritz AB	Detailhandel	Zweden	Kleding en circulariteit
33	Industria de Diseno Textil, S.A.	Detailhandel	Spanje	Kleding en circulariteit
	Industria de Diseno Textil, S.A.	Detailhandel	Spanje	Preventie Mensenrechtenrisico's
34	Kering SA	Textiel, kleding en luxeproducten	Frankrijk	Kleding en circulariteit
35	Kraft Heinz Company	Voedselproducten	Verenigde Staten	Ontbossing
36	Linde PLC	Chemicaliën	Verenigd Koninkrijk	Klimaattransitie Chemie
37	McDonald's Corp.	Hotels, restaurants en vrije tijd	Verenigde Staten	Goede Voeding
	McDonald's Corp.	Hotels, restaurants en vrije tijd	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
38	Mineral Resources Ltd.	Metaal & Mijnbouw	Australië	Just Transition
39	Nutrien Ltd.	Chemicaliën	Canada	Nature Action
40	PepsiCo, Inc.	Dranken	Verenigde Staten	Goede Voeding
	PepsiCo, Inc.	Dranken	Verenigde Staten	Nature Action
41	PPG Industries, Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Klimaattransitie Chemie
42	Renault SA	Automobielen	Frankrijk	Just Transition
43	RPM International Inc.	Chemicaliën	United States	Klimaattransitie Chemie
44	Sanofi	Geneesmiddelen	Frankrijk	Access to Healthcare
45	Sika AG	Chemicaliën	Zwitserland	Water impact en afhankelijkheid
46	Sodexo SA	Hotels, restaurants en vrije tijd	Frankrijk	Goede Voeding
47	Starbucks Corporation	Fastfoodrestaurants	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's
48	Takeda Pharmaceutical Co. Ltd.	Geneesmiddelen	Japan	Access to Healthcare
49	Target Corporation	Consumentengoederen Distributie & Retail	Verenigde Staten	Nature Action
50	The Coca-Cola Company	Dranken	Verenigde Staten	Goede Voeding
51	Thermo Fisher Scientific Inc.	Instrumenten en Diensten voor Levenswetenschappen	Verenigde Staten	Access to Healthcare
52	TJX Companies Inc	Detailhandel	Verenigde Staten	Kleding en circulariteit
53	Uber Technologies, Inc.	Ritdelen & mobiliteitsdiensten	Verenigde Staten	Preventie Mensenrechtenrisico's

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
54	Wesfarmers Limited	Algemene detailhandel	Australië	Ontbossing
55	Zalando SE	Detailhandel	Duitsland	Kleding en circulariteit
56	ZOZO Inc	Detailhandel	Japan	Kleding en circulariteit

8.7.2. Normatieve Dialogen

	Onderneming	Dialogoog geïnitieerd	Normschending
1	Accenture Plc	15-04-25	Arbeidsnormen
2	Alamos Gold, Inc.	15-10-25	Milieu
3	Alphabet Inc.	17-02-25	Arbeidsnormen
	Alphabet Inc.	17-02-25	Corruptie
	Alphabet Inc.	17-02-25	Mensenrechten
4	Amazon.com, Inc.	15-10-25	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-10-25	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-10-25	Mensenrechten
5	Amgen Inc.	15-10-25	Mensenrechten
6	Anheuser-Busch InBev	15-10-24	Arbeidsnormen
7	Apple Inc.	15-10-24	Arbeidsnormen
	Apple Inc.	15-10-24	Corruptie
	Apple Inc.	15-10-24	Mensenrechten
8	Barrick Gold Corporation	15-07-24	Mensenrechten
	Barrick Gold Corporation	15-07-24	Mensenrechten
	Barrick Gold Corporation	15-07-24	Milieu
	Barrick Gold Corporation	15-07-24	Milieu
9	BlackRock, Inc.	15-07-24	Mensenrechten
10	Booking.com	15-04-25	Corruptie
11	Cardinal Health, Inc.	17-02-25	Mensenrechten
12	Carrefour SA	15-10-24	Arbeidsnormen
13	Cencora, Inc.	15-04-25	Mensenrechten
14	Consolidated Edison, Inc.	15-04-25	Milieu
15	CVS Health Corporation	17-02-25	Mensenrechten
16	Deutsche Telekom AG	15-07-25	Arbeidsnormen
	Deutsche Telekom AG	15-07-25	Mensenrechten
17	Edison International	15-07-25	Mensenrechten
18	FAST RETAILING CO., LTD.	17-02-25	Arbeidsnormen
19	First Quantum Minerals Ltd.	15-04-25	Milieu
20	Iberdrola SA	15-10-25	Mensenrechten
	Iberdrola SA	15-10-25	Milieu

	Onderneming	Dialogoog geïnitieerd	Normschending
21	JD Sports Fashion Plc	15-10-24	Mensenrechten
22	Marriott International, Inc.	17-02-25	Mensenrechten
23	McKesson Corp.	17-02-25	Mensenrechten
24	Medibank Private Ltd.	17-02-25	Mensenrechten
25	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Arbeidsnormen
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Arbeidsnormen
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Arbeidsnormen
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Mensenrechten
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Mensenrechten
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Mensenrechten
	Meta Platforms, Inc.	15-10-24	Mensenrechten
26	Microsoft Corporation	15-07-24	Arbeidsnormen
27	NHPC Limited	17-02-25	Mensenrechten
28	Norfolk Southern Corporation	15-10-25	Milieu
29	Pegatron Corp	15-10-24	Arbeidsnormen
30	PVH Corp.	15-04-22	Arbeidsnormen
31	Singapore Telecommunications Limited	17-02-25	Mensenrechten
32	Snowflake Inc.	17-02-25	Mensenrechten
33	Starbucks Corporation	15-10-25	Arbeidsnormen
34	Stellantis NV	15-07-24	Milieu
35	Target Corporation	15-10-24	Arbeidsnormen
36	T-Mobile US, Inc.	15-07-25	Arbeidsnormen
	T-Mobile US, Inc.	15-07-25	Mensenrechten
37	Toronto-Dominion Bank	17-02-25	Corruptie
38	Uber Technologies, Inc.	15-07-21	Mensenrechten
	Uber Technologies, Inc.	15-07-24	Arbeidsnormen
	Uber Technologies, Inc.	15-07-24	Arbeidsnormen
39	UBS Group AG	15-10-25	Mensenrechten
40	United Parcel Service, Inc.	15-07-25	Corruptie
41	Volkswagen AG	15-04-25	Milieu
42	Walgreens Boots Alliance Inc	17-02-25	Mensenrechten
43	Wells Fargo & Company	15-07-25	Mensenrechten

8.8. Collectieve initiatieven

Achmea IM is aangesloten bij een aantal (inter)nationale samenwerkingsverbanden ter bevordering, ontwikkeling of uitdraging van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Zo trekt Achmea IM op met andere institutionele beleggers in engagement, bijvoorbeeld waar de collectieve dialoog effectiever is dan de individuele. Ook ondersteunt Achmea IM regelmatig investor statements: gezamenlijke verklaringen van institutionele beleggers waarin zij hun verwachtingen uitspreken richting bedrijven, sectoren of beleidsmakers over duurzaamheidskwesties.

internationale initiatieven

Achmea IM ondersteunt doorlopend de volgende initiatieven:

Aansluiting bij doorlopende

TABEL 8.8.1 OVERZICHT DOORLOPENDE INTERNATIONALE INITIATIEVEN

Initiatief	Rol	Speerpunt
Access to Nutrition Initiative	Supporting Investor	Gezondheid
CDP	Ondertekenaar	Klimaat
DNB SDG Werkgroep	Lid Werkgroep	
Eumedion	Lid	
Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	Lid	Gezondheid; Natuur & Milieu; Arbeidsnormen
Finance for Biodiversity Pledge	Ondertekenaar	Natuur & Milieu
Healthy Markets Initiative	Lid	Gezondheid
Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR)	Lid	
International Corporate Governance Network	Lid	
Investor Alliance for Human Rights	Supporting Investor	Mensenrechten
Longterm Investors in People's Health (LIPH)	Lid	Gezondheid
Platform Carbon Accounting Financials	Lid	Klimaat
Platform Living Wage for Financials	Lid	Arbeidsnormen
Tobacco Free Portfolios	Lid	Gezondheid
UN Principles for Responsible Investment (UN PRI)	Ondertekenaar	
Workforce Disclosure Initiative	Supporting Investor	Arbeidsnormen

Collectieve engagement initiatieven en investor statements

Hier bespreken we de investor statements die het afgelopen half jaar zijn ondertekend door Achmea IM en collectieve dialogen waaraan Achmea IM heeft deelgenomen. Daarnaast noemen we waar relevant ontwikkelingen rond eerder gesteunde collectieve dialogen en investor statements.

Non-Disclosure Campagne 2025

ESG-informatie is cruciaal voor het maken van beleggingsbeslissingen. Veel ondernemingen rapporteren echter niet, of te weinig over hun milieueffecten. Daarom heeft CDP, een internationale organisatie die een platform en standaard biedt voor klimaat- en milieuraportage, de Non-Disclosure Campaign opgezet. Deelnemers aan dit initiatief worden gevraagd engagement te voeren met ondernemingen die gevraagd zijn de CDP-rapportages op het gebied van klimaat, ontbossing en water aan te leveren, maar dit niet doen. Met dit initiatief worden meer dan 1.600 ondernemingen opgeroepen te rapporteren aan CDP. Achmea IM is aangewezen als lead investor voor het engagement met CF Industries.

Collectief klimaatengagement met de overheid van Australië

In februari 2025 spraken wij met de overheid van de staat Victoria. De staat heeft, gemeten per hoofd van de bevolking, de laagste broeikasgasuitstoot van Australië en ligt op schema om haar uitstootdoelstelling voor 2025 te behalen. In de dialoog hebben wij onze bezorgdheid geuit over de haalbaarheid van de ambitieuze doelstellingen voor 2030 en 2035. Deze zijn in grote mate afhankelijk van het vermogen van de staat om steenkool te vervangen door hernieuwbare energiebronnen. In reactie hierop benadrukte de Victoriaanse overheid haar toewijding aan de doelstellingen en bood enkele garanties. Zo zijn voor alle steenkoolcentrales inmiddels sluitingsovereenkomsten gesloten. We hebben daarnaast ook onze verwachtingen ten aanzien van rapportages over klimaatrisico's gedeeld. Een analyse van klimaatgerelateerde risico's en kansen kan zowel de overheid als investeerders helpen bij het nemen

van de juiste investeringsbeslissingen. De transitie naar een klimaatneutrale samenleving biedt naast risico's namelijk ook kansen voor de economie, van de productie van groene energie tot de delving van grondstoffen die nodig zijn voor batterijen.

Engagementprogramma over traceerbaarheid van visproducten – fase 2

In fase 2 van dit engagementinitiatief gaan beleggers in gesprek met zeven van de grootste visondernemingen wereldwijd. Doel is het invoeren van digitale, onderling gekoppelde traceerbaarheidssystemen die visproducten van vangst tot bord kunnen volgen. Zulke systemen helpen om overbevissing en illegale visserij tegen te gaan en maken ook sociale misstanden – zoals arbeidsuitbuiting – beter zichtbaar. Naar schatting staan door overbevissing tussen de 1,9 en 2,9 biljoen dollar aan activa en inkomsten op het spel in de komende 15 jaar. Volledige ketentransparantie draagt bij aan risicobeheersing, naleving van regelgeving en sterkere merkreputaties. Fase 1 legde de basis met dialoog en eerste stappen richting commitment. In fase 2 ligt de nadruk op daadwerkelijke implementatie van traceerbare, digitale systemen. Dit engagement versterkt het vermogen van ondernemingen én beleggers om risico's in de visserijketen beter te beheersen.

Engagementprogramma over verantwoord antibioticabeleid – fase 2

Antimicrobiële resistentie (AMR) vormt een groeiend systeemrisico voor mens, milieu en economie. Naar verwachting zal AMR tegen 2050 leiden tot een daling van het wereldwijde BBP met 3,8 procent. Binnen dit engagementinitiatief worden twaalf toonaangevende fastfoodketens aangesproken om verantwoord antibioticabeleid te implementeren in hun toeleveringsketens voor dierlijke eiwitten. In fase 1 werd gestart met gesprekken over beleid en transparantie, wat leidde tot eerste verbeteringen bij enkele ondernemingen. In fase 2 ligt de focus op implementatie en het stellen van meetbare doelen voor het antibioticagebruik binnen de hele onderneming. Beleggers vragen ondernemingen om zich te committeren aan WHO-richtlijnen voor verantwoord gebruik, met aandacht voor volksgezondheid en langetermijnwaardecreatie. Dit engagement sluit aan bij bredere inspanningen om systemische gezondheidsrisico's te beheersen via beter beleid in de voedingssector.

Investor statement aan fastfoodsector op voeding en gezondheid

In het kader van ShareAction's Long-term Investors in People's Health (LIPH)-programma roepen institutionele beleggers fastfoodketens zoals McDonald's, Starbucks, Domino's en anderen op om hun impact op volksgezondheid aan te pakken. Voedingsgerelateerde ziekten vormen wereldwijd een toenemende bedreiging. Obesitas alleen al zal de wereldeconomie naar verwachting jaarlijks 5 biljoen euro kosten tegen 2035. De fastfoodsector speelt hierin een centrale rol, omdat voedingswaarden en portiegrootte hier vaak tekortschieten. Beleggers vragen ondernemingen om jaarlijks te rapporteren over de gezondheid van hun producten, en concrete doelen te stellen om deze te verbeteren. Dit vermindert langetermijnrisico's én sluit aan bij veranderende consumentenvraag en regelgeving.

Investor letter aan Nike over arbeidsrechten in toeleveringsketen

Nike is meerdere keren in verband gebracht met ernstige arbeidsrechtenkwesties in haar toeleveringsketen, waaronder het niet betalen van lonen aan duizenden kledingarbeiders in Cambodja en Thailand. Ondanks herhaalde oproepen van beleggers is er nog geen adequate actie ondernomen. Daarnaast vertrouwt Nike nog steeds sterk op vrijwillige auditsystemen, waarvan bekend is dat ze structurele misstanden niet effectief signaleren of voorkomen. Het vertrek van ongeveer 30 procent van de duurzaamheidsmedewerkers in het afgelopen jaar roept extra vragen op over het vermogen van Nike om mensenrechtenrisico's te beheersen. In een gezamenlijke brief roepen beleggers Nike op om werk te maken van bindende afspraken met leveranciers, en richtlijnen zoals het Pakistan Akkoord te omarmen. Daarmee kunnen risico's beter worden beheerst en de rechten van werknemers daadwerkelijk worden beschermd.

Investor statement aan de Europese Commissie over duurzaamheidswetgeving

Institutionele beleggers roepen de Europese Commissie in een investor statement op om vast te houden aan consistente en ambitieuze duurzaamheidswetgeving. De oproep is gericht tegen het risico dat bestaande regelgeving zoals de EU Taxonomy, CSRD en CSDDD wordt afgezwakt via de voorgestelde 'omnibusregelgeving'. Financiële instellingen en ondernemingen hebben

behoefte aan langetermijnbeleidsstabiliteit om hun duurzaamheidsstrategieën effectief te kunnen uitvoeren. Rechtsonzekerheid belemmert investeringsbeslissingen en kan de uitvoering van de European Green Deal ondermijnen. Om haar wereldwijde koppositie op het gebied van duurzaamheid te behouden, moet de EU extra investeren. Beleidsinitiatieven zoals de Clean Industrial Deal zijn daarbij cruciaal voor het versterken van de economische veerkracht en de concurrentiekracht van Europa in de duurzame transitie.

Brief aan MSCI over conflict- en hoogrisicogebieden

Nederlandse beleggers hebben in een gezamenlijke brief aan MSCI hun zorgen geuit over recente wijzigingen in de controverserapportages van ESG-dataleveranciers. Specifiek gaat het om het beperken of verwijderen van informatie over conflict- en risicogebieden, waaronder data over het Israël-Palestina-conflict. Deze aanpassingen ondermijnen de betrouwbaarheid van ESG-data die beleggers nodig hebben om verantwoord te kunnen beleggen en materiële risico's goed te beoordelen. De brief roept MSCI op om transparanter te worden over de gebruikte bronnen en om de datadekking te herstellen. Eerder sprak Achmea IM ook dataleverancier ISS ESG aan, nadat deze het criterium 'niet-naleving van het recht op zelfbeschikking' uit haar methodologie verwijderde.

Investor statement over luchtvervuiling

Luchtvervuiling vormt wereldwijd een groeiend gezondheids- en economisch risico. Veel ondernemingen hebben via hun ketens, productielocaties of transportactiviteiten een aanzienlijke impact op luchtkwaliteit, maar rapporteren hier nauwelijks over. Het 'Clean Air Initiative', opgezet door onder andere LIPH en ShareAction, roept ondernemingen op tot meetbare actie op luchtvervuiling. Het statement vraagt ondernemingen om transparant te rapporteren over schadelijke emissies zoals fijnstof (PM), stikstofoxiden (NOx) en zwaveldioxide (SO₂), en deze te integreren in hun duurzaamheidsbeleid. Ook wordt opgeroepen tot bindende reductiedoelen en ketenbrede afspraken, met expliciete aandacht voor de impact op kwetsbare groepen en lokale gemeenschappen.

Brief aan Amazon over vakbondsvrijheid naar aanleiding van magazijnsluiting in Quebec

Amazon heeft aangekondigd om alle zeven magazijnen in Quebec te sluiten, wat leidt tot het verlies van bijna 1.900 directe banen en ongeveer 2.765 banen bij partnerondernemingen. De sluitingen vallen samen met vakbondsvorming in de regio, waaronder het eerste Amazon-magazijn in Canada dat zich bij een vakbond aansloot. In een gezamenlijke brief uiten beleggers hun zorgen over deze stap. De sluitingen kunnen worden gezien als een ondermijning van het recht op vrijheid van vereniging en collectieve onderhandelingen en vormen daarmee een risico voor de reputatie en operationele continuïteit van de onderneming. Beleggers roepen Amazon op tot een onafhankelijke beoordeling van de naleving van arbeidsrechten, en tot dialoog met Canadese vakbonden en overheid. Deze oproep sluit aan bij de aandeelhoudersresolutie over vakbondsrechten die Achmea IM eerder heeft ingediend voor de algemene vergadering van aandeelhouders van Amazon in 2025.

Investor statement tegen geweld en intimidatie in toeleveringsketens

Dit initiatief vloeit voort uit de oprichting van de Social Collective Impact Coalition (CIC) door de World Benchmarking Alliance (WBA), die is opgezet om ondernemingen in risicosectoren gezamenlijk aan te sporen hun beleid en praktijk rond geweld en intimidatie op de werkvloer te verbeteren. Dit sluit aan bij ILO-conventie C190, die geweld op het werk verbiedt, maar nog niet wereldwijd is aangenomen. Vooral in de kleding- en landbouwsectoren komt geweld in diverse vormen voor, waarbij vrouwen het vaakst worden getroffen. De ondertekenaars van dit investor statement

roepen ondernemingen op om risico's actief te identificeren en aan te pakken. Overheden worden aangemoedigd om ILO C190 te ratificeren en te implementeren. De WBA Gender Benchmark laat zien dat veel ondernemingen nog geen toereikend beleid voeren of dit onvoldoende implementeren. Om hier verandering in te brengen, hebben beleggers een investor statement ondertekend dat dient als basis voor een collectieve dialoog met ondernemingen in risicosectoren, zoals de kleding- en landbouwindustrie.

Investor statement voor beter beleid omtrent gevaarlijke chemicaliën

Beleggers en organisaties waaronder ChemSec, ShareAction en Planet Tracker, hebben een gezamenlijke verklaring gepubliceerd over de urgente noodzaak tot strengere en wereldwijd geharmoniseerde regelgeving voor gevaarlijke chemicaliën. De verklaring wijst op de rol van de chemische sector in de wereldwijde biodiversiteitscrisis en benadrukt het belang van het uitfaseren van 'Highly Hazardous Chemicals' (HHC's), zoals vastgelegd in internationale kaders als het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (GBF) en het Global Framework on Chemicals (GFC). Beleggers roepen overheden op om beleid af te stemmen op de doelen van deze kaders, schadelijke subsidies te herzien en strengere normen in te voeren voor de classificatie, beoordeling en het toezicht op chemische stoffen. Daarbij wordt onder meer aangedrongen op een geharmoniseerde definitie van HHC's, een mondiale samenwerking voor chemische regulering, en de ontwikkeling van biodiversiteitstoetsen voor de sector. Met deze oproep bepleiten de ondertekenaars een 'race to the top' binnen de chemische industrie, waarbij bescherming van biodiversiteit, volksgezondheid en milieu centraal staat.

TABEL 8.8.2 OVERZICHT LOPENDE COLLECTIEVE ACTIVITEITEN

Initiatief	Rol	Speerpunt	Samenwerking	Sinds
Investor statement over luchtvervuiling	Investor statement	Gezondheid	LIPH en ShareAction	H1 2025
Investor statement voor beter beleid omtrent gevaarlijke chemicaliën	Investor statement	Gezondheid; Natuur & Milieu	ChemSec, ShareAction en Planet Tracker	H1 2025
Engagementprogramma over verantwoord antibioticabeleid – fase 2	Collectieve dialoog	Gezondheid	Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	H1 2025

Initiatief	Rol	Speerpunt	Samenwerking	Sinds
Engagementprogramma over traceerbaarheid van visproducten – fase 2	Collectieve dialoog	Natuur & Milieu	Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	H1 2025
Non-Disclosure Campagne 2025	Investor statement and collectieve dialoog		CDP	H1 2025
Brief aan MSCI over conflict- en hoogrisicogebieden	Investor statement	Mensenrechten	MN	H1 2025
Brief aan Amazon over vakbondsvrijheid naar aanleiding van magazijnsluiting in Quebec	Investor statement	Mensenrechten	UNI Global Union	H1 2025
Investor statement aan fastfoodsector op voeding en gezondheid	Investor statement	Gezondheid	LIPH	H1 2025
Investor letter aan Nike over arbeidsrechten in toeleveringsketen	Investor statement and collectieve dialoog	Arbeidsnormen	Domini Impact Investors	H1 2025
Investor statement tegen geweld en intimidatie in toeleveringsketens	Investor statement	Arbeidsnormen	ICCR	H1 2025
Investor statement aan de Europese Commissie over duurzaamheidswetgeving	Investor statement	Klimaat	PRI	H1 2025
Engagement voor ethische AI	Collectieve dialoog	Mensenrechten	Collective Impact Coalition for Ethical AI	H1 2024
Engagementprogramma over eiwittransitie	Investor statement en collectieve dialoog	Klimaat	Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	H2 2023
PRI Spring initiatief voor biodiversiteit	Investor statement en collectieve dialoog	Natuur & Milieu	PRI	H2 2023
FAIRR engagementprogramma 'biodiversiteit, afval en vervuiling'	Collectieve dialoog	Natuur & Milieu	Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	H2 2023
Nature Action 100 - Collectief engagementprogramma rondom biodiversiteit	Collectieve dialoog	Natuur & Milieu	CERES	H2 2023
CDP Science-Based Targets (SBT) Campagne 2023	Investor statement en collectieve dialoog	Klimaat	CDP	H2 2023
Collectief dialoog 'Global Plastic Treaty' van WNF en 'Ellen McArthur Foundation' met de VN over wereldwijde aanpak plastic vervuiling	Collectieve dialoog	Natuur & Milieu	Wereld Natuur Fonds en Ellen McArthur Foundation	H1 2023
Chemscore: engagementprogramma chemische producten	Collectieve dialoog	Natuur & Milieu	Aviva	H2 2022

Initiatief	Rol	Speerpunt	Samenwerking	Sinds
Collectief klimaatengagement met de overheid van Australië	Collectieve dialoog	Klimaat	PRI	H2 2022
Mentale gezondheid op de werkvloer	Investor statement en collectieve dialoog	Arbeidsnormen; Gezondheid	CCLA Investment Management	H2 2022
Valuing Water Finance Initiative	Investor statement en collectieve dialoog	Natuur & Milieu	CERES	H2 2022
Dutch Climate Coalition	Collectieve dialoog	Klimaat	Dutch Climate Coalition	H2 2022
Collectieve dialoog over arbeidsomstandigheden in de vleesverwerkende industrie	Collectieve dialoog	Arbeidsnormen	Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	H1 2022
Collectieve dialoog over verduurzaming aquacultuur	Collectieve dialoog	Natuur & Milieu	Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) initiative	H1 2022
Ceres Food Emissions 50	Collectieve dialoog	Klimaat; Natuur & Milieu	Ceres	H1 2022
Climate Action 100+	Deelnemer	Klimaat	IGCC, UN PRI, AIGCC, Ceres	H2 2017

8.9. Afkortingenlijst

Afkorting	Uitgeschreven afkorting	Toelichting
AVA	Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders	Stemmen op de AVA is voor actieve aandeelhouders een manier om de corporate governance of de activiteiten van een onderneming te beïnvloeden. De resultaten van stemmingen tijdens AVA's worden openbaar gemaakt. Als aandeelhouders tegen een voorstel stemmen, moet een onderneming maatregelen nemen.
CCS	Carbon capture and storage	CCS houdt in dat bij de verbranding van fossiele brandstoffen koolstofdioxide wordt afgevangen en vervolgens ondergronds geïnjecteerd en opgeslagen. Op die manier wordt voorkomen dat dit vervuilende broeikasgas de atmosfeer binnendringt.
CDP	Carbon Disclosure Project	De CDP is een organisatie die bedrijven en steden ondersteunt om de milieu-impact van grote bedrijven bekend te maken. Het doel is om van milieuraportage en risicobeheer een bedrijfsnorm te maken en openbaarmaking, inzicht en actie naar een duurzame economie te stimuleren.
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive	Europese richtlijn die ondernemingen verplicht om te rapporteren over duurzaamheidsaspecten zoals milieu, sociale kwesties en governance. De CSRD stelt eisen aan transparantie, dubbele materialiteit en externe assurance, en vervangt de eerdere Non-Financial Reporting Directive (NFRD).
CSDDD	Corporate Sustainability Due Diligence Directive	Europese richtlijn die ondernemingen verplicht om gepaste zorgvuldigheid toe te passen in hun waardeketen op het gebied van mensenrechten en milieu. De CSDDD vereist identificatie, preventie en mitigatie van negatieve impacts, en legt ook rapportageverplichtingen op.
CHRB	Corporate Human Rights Benchmark	In 2017 opgerichte benchmark vergelijkt zo'n 100 bedrijven op hun mensenrechtenbeleid.
ESG	Environmental Social Governance	Criteria op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur die worden gebruikt binnen verantwoord beleggen om ondernemingen te analyseren en beoordelen.
GRI	Global Reporting Initiative	GRI is een internationale organisatie die richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving opstelt. In een duurzaamheidsverslag communiceert een organisatie publiekelijk over haar economische, milieu- en sociale prestaties.
ICCR	Interfaith Center on Corporate Responsibility	ICCR is een coalitie van geloof- en waarden gedreven investeerders die betrokken aandeelhouderschap en 'engagement' met ondernemingen zien als een krachtige katalysator voor verandering.
KPI	Key Performance Indicators	Key Performance Indicators (KPI's) zijn meetbare indicatoren die aantonen hoe de onderneming presteert en of het organisatorische doelstellingen gaat halen. Organisaties gebruiken KPI's op alle niveau's van de organisatie om prestaties en resultaten te evalueren. KPI's helpen de aandacht te richten op zaken die belangrijk zijn.
OESO Richtlijnen/ 'OECD Guidelines'	Richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling	De OESO richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zijn één van de belangrijkste internationaal erkende richtlijnen voor Corporate Social Responsibility, alle 34 OESO lidstaten en 10 andere landen hebben deze richtlijnen geaccepteerd. De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.
PRI	Principles for Responsible Investing	Mondiale vereniging van pensioenfondsen, vermogensbeheerders en ondernemingen die verantwoord beleggen willen bevorderen.
SBT's	Science Based Targets	SBT's zijn de wetenschappelijke kaders of doelstellingen, die nodig zijn om een transitie naar een koolstofarme economie te maken, waarin binnen de 1,5 graad (maximaal 2 graden) opwarming van de aarde wordt gebleven. De ambitie van de dat ondernemingen deze SBT's onderdeel maken van hun korte- of langetermijn klimaatstrategie.
SDG	Sustainable Development Goal	Een reeks duurzame ontwikkelingdoelstellingen, in 2015 opgesteld door de Verenigde Naties ter vervanging van de Millenniumdoelstellingen. 193 landen hebben samen afgesproken de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te realiseren vóór 2030. De doelen zijn gericht op het aanpakken van maatschappelijke en milieu-uitdagingen, zoals klimaatverandering, het stimuleren van schone energie, extreme armoede, gendergelijkheid en duurzame landbouw. De doelen doen een beroep op zowel de publieke als de private sector om nauw samen te werken met de overheden van de landen die hebben ondertekend.
TCFD	Task Force on Climate-related Financial Disclosures	TCFD is een vrijwillige en consistente rapportagemethode voor ondernemingen over klimaatgerelateerde financiële risico's. De taskforce structureert haar aanbevelingen rond 4 thema's: bestuur, strategie, risicobeheer en doelstellingen. TCFD is ontwikkeld door de Raad voor Financiële Stabielheid. Ondernemingen kunnen deze aanbevelingen gebruiken om

Afkorting	Uitgeschreven afkorting	Toelichting
		investeerders, kredietverstrekkers, verzekeraars en andere belanghebbenden van relevante informatie te voorzien.
TPI	Transition Pathway Initiative	Een initiatief van investeerders die de transitie naar een koolstofarme economie monitoren.

Colofon

Deze halfjaarrapportage Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is een uitgave van Achmea Investment Management.

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ('Achmea IM') heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. De informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea IM raadt u af een (beleggings)beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit document. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing. De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontlenen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren. U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie. Achmea Investment Management B.V. is statutair gevestigd en houdt kantoor in Zeist (Handelsregister nr. 18059537). Achmea IM is als beheerder van beleggingsinstellingen, zoals bedoeld in artikel 2:65a Wft, geregistreerd bij de Autoriteit Financiële Markten ("AFM") in Amsterdam (AFM registratie 15001209).

Disclaimer bij het uitsluitingsproces

Uitsluitingslijsten worden jaarlijks of tweejaarlijks opgesteld. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van ESG-informatie van onafhankelijke dataleveranciers zoals ISS ESG en MSCI ESG-Research. Om tot een uitsluitingslijst te komen worden de door ons gebruikte marktbrede benchmarks gescreend op naleving dan wel overtreding van de ESG-normen zoals opgenomen in het MVB-beleid. Voldoet een land of ondernemingen op basis van de beschikbare ESG-informatie niet aan onze ESG-normen, dan komt deze in aanmerking voor uitsluiting van het beleggingsuniversum van de Achmea IM beleggingsfondsen. Zowel interne als externe portefeuille beheerders worden gevraagd te controleren of er posities in deze landen of ondernemingen in hun beleggingsportefeuilles voorkomen. Indien dit het geval is, worden zij gevraagd deze binnen een redelijke termijn te verkopen. Mutaties in de beleggingsportefeuilles, door bijvoorbeeld corporate actions, beleggingen buiten de reguliere benchmark of wijzigingen in de benchmark, worden tussentijds niet aan de uitsluitingslijsten getoetst. Ook wordt de beschikbare ESG-informatie niet getoetst op volledigheid. Hierdoor is het mogelijk dat er wordt belegd in landen en ondernemingen die op de uitsluitingslijst staan of die conform de in het MVB-beleid opgenomen ESG-normen, uitgesloten hadden moeten worden. Op het eerst volgende moment van het opstellen van de uitsluitingslijst wordt het proces, zoals hierboven geschetst weer gevolgd. Achmea IM kan geen garanties geven over de volledigheid en juistheid bij de vaststelling en implementatie van de uitsluitingenlijsten. Wij aanvaarden daarvoor geen aansprakelijkheid.